

Jalostuksen tavoiteohjelma

1.1.2022 – 31.12.2026

Beaucenpaimenkoira eli beauceron

Hyväksytty Suomen Beauceron ry:n yleiskokouksessa 17.1.2021

Hyväksytty Suomen Palveluskoiraliiton yleiskokouksessa

17.4.2021

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 9.6.2021

Kuva 1 MVA KVA HK3 JK3 EK3 BH Bayjet Dodge. Kuva Pirkko Kallinen.

Sisälllys

1	YHTEENVETO	5
	Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta	5
	Rodun tilanne ja jalostustavoitteet	5
	Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille.....	6
2	RODUN TAUSTA	6
	Alkuperä ja käyttötarkoitus	6
	Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa	7
	Ensimmäiset koirat Suomessa ja koiramäärän kehitys	8
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	8
	Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt	8
	Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät	9
4	NYKYTILANNE	9
4.1	Populaation rakenne ja jalostuspohja	9
4.1.1	Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2	Jalostuspohja.....	12
4.1.3	Rodun populaatiot muissa maissa	19
4.1.4	Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	20
4.2	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	21
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	21
4.2.2	Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	22
4.2.3	PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	22
4.2.4	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	22
4.2.5	Käyttö- ja koeominaisuudet	41
4.2.6	Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	45
4.2.7	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	46
4.3	TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN	46
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet.....	46
4.3.2	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	54
4.3.3	Yleisimmät kuolinsyyt	61
4.3.4	Lisääntyminen	62
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	64
4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista; terveys ja lisääntyminen	64
4.4	ULKOMUOTO	65
4.4.1	Rotumääritelmä	65
4.4.2	Näyttelyt ja jalostustarkastukset	68
4.4.3	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	70
4.4.4	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	70

5	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	72
5.1	Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	72
5.2	Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	76
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	78
6.1	Jalostuksen tavoitteet	78
6.2	Suosituksset jalostuskoirille ja yhdistelmille	79
6.3	Rotujärjestön toimenpiteet	80
6.4	Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	80
6.5	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	81
	Lähteet	84
	Liitteet	85
	Liite 1. Koirien keskinäinen sukulaisuus	85
	Liite 2. Luonnekysely 2020 rodun terveystarkastuksen yhteydessä	88
	Liite 3. Terveystarkastuksen yhteenveto.....	88
	Liite 4. Käytetyimpien jalostusurosten laatu	92
	Liite 5. Käytetyimpien jalostusnarttujen laatu	94

Taulukot

Taulukko 1 Suomen Beauceron ry:n jäsenmäärä vuosina 1999, 2005, 2011, 2014 ja 2019.	8
Taulukko 2 Rekisteröinnit 2010-2019	10
Taulukko 3 Jalostuspohja	14
Taulukko 4 Käytetyimmät jalostusurokset 2010-2019	15
Taulukko 5 käytetyimmät jalostusnartut 2010-2019.....	17
Taulukko 6 Terveystarkastuksen 2020 yhteydessä tehty luonnekysely omistajille.....	23
Taulukko 7 Ihanneprofiili luonnetestin osa-alueista.....	25
Taulukko 8 Beaucenpaimenkoirien luonnetestit 2010-2019.....	34
Taulukko 9 Beaucenpaimenkoirien MH-luonnekuvaus 2010-2019.....	34
Taulukko 10 2015-2019 MH-luonnekuvattujen beauceronien pisteet osa-alueittain	35
Taulukko 11 Jalostustarkastusten 2015, 2017 ja 2019 luonneosuuksien mediaanit ja keskiarvot	39
Taulukko 12 HYL ja EVA näyttelytulokset vuosina 2010-2019 luokittain	41
Taulukko 13 2010-2019 välillä tehtyjen koesuoritusten määrä	43
Taulukko 14 Vuosina 2008-2018 syntyneiden beaucenpaimenkoirien lonkkaniveldysplasiakuvaustulokset	48
Taulukko 15 Kynnärveldysplasiatulokset 2008-2018	51
Taulukko 16 vuosina 2008-2018 syntyneiden LTV tilastoista	52
Taulukko 17 vuosina 2008-2018 syntyneiden VA tilastoista	53
Taulukko 18. Vuosina 2008-2018 syntyneiden spondyloosikuvaustuloksista	55
Taulukko 19 Kuolinsyytilasto 27.8.2020.....	62
Taulukko 21 käytetyimpien jalostusurosten jälkeläisten HD/ED 10/2020	72
Taulukko 22 Käytetyimpien jalostusnarttujen jälkeläisten HD/ED 10/2020	74
Taulukko 23 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteita ja niiden toteutuminen	77

Taulukko 24 Toimintasuunnitelman aikataulua.....	81
--	----

Kuvat

Kuva 1 MVA KVA HK3 JK3 EK3 BH Bayjet Dodge. Kuva Pirkko Kallinen.	1
Kuva 2.Paimenessa. Kuva Jaana Kinnunen.....	42
Kuva 3. Harlekiinivärinen narttu C.I.E HeJW-13 HeW-13 Hew-14 BaltW-15 Racron Hardi Amie 5 kuukauden iässä. Kuva Hanna Hautamäki	68
Kuva 4. Turhan suora olkakulma. Kyynärpää selvästi rintalinjan kohdalla tai alapuolella.	71
Kuva 5. Hyvin kulmutunut olka. Rintakyynärpään alapuolella.....	71
Kuva 6. Työskentelyn iloa. Kuva Jaana Kinnunen.....	83

1 YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Beaucenpaimenkoira on ollut alun perin paimenen koira, joka työskentelee sekä apuna karjan paimentamisessa että lauman turvana. Sille on ominaista voimakas sitoutuminen ihmiseen ja toissijaisesti karjaan. Rotu sopii sekä useisiin harrastuslajeihin että kotikoiraksi aktiiviseen perheeseen.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Rotua on rekisteröity 2010-2019 välillä keskimäärin 79 koiraan vuodessa, näistä n. 11 % on ollut tuonteja. Pentueita on tänä aikana syntynyt 99 kappaletta, keskimääräinen pentuekoko on 7,1. Pentuja on syntynyt tarkastelujaksolla 75 urokselle. Uroksista seitsemällätoista on useampia pentueita kuin yksi. Käytetyistä uroksista 44 eli 59 % on ollut tuonteja tai ulkomaisia. Pentuja on syntynyt 79 nartulle. Nartuista neljällätoista on useampia kuin yksi pentue. Käytetyistä nartuista 28 eli 35 % on ollut tuonteja. Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen suhde vuositasona on 0,9, eli uroksia on käytetty lähes yhtä montaa kuin narttuja. Jalostus on viime vuosina siten perustunut merkittävästi tuontikoiriin. Urosten jalostusikä oli keskiarvoltaan 4 vuotta 9 kuukautta ja narttujen jalostusikä oli keskiarvoltaan 4 vuotta.

Kasvatus perustuu suurelta osin tuonteihin ja ulkomaisiin uroksiin. Ulkomaisten urosten kyynär- ja selkäterveydestä ei yleensä ole tietoa ja ainakaan sukulinjan terveystilanteesta tai eliniästä ei saada juurikaan tietoa. Suomessa kasvatettujen urosten osuutta jalostuksessa kannattaisi lisätä.

Beaucenpaimenkoiran tulee olla rohkea, vahvahermoinen koira. Alkuperäisen käyttötarkoituksensa mukaisesti koirat ovat olleet usein pidättyväisiä vieraita kohtaan, arkuus ja aggressiivisuus ovat kuitenkin aina hylkääviä virheitä. MH-luonnekuvaus ja luonnetestitulosten perusteella koirat ovat nykyään pääosin avoimia ja ystävällisiä (67% hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin. 25% luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen.) Arkaa tai aggressiivista koira ei saa käyttää jalostukseen. Luonnetestitulosten perusteella suurin osa koirista on hiukan rauhattomia. Hermorakenne tulee erityisesti huomioida jalostuksessa. Temperamentiltaan koirat ovat vilkkaita (46% kohtuullisen vilkas, 29% erittäin vilkas). Kahden erittäin vilkkaan koiran yhdistäminen ei ole järkevää. 2011 toteutetun terveystutkimuksen yhteydessä kysyttiin omistajilta myös koirien luonteeseen ja käyttäytymiseen liittyviä asioita. Suurin osa omistajista piti rotua soveltuvana palveluskoiraharrastukseen sekä sen sopeutumista kotielämään hyvänä.

Lonkkaterveyden suhteen beaucenpaimenkoirien tulokset ovat selkeästi parantuneet. Osittain kyseessä on 2000-luvulla tehty PEVISA-ohjelman tiukennus lonkkien suhteen (raja C), osittain kyseessä on kansainvälinen trendi. Kyynärniveldysplasian esiintyvyys on pysynyt suhteellisen alhaisella tasolla ja muutokset ovat olleet pääosin lieviä. Kyynärniveldysplasiaa tutkitaan edelleen PEVISA-ohjelman mukaan siten että tutkimuspakko on rekisteröintiehtona. Suosituksena on, että

kyynärniveldysplasiatuloksen 1 saanut koira voidaan parittaa vain kyynärniveliltään terveen koiran kanssa. Selän nikama-anomalia on epäilty olevan, mutta tällä hetkellä tutkimustulokset kertovat selkien tilanteen olevan erittäin hyvä. Selän anomalioiden (LTV ja VA) tutkimuspakkoa jatketaan liisämateriaalin keräämiseksi. Immunologisten ongelmien - autoimmunisairaudet, allergiat ja kasvainsairaudet nuorella iällä - seuranta tehdään terveystarkastusten avulla ja näiden koirien käyttöä tulee välttää jalostuksessa.

Synnytykset sujuvat beaucenpaimenkoirilla pääasiassa erittäin hyvin. Jalostukseen tulee käyttää vain normaalisti astuvia uroksia.

Beaucenpaimenkoiran tulee olla rotumääritelmän mukaan kookas, vankka, maatiaismainen, voimakas, hyvärakenteinen ja lihaksikas, ei raskas. Koiran tulee olla vahva, pystyvä pitkäkestoiseen työkentelyyn ja liikkumiseen sekä olla säänkestävä. Ulkomuodon suhteen tulee välttää sekä liian raskaita ja suuria koiria että myös liian kevyitä, vinttikoiramaisia rakenteita. Ulkomuodossa on edelleen varsin paljon vaihtelua, mutta pääosin näyttelyissä käyvät koirat täyttävät rotumääritelmän yleisvaikutelman vaatimuksen. Rakenteen jalostuksessa on tarpeen kiinnittää huomiota raajojen kulmauksiin. Lavan ja olkavarren kulmautuminen on osalla koirista niukkaa. Sivusta tarkasteltuna takajalan puutteellista kulmautumista ja sääriluun liiallista pidentymistä tulee välttää. Takajalkojen ylikulmautumista, jossa takajalat vetäytyvät vartalon alle tulee myös välttää.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla rakenteeltaan ja liikkeiltään normaaleja ja täyttää rotumääritelmän vaatimus yleisvaikutelmasta. Niiden täytyy täyttää PEVISA-ohjelman vaatimukset ja soveltua luonteensa puolesta sekä arkielämään että harrastamiseen tai työhön. Pitkäikäisiä sukuja ja iäkkäämpiä uroksia tulee suosia pitkäikäisyyden turvaamiseksi jatkossakin. Nartuilla ensimmäiset pennut tulee kuitenkin teettää viimeistään neljän vuoden iässä, mutta mahdollinen seuraava pentue vasta kun ensimmäisen pentueen koirista on terveystietoja käytettävissä.

2 RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Beaucenpaimenkoira on ranskalainen rotu, joka on saanut nimensä Pariisin etelä- ja lounaispuolella sijaitsevan Beaucen tasankoalueen mukaan. Nimi Beauceron tai Beaucenpaimenkoira (Berger de Beauce) mainitaan ensimmäistä kertaa vuosina 1781–1800 ilmestyneessä maatalouden oppikirjassa ”Cours Complet d'Agriculture”. Rozier kuvailee maatalouden oppikirjassaan kahta erilaista tyyppiä olevaa tasankomaiden koiraa, pitkä- ja lyhytkarvaista tyyppiä, jonka tehtävänä oli lammaslaumojen vartiointi ja kuljetus.

L'Elevateur-lehdessä 1885 kirjoitettiin kahdesta paimenkoiratyypistä Ranskassa. 1800-luvun lopulla sirommat, lyhytkarvaiset, väriltään mustat tulenpunaisin merkein päässä ja jaloissa nimettiin beaucenpaimenkoiriksi (Berger de Beauce) ja pitkäkarvaiset paimenkoirat briardeiksi (Berger de Brie).

Rodun ensimmäinen esiintyminen on ollut Pariisin Maailmannäyttelyssä 1863. Näyttelyssä esitettiin 13 paimenkoiraa, joista valtaosa oli pystykorvaisia ja turkeiltaan musta-punaisia. Muuten rakenne oli varsin vaihteleva. Ensimmäinen beaucenpaimenkoiranarttu Bergere de la Chapelle rekisteröitiin 1893. Ranskan beaucenpaimenkoirayhdistys (Club des Amis du Beauceron) perustettiin vuonna 1911.

Paimenkoirien alkuperäinen tehtävä vuoristoisilla laidunalueilla oli lauman suojeleminen ja vartiointi. Beaucenpaimenkoirat myös kuljettivat laumaa paikasta toiseen ja kahden koiran kerrotaan riittäneen kolmesataapäisen lauman vartioimiseen. Paimenkoirana sen ominaisuudet: valppaus, taisteluhalu, aloitteellisuus ja nopea reagointikyky yhdistettynä vankkaan rakenteeseen ja sisäsyn-tyiseen lauman vartioimiseen, tekivät siitä korvaamattoman apulaisen. Beaucenpaimenkoira on yksi viimeisistä ranskalaisista roduista, joita edelleen käytetään paimenkoirana. Maailmansodissa rotua käytettiin pelastuskoirina, viestikoirina, jäljestäjinä ja miinakoirina.

Beaucenpaimenkoiria käytetään edelleen viranomaiskoirina armeijassa ja poliisivoimissa sekä vartiokoirina Ranskassa ja Sveitsissä. Kotimaassa rodunomainen koelaji on paimennus ja ringsport. Rotu on kasvattanut suosiotaan erityisesti Saksassa, Sveitsissä, Itävallassa, Tšekissä, Belgiassa ja Alankomaissa. Pohjoismaissa rotua esiintyy lähinnä Suomessa ja Ruotsissa. Aktiivista kasvatus- ja kilpailutoimintaa on myös Yhdysvalloissa ja Kanadassa.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Käyttötarkoituksen muutokset ovat muuttaneet rotua jonkin verran. Rodun alkuperäiset fyysiset ja luonneominaisuudet sopivat hyvin myös nykyisiin käyttötarkoituksiin perhe-, harrastus- ja työkoirana. Vanhoihin kuviin ja kirjallisuuteen verrattuna beaucenpaimenkoiran rotutyypin, koko ja ulkomuoto eivät ole ratkaisevasti muuttuneet, joskin ulkomuodossa esiintyy edelleen hyvin suurta vaihtelua.

Paimennus- ja työkoirakäyttö on vuosisatojen ajan suosinut koiraa, joka on luonteeltaan lauman ulkopuolisia kohtaan pidättyväinen, omaa vahvan puolustushalun ja on laumasidonnainen.

Alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaiset luonteenpiirteet, rohkeus, nopea reagointikyky ja vartioimiskäyttäytyminen ovat edelleen olemassa, mikä on huomioitava rotua valitessa ja koiraa koulutettaessa. Rotu on säilynyt yhtenäisenä jakautumatta näyttely- tai käyttölinjoihin.

Ensimmäiset koirat Suomessa ja koiramäärän kehitys

Suomen ensimmäinen beaucenpaimenkoira rekisteröitiin vuonna 1990. Narttu Snoopy von der Widenau (s. 1988) tuotiin maahan Sveitsistä. Seuraavana vuonna rekisteröitiin kaksi narttua Ranskasta Fabiola des Habits Rouges (s. 1990) ja Gitane des Assiers (s. 1991). Vuoteen 1995 mennessä koiria oli tuotu ja rekisteröity FIN-rekisteriin yhteensä 20, pääosin Ranskasta, mutta muutamia myös Sveitsistä ja Unkarista. Vuosina 1996–2000 rekisteröityjen tuontikoirien määrä oli 21. Koirista suurin osa tuotiin Ranskasta, useita myös Belgiasta ja yksi Sveitsistä.

Vuonna 1992 syntyivät ensimmäiset kolme pentuetta, joissa oli yhteensä 26 pentua. Vuosien 1993–1995 aikana syntyi 99 beaucenpaimenkoiran pentua, 13 eri pentueesta. Kasvattajanimen hakeneita kasvattajia oli neljä. Vuosina 1996–2000 pentuja syntyi 16 kasvattajalle yhteensä 252, pentueiden lukumäärän ollessa 35. Kymmenessä vuodessa kasvatustyö oli päässyt hyvään vauhtiin.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana 2010-2019 tuontikoiria on rekisteröity 89 ja Suomessa syntyneitä 699. Tuonteja rekisteröitiin Ranskasta 37kpl, Tsekistä 22kpl, Ruotsista 6kpl ja Belgiasta 5kpl. Lisäksi yksi tai kaksi koiraa on tuotu seuraavista maista kustakin: Kroatia, Itävalta, Romania, Italia, Latvia, Sveitsi, Slovenia, Slovakia, Liettua. Venäjä, Viro, Alankomaat ja Unkari. Vuonna 2014 rekisteröitiin toistaiseksi suurin määrä pentuja, 18 pentuetta/125 pentua. 2010-2019 aikana on pentuja syntynyt 30 kennelnimelle.

3 JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Suomen Beauceron ry toimii Suomessa rotuyhdistyksenä (aikaisemmin rotua harrastava yhdistys). Yhdistys perustettiin Vantaalla 17.11.1991. Yhdistyksen tehtäväksi määriteltiin puhdasrotuisten beaucenpaimenkoiran kasvattamisen, jalostamisen ja kouluttamisen edistäminen sekä ylläpitäminen. Rodun rotujärjestönä toimii Suomen Palveluskoiraliitto ry.

Taulukko 1 Suomen Beauceron ry:n jäsenmäärä vuosina 1999, 2005, 2011, 2014 ja 2019.

vuosi	1999	2005	2011	2014	2019
jäsenmäärä	126	130	157	195	220

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Suomen Beauceron ry:n yleiskokouksessa valittava hallitus valitsee yhdistykselle vuosittain jalostustoimikunnan. Jalostustoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Asiantuntijajäseniä kutsutaan tarvittaessa. Jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa. Jalostustoimikunta tekee yhteistyötä yhdistyksen jäsenistön ja rodun kasvattajien lisäksi rotujärjestön Suomen Palveluskoiraliiton jalostustoimikunnan, Suomen Kennelliiton jalostustieteellisen toimikunnan, ulkomaisten rotujärjestöjen sekä tarvittaessa muiden tahojen kanssa. Jalostustoimikunta ohjaa jalostusta keräämällä tietoa rodusta ja jakamalla tätä tietoa eteenpäin esim. jäsenlehdessä. Jalostustoimikunta tekee rodun jalostuksen tavoiteohjelman esiteltäväksi ja hyväksyttäväksi yhdistyksen kokoukselle sekä käsittelee erityislupa-anomukset esitettäväksi edelleen yhdistyksen hallitukselle.

Rotuyhdistyksen hyväksynnän edellyttämät asiat hallitus toimittaa käsittelynsä jälkeen Palveluskoiraliiton jalostustoimikunnan, hallituksen ja yleiskokouksen käsiteltäväksi.

Jalostustoimikunta pyrkii myös järjestämään koulutustilaisuuksia ja välittämään tietoa rodusta ja sen jalostuksesta. Jalostustoimikunnan keräämiä tietoja rodusta julkaistaan sekä Suomen Beauceron ry:n julkaisussa 'Beauceron' että yhdistyksen www-sivuilla (www.suomenbeauceron.fi).

4 NYKYTILANNE

4.1 Populaation rakenne ja jalostuspohja

MMT Katariina Mäki 5.8.2013 on Suomen Kennelliiton kotisivuilla kirjoittanut perinnöllisestä monimuotoisuudesta ja jalostuspohjasta seuraavasti: "Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä." Beaucenpaimenkoiralla 5 % neljän vuoden rekisteröinneistä tarkoittaisi 14 (16) jälkeläistä ja 28 (32) toisen polven jälkeläistä. Tämä tarkoittaa keskimäärin kahta pentuetta/jalostukseen käytettävä *koira*.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Tässä luvussa kuvataan populaation rakennetta sekä sukusiitostilannetta tarkastelujakson 2010-2019 aikana taulukon sekä sen analyysin avulla.

Taulukko 2 Rekisteröinnit 2010-2019

Vuositilasto - rekisteröinnit											
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	KA.
Pennut (kotimaiset)	75	67	72	58	66	125	48	30	85	73	70
Tuonnit	9	4	4	8	11	10	9	12	7	15	9
Rekisteröinnit yht.	84	71	76	66	77	135	57	42	92	88	79
Pentueet	11	8	11	7	11	18	7	6	11	9	10
Pentuekoko	6,8	8,4	6,5	8,3	6,0	6,9	6,9	5,0	7,7	8,1	7,1
Kasvattajat	10	8	10	6	7	15	4	5	8	9	
jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	10	8	11	7	9	15	6	6	8	9	
- kotimaiset	5	3	6	5	1	6	2		2	4	41%
- tuonnit		2	1	1	5	5	1	4	5	2	28%
- ulkomaiset	5	3	4	1	3	4	3	2	1	3	31%
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 11 kk	5 v 8 kk	5 v 9 kk	5 v 1 kk	5 v 4kk	5 v 2kk	3 v 2kk	4 v 2kk	3 v 4kk	5 v 11 kk	4v 9kk
jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	11	8	11	7	10	18	6	6	11	9	
- kotimaiset	10	5	6	4	5	13	2	5	6	6	65%
- tuonnit	1	3	5	3	5	5	4	1	5	3	35%
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 1 kk	3 v 9 kk	4 v 2 kk	3 v 10 kk	3 v 6 kk	3 v 8 kk	4 v 7 kk	4 v 5 kk	4 v 4 kk	3 v 5 kk	4v
Isoisät	18	13	19	12	16	28	11	12	18	17	
Isoäidit	18	16	20	13	17	28	11	12	18	17	
Sukusiitosprosentti	1,80%	1,70%	0,76%	2,26%	0,81%	0,95%	2,11%	0,55%	0,53%	0,16%	

2010- 2019 välillä käytetyistä uroksista suositellun 5% jälkeläismäärän ylittää 11 urosta, joista neljällä on enemmän kuin suositeltu 2 pentuetta/urossa. Viisi urosta ylittää suositellun 28 toisen polven jälkeläismäärän. Kolmesta eniten jälkeläisiä tuottaneesta uroksesta kaksi on sukutaustaltaan hyvin samankaltaiset. Lisäksi 12 eniten pentuja tuottaneen uroksen ryhmässä on useampi isä ja poika. Kun otetaan huomioon myös urosten ennen tarkastelujaksoa syntyneet pentueet, suositellun pentumäärän ylittää 15 urosta. Joista seitsemällä on enemmän kuin 2 pentuetta. Näistä kolme ylittää myös isovanhempaispolven suosituksen ja kahdella uroksella se ylittyy todella reilusti (65 pentua). 9 urosta on tuottanut 25% ja 22 urosta 50% tarkastelujakson pennuista. Yhteensä tarkastelujaksolla on käytetty 75 eri urosta, joista 58:lla vain yksi pentue.

Huomion arvoisin seikka lienee kuitenkin se, että eniten käytettyjen urosten lähisuvuissa esiintyy runsaasti samoja koirayksilöitä, joita on myös linjattu useissa pentueissa.

2010-2019 käytetyistä nartuista 8 ylittää suositellun 14 pennun määrän, näistä viidellä on useampia kuin 2 pentuetta. Vain 3 narttua ylittää suositellun toisen polven pentumäärän 28. Huomioitaessa myös tarkastelujakson ulkopuolella syntyneet pentueet, suositellun kokonaispentumäärän ylittää 13 narttua. 10 narttua on tuottanut 25% ja 26 narttua 50% tarkastelujakson pennuista. Yhteensä jaksolla on käytetty 79 eri narttua, joista 65:llä vain yksi pentue. Käytettyjä narttuja, joilla yli 14 omaa pentua tai yli 28 toisen polven jälkeläistä on 14. Näillä 14 nartulla saattaisi olla 28 isä-emänisiä, niitä on 27. Isä-isänisiä luku on näillä nartuilla 28, eli paras mahdollinen. Kuitenkin kun otetaan tarkasteluun 26 eniten käytettyä narttua (10 pentua tai enemmän), isä-isänemäluku on 41, mahdollisesta 52. Eli laajemmassa tarkastelussa yhtäläisyyksiä alkaa löytymään enemmän. Kuitenkin tällä hetkellä narttujen keskinäiset sukulaisuussuhteet ovat paremmat kuin uroksilla.

Rodun rekisteröintimäärät ovat kymmenen vuoden tarkastelujaksolla vaihdelleet vuosittain 42 ja 135 yksilön välillä. Yhteensä ajanjaksolla on rekisteröity 788 koiraa, keskimäärin 79 koiraa vuodessa. Kotimaisia pentuja on 2010-2019 syntynyt 699, eli keskimäärin 70 pentua vuodessa. Pentueita on syntynyt tarkastelujaksolla 99. Tuontikoiria on rekisteröity 89 koiraa. Kotimaisten pentujen osuus beauceronien rekisteröinneistä 2010-2019 on 89%. Pentuekoon keskiarvo on 7,1.

Vuosittain jälkeläisiä rekisteröitiin keskimäärin 8,9 urokselle. Koko tarkastelujaksolla on käytetty yhteensä 75 eri urosta, joista 17:sta on useampia kuin yksi pentue. Vastaavasti vuosittain rekisteröitiin pentueita keskimäärin 9,7 nartulle. Ajanjaksolla on käytetty yhteensä 79 eri narttua, joista 14:sta on useampia kuin yksi pentue.

Ideaali Populaatiossa jokaisella syntyvällä pentueella on eri isä ja emä, jolloin urosten ja narttujen ideaali suhde on 1. Vuosittaisella tasolla uroksia on käytetty jalostukseen keskimäärin 8,9 ja narttuja 9,7 yksilöä/vuosi (suhde 0,9). Verrattaessa käytettyjen eri koirien kokonaismääriä (75:79) suhdeluku hieman nousee, ollen 0,95.

Käytetyistä jalostusuroksista (75 kpl) kotimaisia koiria oli 41 %, tuontikoiria 28% ja ulkomaisia koiria 31 %. Ulkomailla syntyneitä siis yhteensä 59%. Vastaavasti käytetyistä jalostusnartuista (79 kpl) kotimaisia koiria oli 65 % ja tuontikoiria 35 %.

Jos otetaan tarkasteluun 20 eniten käytettyä urosta, kotimaisia koiria onkin vain 30%, tuonteja 50% ja ulkomaisia uroksia 20%. Eli paljon käytetyissä uroksissa tuontien osuus korostuu selkeästi.

Jakautuminen linjoihin

Beaucenpaimenkoirat eivät ole jakaantuneet linjoihin, vaan samassa yksilössä voi yhdistyä sekä hyvät käyttöominaisuudet että kaunis ulkomuoto.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien vuosittainen määrä on vaihdellut 4-15 välillä. Tuontikoiria on rekisteröity kymmenen vuoden aikana 89 kappaletta (ka 9 koiraa/vuosi) eli tuontikoirien osuus rekisteröinneistä tuolla ajalla on 11 %. Tuontikoiria on tuotu ajanjaksolla eniten Ranskasta (37) ja Tsekistä (22), mutta myös Belgiasta, Ruotsista, Sveitsistä, Latviasta, Italiasta, Romaniasta, Itävallasta, Kroatiasta, Alankomaista, Unkarista, Virosta, Venäjältä, Liettuasta, Slovakiasta ja Sloveniasta.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Urosten jalostusikä oli keskiarvoltaan 4 vuotta ja 9 kuukautta ja narttujen jalostusikä oli keskiarvoltaan 4 vuotta. Alle 2 vuotiaita koiria on jaksolla käytetty jalostukseen kolme kertaa ja alle 3 vuotiaita koiria 41 kertaa. Alle 2 vuotiasta koiraa ei suositella käytettävän jalostukseen.

Tietoa sukusiitoksesta

Beaucenpaimenkoiran jalostuksessa on käytetty paljon sukusiitosta tyyppin vakiinnuttamiseksi. Linjasiitos ja matadorijalostus ovat edelleen yleisiä rodun kotimaassa Ranskassa. ”Erisukuisia” koiria on siten vaikea löytää ja samoja kantakoiria löytyy tyyppillisesti viimeistään 6.- 8. polvesta. Koska tuontikoirien ja ulkomaisten koirien osuus on suuri, Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä ei välttämättä tule esille kuin kolme takautuvaa sukupolvea. Kun tieto sukulaisuudesta puuttuu, sukusiitosaste vaikuttaa alhaiselta, vaikka sukulaisuussuhde olisi merkittävä. Tämä tulee huomioida virhelähteenä sukusiitosasteen tulkinnassa ja jalostusyhdistelmiä täytyy tarkastella 6. sukupolven asti pidempää sukutaulua apuna käyttäen. Sukukatkerroin on tällöin käyttökelpoinen työväline.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Kennelliiton jalostustietokannan mukaisesti syntyneiden pentueiden keskimääräinen sukusiitosaste on vaihdellut 2010-2019 0,16-2,26 % välillä, keskimäärin 1,16 %.

Koska monet yhdistelmät ovat 4-6 sukupolven perusteella sukusiitosprosentiltaan 0-1 %, ovat viime vuosilta pahimpia esimerkkejä (6 polven sukutaululla) vuonna 2014 rekisteröity yhdistelmä 11,35 % ja vuonna 2016 rekisteröity yhdistelmä 8,34%. Lisäksi hiukan korkeita ovat 2013 rekisteröidyt yhdistelmät 4,68 % , 2015 yhdistelmä 3,84% ja 2019 rekisteröidyt yhdistelmät 3,70% ja 3,33%.

Huomio kiinnittyy sukusiitosasteen hienoiseen noususuhdanteeseen kokonaislukemissa. Verrattessa vuosia 2010-2014 ss ka 0,86% ja 2015-2019 ss ka 1,47%

4.1.2 Jalostuspohja

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Jalostukseen käytettävien narttujen osuus on n. viidennes ikäluokasta, mitä voidaan pitää hyvänä määränä, mikäli jälkeläismäärät olisivat tasaiset. Syntyneistä uroksista puolestaan jalostukseen käytetään vain hiukan reilua 10 %:a. Kotimaisten urosten käyttöä tuleekin lisätä. Tarkastelujaksolla 2010-2019 on havaittavissa hienoista nousua (12%) kotimaisten urosten käytössä, mutta vielä on paljon varaa parantaa. 2009-2018 syntyneistä pentueista 57% on syyskuussa 2020 kokonaan käyttämättä jalostukseen. 19% pentueista on yhtä pentua käytetty jalostukseen. 20% pentueista on käytetty useampia pentuja ja 4% pentueista on käytetty yhtä useammin kuin kerran.

Isät/emät -luku

Rodun isät/emät -suhde on poikkeuksellisen hyvä, seurantajaksolla vuosittain 2010-2019 lähellä yhtä (0,73-1,00) ja sukupolvenvälillä (4 vuotta) 0,88-1,04. Isät-emät-luvussa ei ole havaittavissa muutosta edelliseen tarkastelujaksoon verrattuna. Yksittäiset urokset eivät ole nousseet käytetyimmiksi kuin yksittäiset nartut, joskin molemmissa sukupuolissa löytyy rodun rekisteröintimääriin nähden liiallisesti käytettyjä koiria.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu. Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on neljä vuotta.

Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa jälkeläismäärät. laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät.

Jos rodun tehollinen koko on sukupolven välillä alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Lähteenä on käytetty MMT Katariina Mäen kirjoitusta Suomen Kennelliiton kotisivuilla (31.10.2013).

Rodun tehollinen populaatiokoko

Sukupolvea kohden rodun tehollinen populaatio Suomessa on jatkuvasti alle 50-100 yksilön riskirajan. Tuontikoirien ja ulkomaisten urosten käyttö kuitenkin laajentavat käytettävissä olevaa

tehollista populaatiota. Rodun kotimaassa koiria rekisteröidään erittäin runsaasti ja monessa muusakin maassa paljon. Rodun kotimaassa linjasiitos ja matadorijalostus ovat edelleen yleistä ja esi-merkiksi maailmansotien jälkeen rodun kanta on tilapäisesti ollut merkittävästi pienempi. Rodun populaatio ei siten ole geneettisesti niin laaja, kuin suurista rekisteröintimääristä voisi päätellä. Suomessa tuleekin keskittyä entistä useampien yksilöiden käyttöön ja tasaiseen pentutuotokseen. Tuontien suhteen tulee keskittyä sukulinjoihin, joita ei ole vielä laajemmin Suomen kannassa.

Taulukko 3 Jalostuspohja

Vuositilasto - jalostuspohja										
	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Per vuosi										
- pentueet	11	8	11	7	11	18	7	6	11	9
- jalostukseen käytetyt eri urokset	10	8	11	7	9	15	6	6	8	9
- jalostukseen käytetyt eri nartut	11	8	11	7	10	18	6	6	11	9
- isät/emät	0,91	1,00	1,00	1,00	0,90	0,83	1,00	1,00	0,73	1,00
- tehollinen populaatio	14 (64%)	11 (69%)	15 (68%)	9 (64%)	13 (59%)	22 (61%)	8 (57%)	8 (67%)	13 (59%)	12 (67%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0%	3%	5%	3%	7%	5%	12%	29%	12%	24%
- nartuista käytetty jalostukseen	0%	3%	13%	11%	26%	17%	12%	24%	26%	23%
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	37	37	47	43	42	42	33	34	34	31
- jalostukseen käytetyt eri urokset	30	29	36	33	33	32	27	28	28	28
- jalostukseen käytetyt eri nartut	34	32	39	36	34	36	26	27	29	27

Vuositalasto - jalostuspohja										
- isät/emät	0,88	0,91	0,92	0,92	0,97	0,89	1,04	1,04	0,97	1,04
- tehollinen populaatio	43 (58%)	41 (55%)	51 (54%)	47 (55%)	45 (54%)	46 (55%)	35 (53%)	36 (53%)	38 (56%)	36 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	3%	6%	5%	6%	9%	11%	19%	18%	17%	18%
- nartuista käytetty jalostukseen	6%	13%	16%	16%	19%	19%	22%	23%	22%	21%

Jalostuskoirien käyttömäärät

Vuosina 2010-2019 22 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista ja 26 narttua on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista. Kaikkiaan uroksia ko. aikavälillä on käytetty 75, narttuja 79.

Taulukoissa 4 ja 5 on esitetty 2010-2019 välillä käytetyimmät urokset ja nartut. Taulukossa ovat sekä urokset että nartut, joilla on vähintään 11 jälkeläistä tai yli 28 toisen polven jälkeläistä.

Ensimmäisenä sarakkeena on järjestysnumero, joka ilmaisee, kuinka monentena kyseinen koira on 2010-2019 rekisteröinneissä. Seuraavana on mainittu koiran nimi, sitten syntymävuosi. Pentueet-kohta ilmaisee koiran rekisteröidyt pentueet 2010-2019 välillä. Mikäli koiralle on rekisteröity pentueita joko ennen ko. ajanjaksoa tai sen jälkeen syyskuun 2020 loppuun mennessä, on kokonaispentuemäärä suluissa. Samoin on ilmoitettu pentujen määrä. Kumulatiivinen osuus tarkoittaa sitä, kuinka suuri osa vuosien 2010-2019 pennuista eniten käytetyille koirille on kertynyt, kun ko. koiran oma jalostuskäyttö otetaan huomioon. Narttutaulukossa prosentit kertovat nartun jälkeläisten prosentuaalisen määrän ajanjakson kokonaispentumäärästä. Koirat, joiden oma jalostuskäyttö ko. aikavälillä on ollut vähäisempää, mutta joilla 2. polven jälkeläisten määrä on merkittävä, on lueteltu taulukoissa viimeisenä. Koirien sukulaisuussuhteiden arvioimisen helpottamiseksi löytyvät taulukossa sarakkeet sekä isälle että emän isälle. Lihavoidulla on samassa taulukossa useammin kuin keran esiintyvien koirien nimet, kursivoiduilla on merkitty koirat, jotka esiintyvät sekä uros- että narttutaulukoissa.

Suomessa syntyneet koirat on merkitty nimen perässä olevalla maatunnuksella FIN.

Taulukko 4 Käytetyimmät jalostusurokset 2010-2019

nro	uros	Synt vuosi	pentueita	pentuja	Kumulatiivinen osuus pennuista %	2.polven jälkeläisiä	isä	emänisä
1	Japper du Dragon Noir	2010	3	27	4%	33	Bada-boum des Feux de L'ange	Soleil des Assiers
2	U'hugo bas Rouges de Lisica	2009	4	23	7%	65	Brohn de la Grange Colombe	<i>Odin des Assiers</i>
3	Bataille des Assiers	2006	3	22	10%	65	Soleil des Assiers	Trappeur des Assiers
4	Grand Lutin Yeff	2008	2	21	13%	19	Seneque de la Dame de Coeur	Jody de la Cite des Grands Feux
5	Moseronin Arrakki FIN	2016	2	19	16%	0	Japper du Dragon Noir	Balto
6	Pikkujalon Flat Call FIN	2010	2	19	19%	7	Adventure Troy de la Pointe du Meingat	<i>Drago V. Weingraben</i>
7	D'roi des Matins de L'abbe Rozier	2008	3	18	21%	1	Artzain du Domaine des Gardiens de la Vallée	Rick des Hautes Ruelles
8	Gift for Black Carambas Cendre de la Noe D'orient	2011	2	18	24%	10	Django Bleu du Serment des Brumes	<i>Troll de la Noe du Jardin</i>
9	Elion le Coeur Pur	2014	2 (3)	16 (23)	26%	9	Enzo du Bois du Coin Perdu	Artzain du Domaine des Gardiens de la Vallée
10	Haldir Warrior Soul	2009	2	16	28%	0	Solido du Moulin de Soulage	Ullan du Pla de la Jasse
11	Fagir du Murier de Sordeille	2010	2	15	31%	37	Copec de la Vallée des Croque Cerises	Udson du Murier de Sordeille
12	Kultahelmi Absolutely Amazing FIN	2013	1	14	33%	17	U'hugo bas Rouges de Lisica	Bataille des Assiers

nro	uros	Synt vuosi	pentueita	pentuja	Kumulatiivinen osuus pennuista %	2.polven jälkeläisiä	isä	emänisä
13	Repoketun Luoti FIN	2012	2	14	35%	0	Foxy Thoas des Chasseurs D'ombre	Yuho de L'amouraudiere
14	Cyrus du Pla de la Jasse	2007	3	13	36%	24	Taylor de la Vallee Pourpre	N'go des Vaux Rouges
15	Hactarus de la Noe D'orient	2012	2	13	38%	0	Virgile du Murier de Sordeille	Ustaritz du Perouet
16	Famas de la Noe D'orient	2012	3	12	40%	9	Aroun du Moulin Soulage	Lapon des Assiers
17	Ame Magnanime Gardien Icaros	2015	1	12	42%	0	Ikar Warrior Soul	Virgo Bleu de L'abyss du Bout des Terres
18	Bayjet Deniro FIN	2008	1	12	43%	0	Aristotles de L'amouraudiere	Yari de L'amouraudiere
19	Moisionmäen Fiilis FIN	2010	2	11	45%	0	Moisionmäen Puolukka	Pharaon du Moulin de Soulage
20	Eron Rdeca Nogavica	2006	1	11	47%	0	Merlin du Roc de Melusine	Epos von der Happy Horse Farm
21	F'tarmo des Campagnards de la Vallette	2010	1	11	48%	13	Alpha du Gex D'emplume	Seneque de la Dame de Coeur
40	Django Bleu du Serment des Brumes	2008	1	8	73%	31	Upper de la Horde du Bois Perdu	Ouker Bleu de la Horde du Bois Perdu

Taulukko 5 käytetyimmät jalostusnartut 2010-2019

nro	narttu	Synt vuosi	pentueita	pentuja	% osuus pennuista	2.polven jälkeläiset	isä	emänisä
1	Black Carambas Roasted Mad Croc FIN	2011	3	27	3,86%	26	Bataille des Assiers	Drago V. Weingraben
2	Tigra Bas Rouges de Lisica	2008	3	22	3,15%	7	Pacific Hades Gardiens de L'ombre	Odin des Assiers

nro	narttu	Synt vuosi	pentueita	pentuja	% osuus pen- nuista	2.polven jäl- keläiset	isä	emänisä
3	Pikkujalon Bluff FIN	2006	3 (4)	18 (25)	2,58%	62	Drago V. Weingraben	Platon de Genevayse
4	Gloire Garde de la Vie	2011	3	17	2,43%	23	Cazan Els Pastors de la Sandra	Parcival du Val du Trem- blay
5	Tomeran Closieres FIN	2007	2	17	2,43%	32	Urus de la Vallee des Marronniers	Tomeran Ralli
6	Charmante de la Noe d'Orient	2007	3	17	2,43%	0	<i>Troll de la Noe du Jar- din</i>	Uarrior de la Noe du Jar- din
7	Carnimiries Heartbrea- ker FIN	2012	2	16	2,29%	18	Usko du Pont des Meuniers	<i>Adventure Troy de la Pointe du Meingat</i>
8	Akhilleus Grace FIN	2011	1	15	2,15%	11	Akhilleus Energizer	Aron Z Kra- konosova Revfru
9	Hit Girl de la Noe d'Orient	2012	1 (2)	14 (21)	2,00%	17	<i>Virgile du Murier de Sordeille</i>	<i>Ustaritz du Perouet</i>
10	Racron Fan- tasiae FIN	2011	3	14	2,00%	0	Racron Din- don	Epos von der Happy Horse Farm
11	Moision- mäen Imelda FIN	2013	2	13	1,86%	0	F'tarmo des Cam- pagnards de la Valette	Moision- mäen Puo- lukka
12	Sinsline Qleo-H	2009	1	12	1,72%	0	Urac de la Caste du Clos Thomas	Univers des Assiers
13	Dale De- fender Lon- gawaited Looker FIN	2015	1	12	1,72%	0	Fagir du Mu- ier de Sor- deille	Usko du Pont des Meuniers
14	Sucikan Enigma FIN	2007	1	12	1,72%	23	Titus des Ha- bits de Feu	Xero de L'amourau- diere
15	Racron Hardi Amie FIN	2012	2	11	1,57%	0	Balto	Epos von der Happy Horse Farm
16	Moision- mäen Fatima FIN	2010	1	11	1,57%	13	Moision- mäen Puo- lukka	Pharaon du Moulin de Soulage

nro	narttu	Synt vuosi	pentueita	pentuja	% osuus pen- nuista	2.polven jäl- keläiset	isä	emänisä
17	Sucikan He- lene FIN	2010	1	11	1,57%	0	<i>Bataille des Assiers</i>	Titus des Ha- bits de Feu
23	Racron Chance FIN	2007	2	10	1,43%	31	<i>Epos von der Happy Horse Farm</i>	Ortega de Patural

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Useista tuonneista ja ulkomaisten urosten käytöstä huolimatta käytetyimpien urosten ja narttujen taustoilla on paljon samoja koiria. Pentueiden suunnittelussa on myös keskitytty enemmän tavoittelemaan tietynlaisia ominaisuuksia kuin vaalimaan laajaa geenipoolia. Tuontien ja ulkomaisten urosten valinnassa tulee jatkossa kiinnittää aiempaa enemmän huomiota geenipoolin laajentamiseen ja pyrkiä etsimään sukutauluiltaan poikkeavia koiria. Jatkossa samojen linjojen tuominen ei ole mielekäästä.

Ranskassa käytetään suku- ja linjasiitosta paljon, se näkyy koko populaatiossa ympäri maailman. Myös muissa euroopan maissa koirien jälkeläismäärät ovat runsaampia, vaikka populaation koko ei ole isompi kuin Suomessa. Eri sukuisia koiria on lähes mahdoton löytää kun mennään sukutaulussa riittävästi taakse päin.

Yksi tapa tarkastella koirien keskinäistä sukulaisuutta on sukulinjataulukot, joissa saman sukuhaaran koirat tulevat paremmin esille kuin sukutauluja vertailemalla. Useat sukuhaarat lähtevät saman pentueen sisaruksista, johon kannattaa myös kiinnittää huomiota.

Suomessa on viime vuosina tullut ylliedustetuksi kaksi urosta. Soleil des Assiers, joka löytyy 2010-2019 jalostukseen käytettyjen koirien takaa kolmen polven sukutaulussa 13 urokselta ja 12 nartulta. Seneque de la Dame de Coeur löytyy kolmen polven sukutaulussa yhdeksältä urokselta ja 12 nartulta. Kummankin uroksen sukutaulu johtaa kauempana samoihin koiriin.

Liitteessä A on suomessa jalostukseen käytetyistä koirista tehtyjä sukulinjataulukoita. Taulukot käsittelevät eniten käytettyjä sukuhaaroja.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Rodun kotimaan Ranskan Beauceron yhdistyksen, Club des Amis du Beauceron lehdessä 'Le Bas Rouge' julkaistussa tilastossa Ranskassa rekisteröitiin 1975 hieman yli 1 500 beaucenpaimenkoiraa.

Rekisteröityjen koirien määrä kohosi vuoteen 1987 mennessä 4 000 rekisteröintiin ja sen jälkeen rekisteröintimäärä on jonkin verran laskenut, tällä hetkellä pentuja syntyy vuosittain hieman yli 3000 (2014: 3464, 2013: 3266, 2012: 3222, 2011: 2834, 2010: 2797)

Ranskan beaucenpaimenkoirakannan kooksi on arvioitu vajaan 40 000 yksilöä. Ranskassa on edelleen mahdollista tehdä rotuunottoja, joilla vanhoja työkoiralinjoja otetaan rekisteriin. Työkoiralinjoja on jonkin verran eriytynyt Ranskaan ja myös Sveitsiin, Itävaltaan ja Espanjaan. Beaucenpaimenkoiria kasvatetaan aktiivisesti ympäri Eurooppaa ja se on hyvin tunnettu rotu Keski- ja Itä-Euroopan lisäksi Skandinaviassa ja Amerikassa.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Kannan rakennetta, yksittäisten koirien jalostuskäyttöä, sukusiitosastetta ja jalostuskäytön laajuutta tarkastellen keskeisimpänä Suomen kannan geneettistä rakennetta supistavana tekijänä on kannan pieni koko. Suomessa rekisteröidään vuosittain n. 80 beaucenpaimenkoiraa, joista reilu 10 % on tuontreja ulkomailta. Rodun rekisteröintimäärä on ollut noususuuntainen, kuten tuontimääräkin, mutta ainakaan toistaiseksi mitään suosikkirotua beaucenpaimenkoirasta ei ole tullut.

Toinen merkittävä jalostuspohjan laajuutta pienentävä tekijä on tuontikoirien ja ulkomaisten urosten keskinäinen sukulaisuus tai painottuminen tiettyihin sukulinjoihin. Ranskassa yleinen linjasiitos ja suosittujen matadoriurosten suuret jälkeläismäärät johtavat helposti siihen, että myös tuontikoirat ovat usein sukua toisilleen ja Suomeen aiemmin syntyneille koirille. Jos kasvattaja päätyy käyttämään hyvin tuntemiaan, usein linjasiitettuja koiria, saadaan tuotettua tasalaatuisesti kauniita ja ominaisuuksiltaan yhteneviä pentuja. Jalostuksellisesti nämä koirat eivät kuitenkaan edistä rodun tilannetta.

Kannan pienuus nostaa yksittäisten jalostuskoirien suhteellisen pentutuotoksen korkeaksi jo muutamalla pentueella, koska rodulla on suhteellisen suuret pentueet. Tällöin on suuri vaara, että jonkin jalostusmatadorin periyttämä piilevä sairaus tai muu haitallinen ominaisuus yleistyy kannassa. Geneettinen muuntelu vähenee, kun jalostukseen käytettävien yksilöiden lukumäärä on alhainen ja lisäksi monet populaation jalostusyksilöt ovat sukua keskenään usein jo lähisukupolvien kesken. Kannan pienen koon takia on selvää, ettei rotua voi jalostaa suljettuna populaationa, vaan geeniaineksen jatkuva täydentäminen ulkomailta on tärkeää. Mikäli tuontien ja ulkomaisten urosten käytöllä ei saada ylläpidettyä geneettisesti riittävän laajaa jalostuspohjaa, on harkittava monimuotoisuuden lisäämistä roturisteytyksillä.

Suunnitellun yhdistelmän sukusiitosaste olisi hyvä tarkastaa hyvin pitkälle, mieluiten vähintään 6. polveen saakka. Toive on, että sukutaulut saataisiin täydennettyä jalostustietojärjestelmään niin, että sekä koirien nimet ovat oikein että myös tuontikoirien sukutauluista löytyvät kaikki esi-isät ainakin 6. sukupolveen saakka. Sukusiitosaste ei saa nousta koskaan yli 6,25 % (serkusparituksen

sukusiitosprosentti). Populaation sukusiitosaste on ollut jalostukseen käytettyjen yhdistelmien osalta alhainen neljällä - kuudella sukupolvella laskettuna (KoiraNet). Luku olisi huomattavasti korkeampi, jos kaikkien koirien sukutaulut olisivat täydelliset esi-isien tietojen osalta ja olisi mahdollista käyttää kauemmaksi ulottuvaa sukutaulua. KoiraNetin mukaan sukusiitosprosentti on vakiintunut n. 1 %.

Niiden tuontikoirien ja ulkomaisten koirien osalta, joilla sukusiitosasteen määrittäminen ei onnistu jalostustietojärjestelmästä, vaihtoehtona kannattaa käyttää suunnitellun yhdistelmän sukukatokerroimen laskemista saatavilla olevasta sukutaulusta. Sukukatokerroin on suhdeluku, joka kertoo, kuinka suuri osuus sukutaulun tiedossa olevista esivanhemmista on eri koiria. Sukukatokerroin voi saada arvoja 0-1. Jos kaikki esivanhemmat ovat eri yksilöitä, sukukatokerroin on 1. Jos sukukatokerroin lasketaan esim. 6 polveen asti, eri esivanhempien määrä voisi olla 126. Jos vain 80 näistä on eri koiria, sukukatokerroin on $80/126$ eli 0,63. Kuuden sukupolven sukukatokerroimen tulisi olla vähintään 0,85. Tällöin voidaan arvioida, ettei sukulaisuus ole haitallisen suurta.

Rodun kotimaassa Ranskassa rotu ei ole eriytynyt käyttötarkoituksen mukaan. Suomen kannassa ei ole myöskään lainkaan perustetta käyttötarkoituksen mukaiseen jaotteluun. Toivottavaa on, ettei sukulinjoja aleta keinotekoisesti jakaa eri linjoihin. Myös kannan säilyminen vapaana voimakkaasti jalostuskäyttöä rajoittavista sairauksista on ollut tärkeätä kannan geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Kotimaassa kasvatettujen urosten käyttöä tulee lisätä. Kotimaisten kasvattien terveystiedot, samoin kuin sisarusten terveystiedot, ovat kattavammat ja luotettavammat kuin ulkomaisilla uroksilla, joista tietoja on niukasti. Mikäli samoja sukuja löytyy jo Suomesta, on mielekästä käyttää suomalaista urosta, jonka sisaruksistakin löytyy luotettavaa tietoa. Suomalaisten koirien indeksit on myös laskettu perustuen laajempaan tietoon ja ovat siten luotettavampia.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Toistaiseksi jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa ei esitetä, koska jälkeläismäärät ovat jääneet pääosin kohtuullisiksi ja jakautuneet tasaisesti. Jalostussuosituksena kuitenkin on, ettei kahta pentuetta ylitetä. Mikäli jälkeläisiä on alle 14, voidaan kolmatta pentuetta harkita, mikäli vähintään puolet aiemmista jälkeläisistä täyttää PEVISA-ehdot.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan beaucenpaimenkoira on paimen- ja vahtikoira. Rodun luonnetta ja käyttäytymistä kuvataan rotumääritelmässä lyhyesti:

- luoksepäästävä ja peloton
- ystävällinen
- rohkea
- ilme on avoin, ei koskaan vihainen, pelokas eikä levoton

Hylkäävinä virheinä luonteen ja käyttäytymisen osalta ovat:

- vihausuus tai sairaalloiset piirteet
- aggressiivisuus
- voimakas arkuus

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Beaucenpaimenkoira ei ole jakautunut eri linjoihin, kuten esim. käyttö- tai näyttelylinjoihin. Samassa koirassa voi yhdistyä kaunis, rodunomainen ulkomuoto ja hyvät käyttöominaisuudet.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Luonnetestin tai MH-kuvauksen sisällyttämistä PEVISA-ohjelmaan ei pidetä tässä vaiheessa tarpeellisenä. Mikäli tilanne jatkossa muuttuu, harkitaan asiaa uudelleen esim. hylkäävien luonneominaisuuksien karsimiseksi. Vilkkauden ja hermorakenteen arvioimiseksi sekä mahdollisten hylkäävien luonneominaisuuksien havaitsemiseksi koirien testaaminen on suositeltavaa.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Suomessa beaucenpaimenkoirat ovat lähinnä kotikoiria. Ne ovat myös monipuolisesti omistajansa mukana harrastuskoirina palvelus- tai pelastuskoiratoiminnassa, agilityssä, tokossa, vesipelastuksessa, paimenuksessa, valjakkohiihdossa tai muissa harrastelajeissa, joissa koirien luonneominaisuuksia hyödynnetään aktiivisesti.

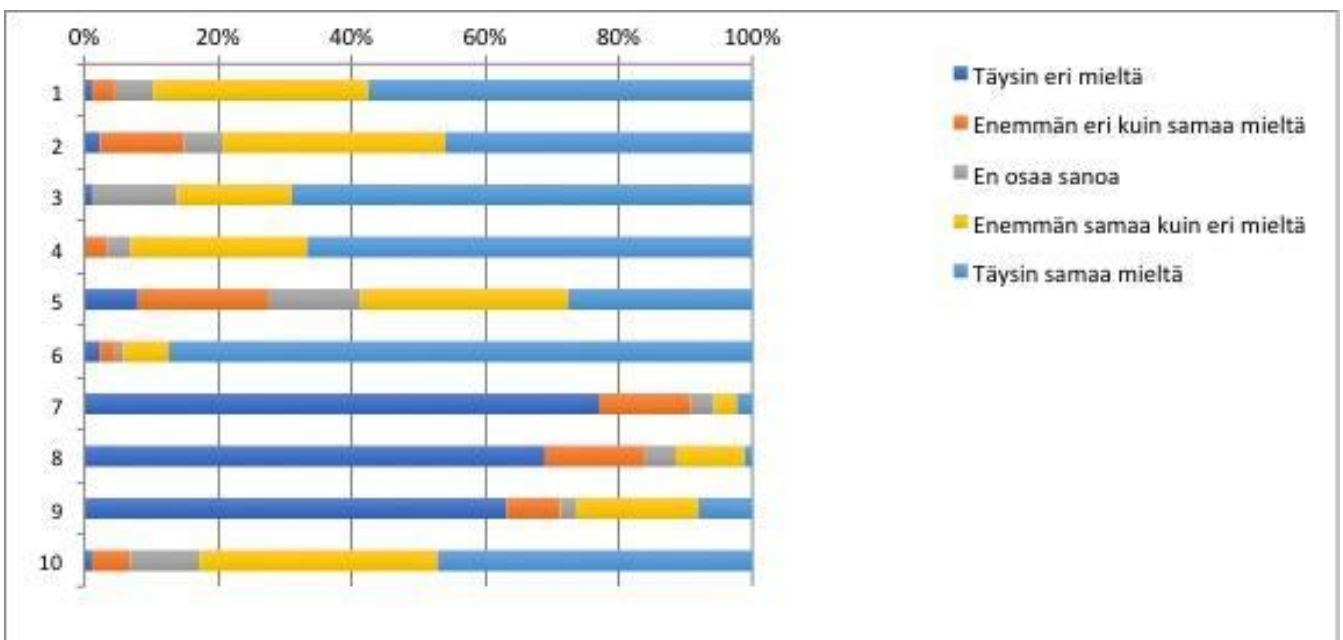
Yksittäisiä koiria toimii tiloilla sekä nauta- että lammaspaimenina. Harrastustoiminta kattaa kuitenkin vain pienen osan koiran kanssa vietetystä ajasta. Näin ollen lähtökohtana on pidettävä sitä, että beaucenpaimenkoira on kaikissa arkielämän tilanteissa luotettava ja nyky-yhteiskunnan vaatimuksiin luonteensa puolesta soveltuva koira. Arkielämä beaucenpaimenkoiran kanssa sujuu ongelmitta, kun ymmärretään rodun tyypilliset käyttäytymispiirteet: vartioimistaipumus, aktiivisuus ja liikunnantarve.

Suomen Beauceron ry toteutti terveystarkastuksen kesällä 2020 ja tämän kyselyn ohessa tehtiin myös luonnekysely. Kyselyyn ilmoitettiin yhteensä 87 koiran tiedot. Luonnetta ja käyttäytymistä mitattiin viisiportaisella asteikolla (täysin samaa mieltä, enemmän samaa kuin eri mieltä, en osaa sanoa, enemmän eri kuin samaa mieltä, täysin eri mieltä). Kysymykset 1-10 käsittelivät vastaajan omaa kokemusta omasta/omista koirista. Kysymykset (11, 11a ja b) koskivat koiran lopetusta käytös- tai luonneongelman takia. Kysymyksessä 12 tiedusteltiin, jos koira oli saapunut pentuna.

Luonne ja käyttäytyminen -kyselyn kysymykset ja tulokset:

1. Koira vastasi odotuksiani ja käsityksiäni rodusta
2. Koira oli helppo kasvattaa arkielämään ja perheeseen sopeutuvaksi
3. Koira tulee toimeen lasten kanssa
4. Koira tulee toimeen toisten koirien kanssa, jos ne ovat eri sukupuolta
5. Koira tulee toimeen toisten koirien kanssa, jos ne ovat samaa sukupuolta
6. Koira ei ole aggressiivinen vieraita ihmisiä kohtaan ilman syytä
7. Koiran puolustushalu on liian voimakas ja hankaloittaa arkielämää
8. Koira on pelokas tai arka arkielämän tilanteissa
9. Koira on herkkä koville äänille, esim. laukaukset, raketit, ukkonen
10. Koira sopii hyvin harrastuskoiraksi esim. palveluskoiralajeihin

Taulukko 6 Terveyskyselyn 2020 yhteydessä tehty luonnekysely omistajille

Suurin osa vastaajista (89%) oli täysin tai enemmän samaa kuin eri mieltä, että koira vastasi odotuksia ja käsityksiä rodusta. Suurin osa vastaajista (79%) oli täysin tai enemmän samaa kuin eri mieltä, että koira oli helppo kasvattaa arkielämään ja perheeseen sopeutuvaksi. Vielä suurempi osa vastaajista (86%) oli täysin tai enemmän samaa kuin eri mieltä että koira tulee toimeen lasten kanssa.

Vastaajista 0% oli täysin eri mieltä ja 67% täysin samaa mieltä että koira tulee toimeen toisten koirien kanssa, jos ne ovat eri sukupuolta. Saman sukupuolen kanssa vastaajista 8% oli täysin eri mieltä ja 28% täysin samaa mieltä että koira tulee toimeen toisten koirien kanssa, jos ne ovat samaa sukupuolta.

87% oli täysin samaa mieltä siitä että, koira ei ole aggressiivinen vieraita ihmisiä kohtaan ilman syytä. Vastaajista vain 2% oli täysin eri mieltä. Koiran puolustushalu on liian voimakas ja

hankaloittaa arkielämää, 87% vastaajista olivat täysin eri mieltä ja vain 2 % oli täysin samaa mieltä. Aggressiivisuuden suhteen ei tämän kyselyn tuloksen perusteella tarvitse tehdä lisäselvitystä.

Koira on pelokas tai arka arkielämän tilanteissa, vain 1 % vastanneista oli täysin samaa mieltä ja 69% täysin eri mieltä.

Vain 8% vastanneista oli täysin samaa mieltä, että koira on herkkä koville äänille, esimerkiksi laukaukset, raketit ja ukkonen. Täysin eri mieltä oli 63% vastanneista. Tulokset ovat parantuneet selvästi verrattuna edelliseen kyselyyn, jossa 20% vastanneista koki että koira on herkkä koville äänille. Vastanneista 83 % oli täysin samaa tai enemmän samaa kuin eri mieltä, että koira sopii hyvin harrastuskoiraksi esimerkiksi palveluskoiralajeihin.

Kyselyn tulos vaikutti positiiviselta. Rodun harrastajat ovat sangen tyytyväisiä koiriinsa ja rotuvalintaansa.

Kyselyssä kysyttiin myös seuraavat kysymykset:

11. Onko koira lopetettu käytös- tai luonneongelmien takia?

11a (Jos kyllä) Koiran ikä lopetettaessa?

11b (jos kyllä) Tutkiko eläinlääkäri koiran terveydentilan ,jos käytös johtui sairaudesta tai vammasta?

12 Onko koira tullut pentuna?

Kysymys 11, 11b ja 11c, kaksi koira oli lopetettu käytös- tai luonneongelmien takia. Koirat olivat iältään 2 ja 4 vuotiaita. Eläinlääkäri ei tutkinut kummankaan koiran terveydentilaa.

12. Kyselyyn osallistuneista 79 koira oli tullut pentuna.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Rodun luonnetta testataan luonnetestillä, MH-luonnekuvauksella ja yhdistyksen jalostustarkastukseen sisältyvällä luonneosiolla. Ensimmäiset MH-kuvaukset beauceroneilla suoritettiin Suomessa vuonna 2009. Jatkossa luonnetta tullaan arvioimaan myös Kennelliiton jalostustarkastuksessa.

Luonnetesti on aikanaan Suomessa kehitetty Ruotsin armeijan sotakoiratestistä(v.1946) palveluskoirien käyttöominaisuuksien arviointimenetelmäksi. Se on käyttökelpoinen luonteen arviointiin muillakin roduilla, etenkin kun halutaan tietoa koiran reaktioista tilanteessa, jossa sen hermostoa kuormitetaan. Testitulosta voidaan hyödyntää koulutuskelpoisuuden arviointiin. Testituloksia yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Testitulos antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta rotujärjestöille ja kasvattajille.

Testin arviointiasteikko on rakennettu hyvää suojeluun soveltuvaa koiraa ajatellen ja siksi arvosa-
noja ja pisteitä muihin käyttötarkoituksiin kehitetyille roduille tulee soveltaa niiden käyttötarkoi-
tusta vastaavaksi.

MH on alunperin kehitetty myöskin Ruotsissa, mutta huomattavasti luonnetestiä myöhemmin,
vasta 1980-luvulla. Se oli alkujaan suunniteltu ja rajattu ainoastaan 12-18 kuukauden ikäisille koi-
rille. Kirjainyhdistelmä MH tuleeekin ruotsalaisesta nimestä "mentalbeskrivning hund". Ruotsissa
MH-kuvaukseen osallistumisen alaikäraja on edelleen 12kk, mutta Suomessa 18kk.

MH-luonnekuvauksen tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittele-
missä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduittain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luon-
teesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa näin koiran luonteenominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle
tyypilliseen ja ihanneluonnekuvaan verrattuna. Kuvaustulos esimerkiksi kertoo omistajalle minkä
tyyppisissä asioissa ja tilanteissa koira tarvitsee ohjaajan tukea tilanteiden selvittämiseen, miten
paljon ja millaisissa tilanteissa se puolestaan selviää itsenäisesti. MH-luonnekuvaus antaa myös tie-
toa perinnöllisistä piirteistä liittyen koiran käyttäytymiseen. Tätä tietoa voi hyödyntää paitsi omis-
taja, myös kasvattaja, rotujärjestö ja myös sopivaa pentua etsivät tarkastelemalla lähisuvun MH-
luonnekuvaustuloksia. MH-luonnekuvauksessa koira käy läpi kymmenen eri testiosiota, jossa kuva-
taan koiran 31 eri käyttäytymisreaktiota. Luonnekuvauksen aikana kaksi kuvaajaa tarkastelevat koi-
ran luonteenominaisuuksia kuten leikkisyyttä, pelkoa, saalisviettiä ja sosiaalisuutta. Jokainen ärsy-
tystilanne aloitetaan samalla tavalla kaikille koirille. Koiran osoittaessa vähäistä kiinnostusta tai se ei
kiinnostu ollenkaan, ei osiota tehdä erilaiseksi tai kiinnostavammaksi koiran aktivoimiseksi. Koiran
käsittely ja ärsytystilanteet ovat jokaiselle voimakkuudeltaan ja järjestelyiltään samanlaiset. Osiot
päätetään siten, ettei siitä koidu koiralle uutta ärsytystilannetta. Ajalla on suuri merkitys koiran pa-
lautumiselle ja siksi eri toimenpiteet suoritetaan tietyin aikavälein.

Taulukko 7 Ihanneprofiili luonnetestin osa-alueista

1	Toimintakyky	+ 2 hyvä
2	Terävyys	+ 3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää puolustushalua
3	Puolustushalu	+ 3 kohtuullinen, hillitty
4	Taistelu	+ 2 kohtuullinen tai +3 suuri
5	Hermorakenne	+ 2 tasapainoinen
6	Temperamentti	+ 2 kohtuullisen vilkas tai + 3 vilkas
7	Kovuus	+ 3 kohtuullisen kova tai + 1 hieman pehmeä
8	Luoksepäästävyys	+ 3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
9	Laukauspelotto- muus	+++ laukausvarma

TOIMINTAKYKY Toimintakykynä pidetään luonteen ominaisuutta, joka saa koiran ilman ulkopuolista pakotetta pitämään puolensa todellista tai kuviteltua vaaraa vastaan. Voidaan hyvin ajatella, että se, mitä pidetään toimintakykynä, on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio. Lähin vastaava inhimillinen vastine toimintakyvylle on rohkeus. Toimintakyky on koiran kyky hallita tekojaan huolimatta siitä, että se on joutunut pelon valtaan. Toisin sanoen, koira pystyy pelostaan huolimatta toimimaan oikealla tavalla ja tarvittaessa voittamaan pelkonsa päästäkseen päämääräänsä. Koiran käsitys tilanteesta perustuu perimään ja kokemuksiin. Toimintakyky ei ole mikään muuttumaton ominaisuus, joka pysyisi samana kaikissa tilanteissa huolimatta siitä, että laukaisijoina toimivat ärsykkeet olisivat samat. Kiihkeys vaihtelee eri yksilöiden välillä ja samallakin yksilöllä eri tilanteissa. Kaikilla reviiirikäyttäytymisen omaavilla eläimillä oman alueen ja ennen kaikkea sen keskukseen läheisyys vaikuttaa käytökseen. Huolimatta yksilön normaalista toimintakyvystä koirat ovat toimintakykyisempiä lähellä kotiaan. Myös perheenjäsentensä seurassa koira on vähemmän peloisaa, tai on ainakin halukkaampi voittamaan pelkonsa, mikä perustuu koirien laumaviettiin. Toimintakykyä arvioidaan testin kaikissa osasuorituksissa.

TERÄVYYS Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tunniessa itsensä uhatuksi. Terävyysaste on kääntäen verrannollinen ärsytyskynnyksen korkeuteen. Mitä pienempi ärsyke tarvitaan herättämään aggression, sitä korkeampi on terävyysaste.

PUOLUSTUSHALU Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta hyökkäyksen tai hyökkäysyrityksen avulla aktiivisesti puolustaa itseään, laumaansa (ohjaaja) tai reviiiriään. Puolustushalu vaihtelee tilanteiden, ympäristön ja koiran mielialojen mukaan. Testissä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä tilanteissa, joissa uhan aiheuttaa tuntematon henkilö tai koiran kuvitteleva ärsyke.

Puolustushalua (3. kohta) beaucenpaimenkoiralla on yleensä riittävästi, mikäli se kokee jonkin uhaavan omaa laumaa/perhettä. Aiemmin tavoitteena on ollut +2, suuri hillitty, mutta puolustushaluna +3, kohtuullinen hillitty, vastaa paremmin nykyelämän ja yhteiskunnan vaatimuksiin ja sitä tulisi tavoitella.

TAISTELUHALU Taisteluhaluksi kutsutaan koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta itsestään ilman, että se perustuisi aggressioon. Käytöstä voidaan kutsua tietynlaiseksi leikkihaluksi-leikkiksi, jonka olennaisin osa on taistelu. Taisteluhalu on koiralle moottori, liikkeelle paneva voima. Suorituksen aikana arvostellaan koiran halukkuus tai haluttomuus osallistua leikkiin. Taistelupyrkimysten olemassaolo tai puuttuminen, niiden suuruus, suunta ja voimakkuus arvioidaan. Samoin arvioidaan koiran reaktioiden aikaansaamiseksi tarvittavien ärsykkeiden suuruus. Taisteluhalu on kääntäen verrannollinen ärsytysvoimakkuuteen. Pienistä ärsykkeistä syntyvät voimakkaat taistelureaktiot ovat merkki suuresta taisteluhalusta. Melko suuri ärsytysvoimakkuus ja pienehköt reaktiot merkitsevät pientä taisteluhalua. Suuri ärsytys ja vain aavistus taisteluhalua merkitsevät riittäväntä taisteluhalua tai koira on kokonaan haluton taisteluun. Jotta taisteluhalu luokiteltaisiin erittäin suureksi, ei riitä vain voimakas reagointi pieniin ärsykkeisiin, vaan koiran on osoitettava myös sitkeyttä ja oma-aloitteisuutta.

Aiemmin tavoitteena on taisteluhalussa (4. kohta) ollut +3, suuri. Suuri taisteluhalu toimii palveluskoiralla moottorina, mutta liiallisena saattaa hankaloittaa paimenkoiran työskentelyä ja vaikeuttaa

sopeutumista siihen, että paimennettaviin ei saa koskea kuten saaliiseen. Hyvin voimakas taisteluhalu voi myös aiheuttaa hankaluuksia koiran hallittavuudelle arkielämässä.

HERMORAKENNE Hermorakenteella tarkoitetaan koiran synnynnäistä heikko- tai vahvahermoisuutta sen joutuessa voimakkaisiin ja vaihteleviin sisäisiin jännitystiloihin. Hyvällä hermorakenteella tarkoitetaan kykyä hallita jännitystiloja ilman luonnotonta uupumusta, hysteriaa tai muita merkkejä sisäisen tasapainon järkkymisestä. Hermostuneisuuden oireita koiralla ovat mm. voimakas rauhatomuus, kehon värinä, kohonnut pulssi, joka ei johdu ruumiillisesta rasituksesta, lisääntynyt nieleskely, aiheettomat ja epätarkoituksenmukaiset liikkeet, turvan etsiminen (pyrkiminen ohjaajan luo), ripuli tai oksentelu.

TEMPERAMENTTI Temperamentilla tarkoitetaan käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta (tarkkaavaisuutta) sekä kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin ja ympäristöihin. Suurin osa hyvin sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Vilkas koira on tarkkaavainen ja se vastaanottaa nopeasti uusia ympäristön ärsykeitä ja tottuu niihin ja niiden merkitykseen. Erittäin vilkkaat koirat vastaanottavat suuren määrän vaikutteita ympäristöstään, ja seurauksena on liian suuri hajaannus ja pitempi sopeutumisaika. Tämä on vielä korostuneempaa häiritsevän vilkkaissa koirissa, sillä ne ovat lähes kykenemättömiä keskittymään ja olemaan paikallaan. Näillä koirilla sopeutuminen vaikeutuu myös fyysisestä väsymyksestä, jonka ne aiheuttavat itselleen olemalla koko ajan liikkeellä. Arvostelussa huomioidaan koiran yleistä tarkkaavaisuutta, käytöstä ja reagointinopeutta.

Temperamenttitavoite (6. kohta) on aiemmin ollut +3, vilkas. Häiritsevän vilkkaita koiria on rodussa tulosten perusteella ollut aiemmin turhan suuri osa, nykyisten tulosten perusteella 46%, +2 (koh- tuullisen vilkas) sekä 20% +3 (vilkas)

KOVUUS Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia. Kovuutta arvioidaan testin kaikissa osasuorituksissa

LUOKSEPÄÄSTÄVYYS Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin henkilöihin. Koira on luoksepäästävä, kun se mielellään ja oma-aloitteisesti hakeutuu muidenkin tapaamiensa ihmisten seuraan kuin ohjaajansa. Koira, joka selvästi välttää tutustumista tai joka osoittaa selvää vastenmielisyyttä joutuessaan kosketukseen vieraiden kanssa, kutsutaan pidättyväksi. Hyväntahtoinen on koira, joka osoittaa hyökkäävyyttä vain uhkaavissa tilanteissa. Hyväntahtoisuus riippuu paljon koiran terävyydestä. Terävän koiran tarkkaavaisuus pieniäkin uhkaärsykeitä kohtaan aiheuttaa sen, että se tekee virhearvioinnin helpommin kuin vähemmän terävät koirat. Avoimuus tarkoittaa sitä, että koiran todellinen mieliala selvästi ilmenee sen käyttäytymisestä riippumatta siitä, onko tuo käyttäytyminen ihmisen kannalta myönteistä vai kielteistä. Luoksepäästävyuden arviointiin ei tarvita mitään erikoiskoetta vaan arviointi perustuu täysin testituomareiden havaintoihin koiran käyttäytymisestä sen kohdatessa ihmisiä. Luoksepäästävyuden arviointia suoritetaan koko testin ajan; mm. alkuhaastattelun jälkeen, puolustushalun erikoiskokeen loppuvaiheessa, terävyysskoeken loppuvaiheessa ja päästettäessä koira pimeään huoneeseen.

Luoksepäästävyuden (8. kohta) suhteen luonnetestin vaihtoehdoista paras on +3, hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin. Useat beaucenpaimenkoirat ovat lauman ulkopuolisten henkilöiden suhteen

välinpitämättömiä, antavat koskea mutta eivät reagoi houkutteluun ilman ohjaajan kehotusta. Välinpitämättömyys sellaisia vieraita ihmisiä kohtaan, jotka eivät käyttäydy uhkaavasti, on sallittava ja paimenkoiralle jopa toivottava ominaisuus.

LAUKAUSPELOTTOMUUS Koiran laukauspelottomuus testataan ampumalla 9 mm paukkupanoksilla vähintään kaksi ja enintään viisi laukausta. Laukaukset ammutaan n. 20–50 metrin etäisyydeltä huomioiden ympäristöolosuhteet, kuten maaston kaikupohja. Laukauspelottomuus testataan aina testin viimeisenä osasuorituksena. Ampuja sijoitetaan koiralta näkymättömiin, koiran etupuolelle. Tuomarin antamasta merkistä ammutaan ensimmäinen laukaus koiran liikkeellä ollessa. Toinen laukaus ammutaan tuomarin merkistä, ohjaajan ja koiran ollessa paikoillaan. Mikäli on tarpeen koiran reaktioiden selvittämiseksi, voidaan ampua lisälaukauksia. Laukausvarmaksi nimitetään koiraa, joka käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksiin tai joka on niistä vain normaalilla tavalla kiinnostunut. Koirat, jotka ensimmäisen laukauksen jälkeen käyttäytyvät rauhottomasti, mutta jotka selviävät nopeasti levottomuudestaan ja joille toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion, luokitellaan laukauskokemattomiksi, ei laukausaroiiksi. Laukauspelottomuuden suhteen (9. kohta) koira saa reagoida katsomalla laukauksen suuntaan ja myös huomauttamalla asiasta ohjaajalle esim. kontaktiin pyrkimällä, mutta sen täytyy rauhoittua todettuaan, että uhkaa ei ole. Mikäli koira ei rauhoitu tai se käyttäytyy äänen suuntaan aggressiivisesti, ei koiraa tule käyttää jalostukseen.

Koiralla, jonka kaikki osa-alueet ovat jalostustavoitteiden mukaiset, muodostuu kokonaispistemäärä 197-220 pisteen välille.

2015-2019 on testattu luonnetestillä 103 beaucenpaimenkoiraa. Kokonaispistemäärää enemmän kuitenkin tulee kiinnittää huomiota eri osa-alueisiin. Luonnetestissä hylättyjä koiria on 6, joista 1 koiraa on saanut 0 pistettä.

2015-2019 välillä luonnetestattujen beaucenpaimenkoirien arvosanat osa-alueittain:

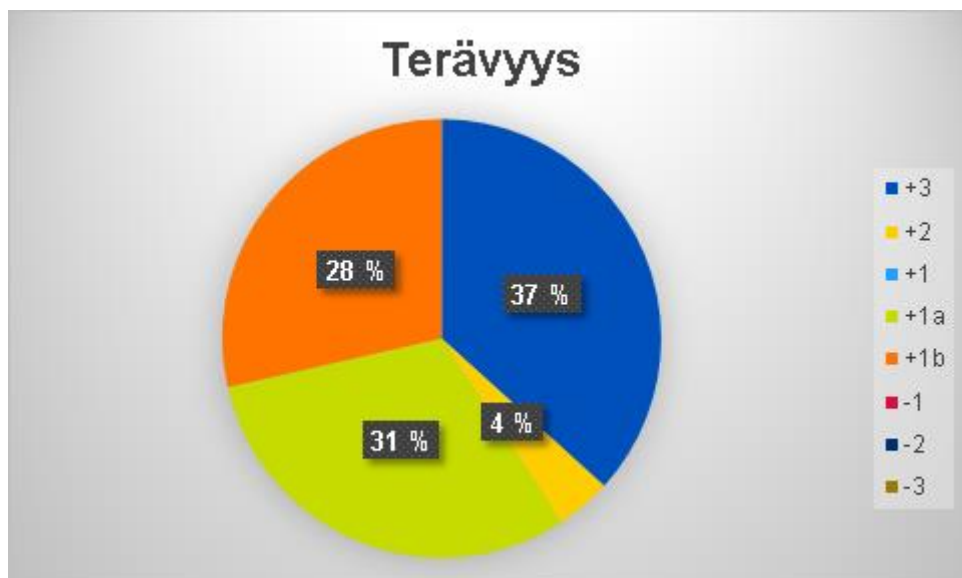
1: Toimintakyky - suurimmalla osalla +1a 44%; kohtuullinen (tavoite +2, hyvä) ,Koira on kaikissa osa-alueissaan enimmäkseen itsenäinen. Se saattaa tarvita joissain osa-alueissa vähäisiä apuja ohjaajalta.

+1b 33%: Koira pyrkii toimimaan itsenäisesti, mutta se tarvitsee kuitenkin joissain osa-alueissa apuja ohjaajalta

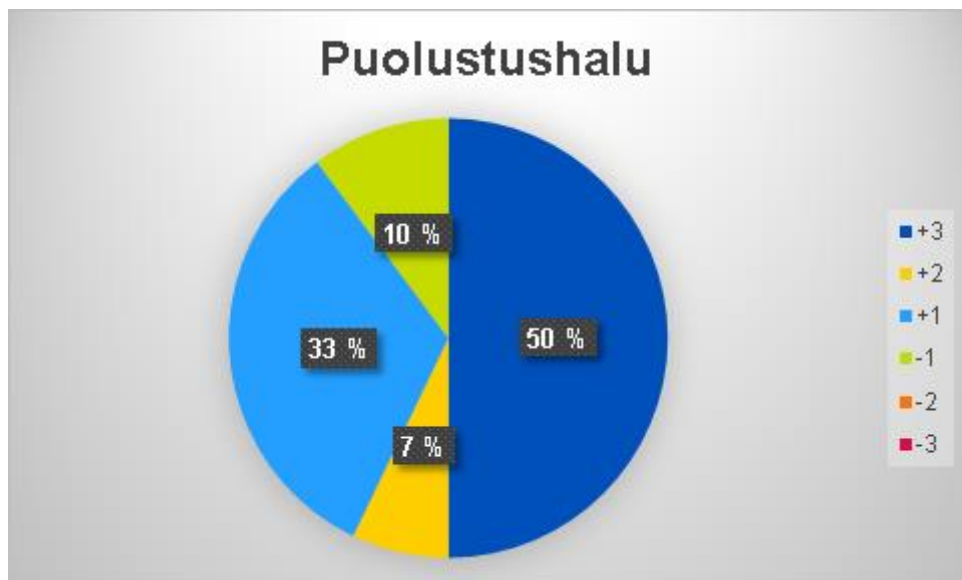
2: Terävyys - eniten +3 37% ; kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua. (tavoite +3) ,koira reagoi aggressiivisesti ärsykkeisiin.Se palautuu nopeasti

+1a 31%, koira reagoi laimeasti ärsykkeisiin,mutta osoittaa jonkin verran agresiota

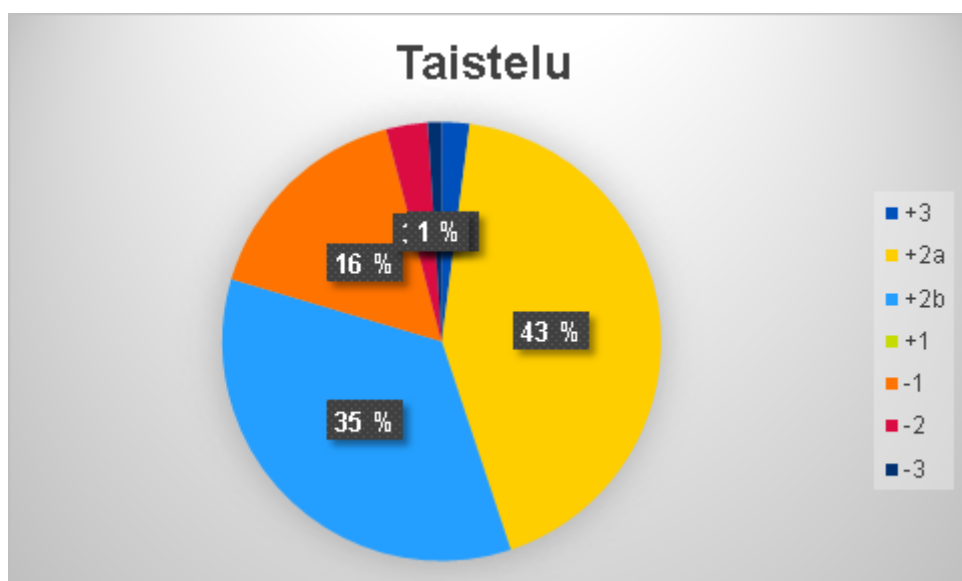
3: Puolustushalu - eniten +3, 50%; kohtuullinen, hillitty (tavoite +3) ,koira puolustaa ohjaajaansa aktiivisesti.Se pyrkii pysymään ohjaajan edessä tai vierellä.Koira palautuu nopeasti

+1 , 33%,koira haluisi puolustaa ohjaajaansa ,mutta pyrkimys jää vaisuksi. Koira väistää hyökkääjää.Koira kuitenkin palautuu melko nopeasti.

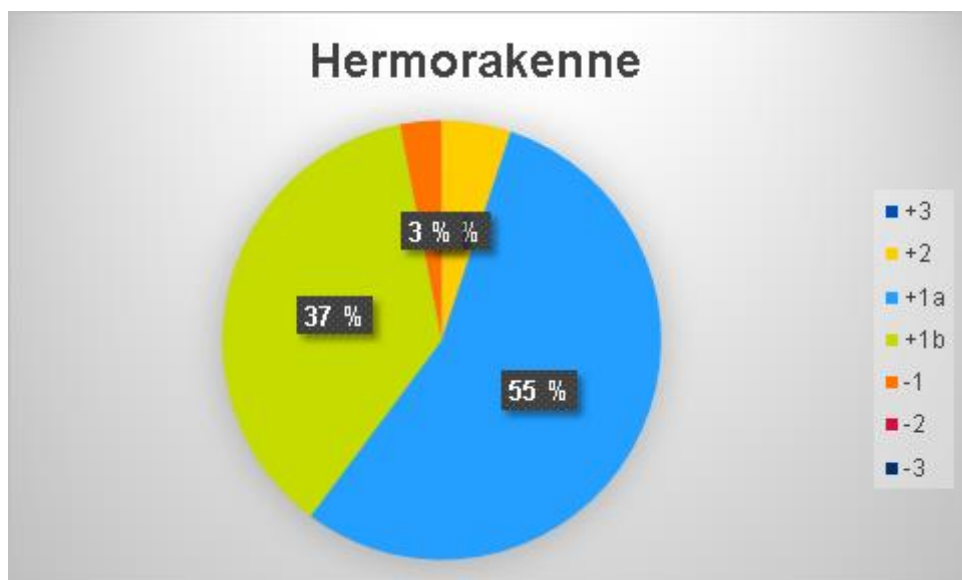
4: Taisteluhalu - eniten +2a 43% ; kohtuullinen (tavoite +2 tai +3) ,koira tarttuu johonkin esineeseen halukkasti ja se vastustaa jonkin verran. Koiran ote esineestä saattaa vaihdella,mutta se ilmaisee koko ajan taisteluhalua.Mikäli koira irrottaa otteensa uhattaessa,sen tulisi ottaa esine uudelleen heti uhkauksen jälkeen. Koira pyrkii osoittamaan taisteluhalua myös jossain muissa osasuorituksissa.

+2b, 35%, Koira tarttuu johonkin esineeseen ja leikkii laimeasti,ote esineestä vaihtelee. Vaihtoehtoisesti koira selvästi osoittaa taisteluhalua muissa testin osasuorituksissa.

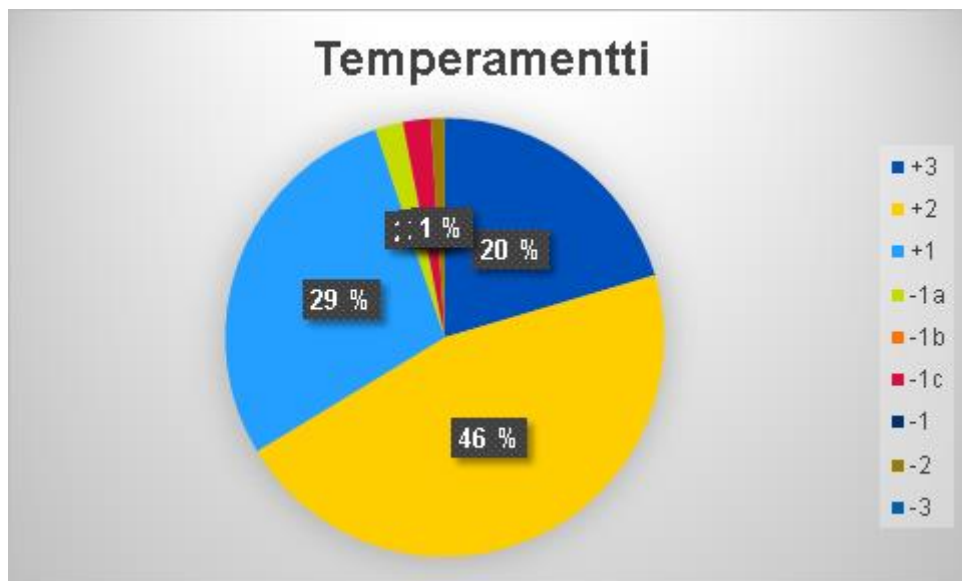
5: Hermorakenne - ylivoimaisesti eniten +1a 55%; hieman rauhaton (tavoite +2, rauhallinen) ,Koira selviytyy testin osasuorituksista.Siinä on havaittavissa lieviä merkkejä rauhattomuudesta. Se palautuu osasuorituksista kohtuullisen ajan kuluessa,mutta palautumisajat voivat vaihdella.

+1b, 37% hermostunein pyrkimyksin, Koira selviytyy osasuorituksista,mutta siinä on havaittavissa pyrkimyksiä hermostumiseen. Palautumisajan pituus eri osasuoritusten välillä vaihtelee.

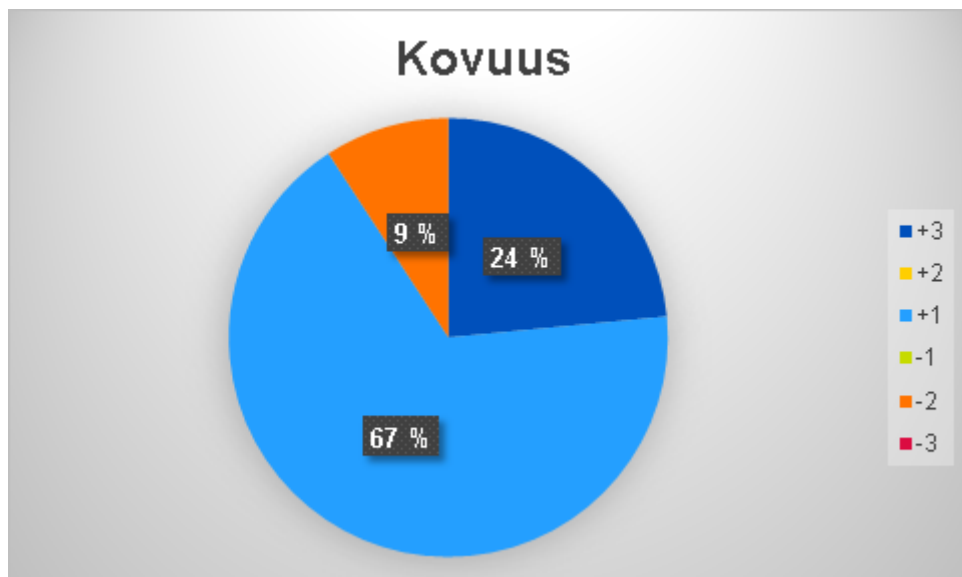
6: Temperamentti - eniten +2,46% kohtuullisen vilkas. (Tavoite + 2 kohtuullisen vilkas tai +3 vilkas) ,Koiran reagoitinopeus ärsykkeisiin ja erikoiskokeen väistö on hieman hitaampi,mutta hallittu ja koiran huomio oikein suuntautunut.Koira sopeutuu muuttuviin tilanteisiin viiveellä.

+1, 29% erittäin vilkas: Reaktiot kaikkiin ärsykkeisiin ovat hyvin nopeita,erikoiskokeen väistämislake voi olla melko pitkä.Koira vastaanottaa ympäristöstään runsaasti ärsykeitä,mutta pystyy vielä keskittymään olennaiseen.

7: Kovuus - suurin osa +1, 67%; hieman pehmeä. (Tavoite +3 kohtuullisen kova tai +1 hieman pehmeä), Koira pyrkii välttämään paikkaa säikähtämisen jälkeen, mutta pystyy ohittamaan sen suhteellisen läheltä ohjaajan tukemana.

+3, 24%, Koirassa ei nähdä pelon merkkejä eikä se halua väistää paikkaa, kun se tuodaan uudestaan säikähtämispaikkaan. Koira saattaa ilmentää kiinnostuneisuutta ärsykettä kohtaan.

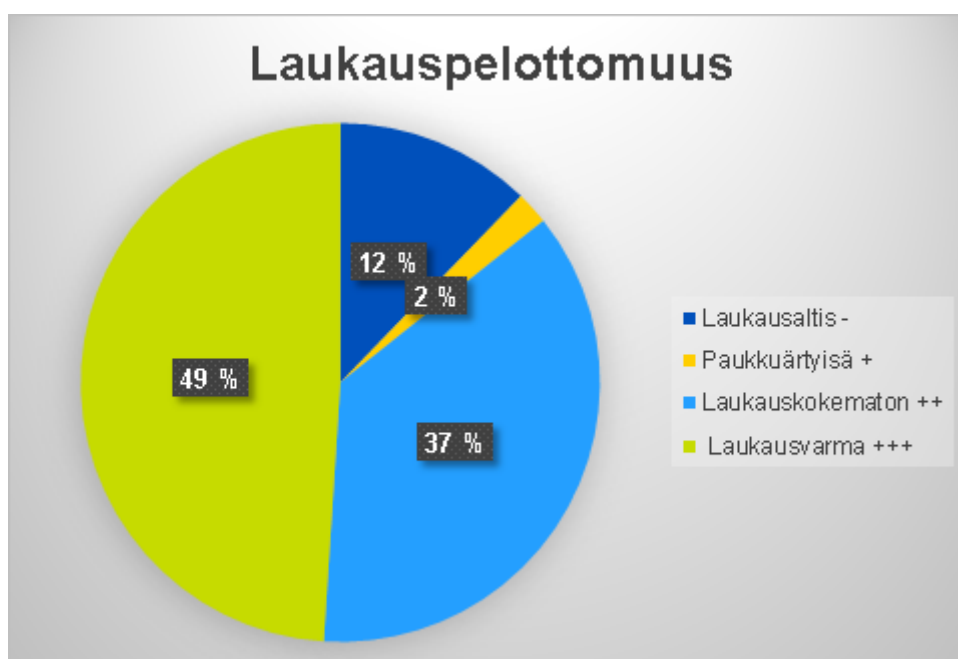
8: Luoksepäästävyys - selkeästi eniten +3, 67%: hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin. (Tavoite +3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin), Koira kohtaa vieraan ihmisen rennosti, ystävällisesti ja avoimesti. Koira ei väistä tai välttä vierasta ihmistä, kun siihen otetaan kontaktia

+2a, 25%, Luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen: koira kohtaa vieraan ihmisen käyttäytyen ystävällisesti. Koira on ns. ujo tai välinpitämätön, välttää kontaktia, mutta ei osoita pelkoa

9: Laukauspelottomuus – suurin osa koirista +++ 49% laukausvarma (Tavoite +++ laukausvarma) : Koira käyttäytyy täysin välinpitämättömästi laukauksia kohtaan tai on niistä kiinnostunut vain luonnollisella tavalla.

Laukauskokematon ++, 37%: Ensimmäisen laukauksen jälkeen koira käyttäytyy rauhattomasti, mutta palautuu levottomuudestaan. Toistetut laukaukset saavat aikaan yhä pienemmän reaktion.

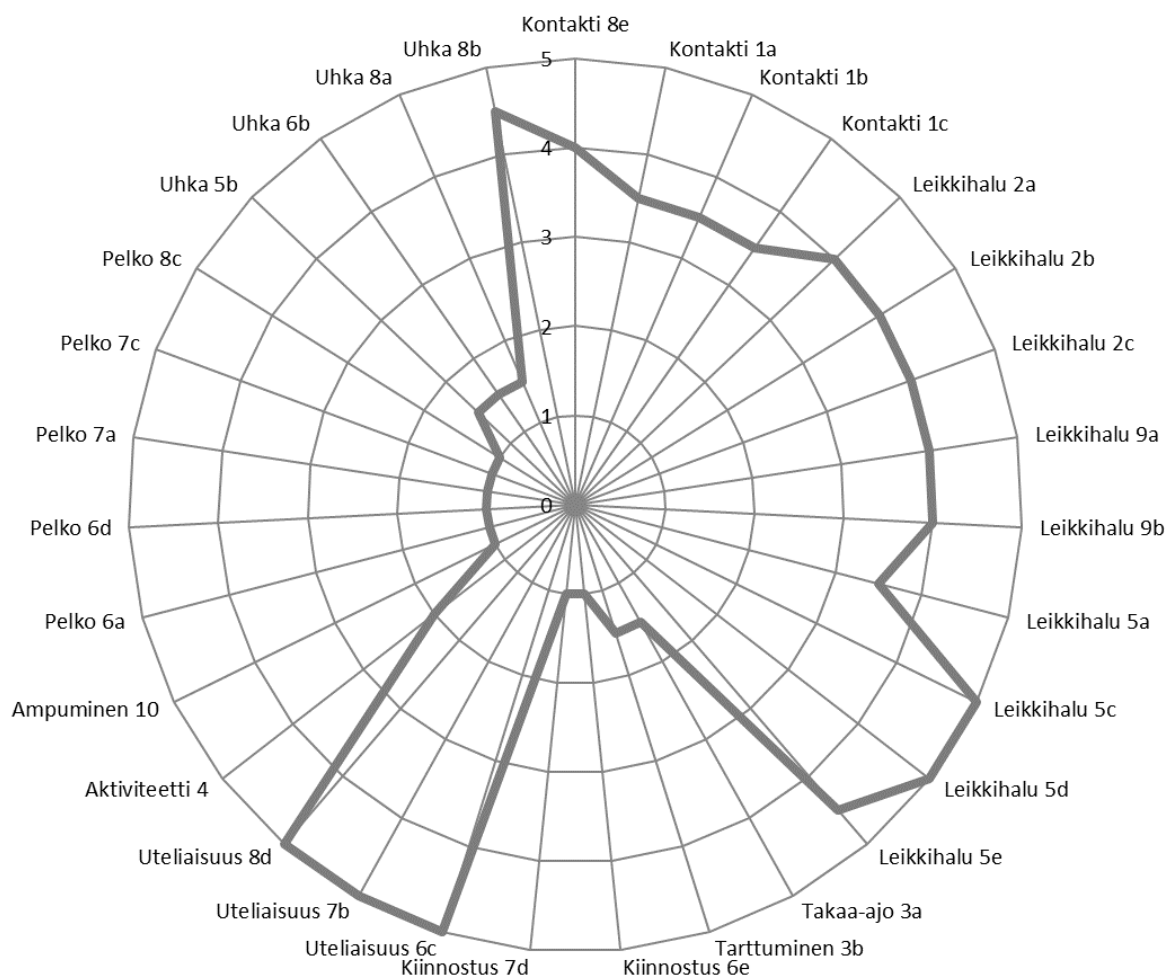

Taulukko 8 Beaucenpaimenkoirien luonnetestit 2010-2019

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
LTEP	18	17	12	24	15	16	24	15	18	26
LTEM	2	4	3		2					
LTE-				5	1	1	1		2	
Yhteensä	20	21	15	29	18	17	25	15	20	26
Piste ka	146	145	138	139	133	136	151	146	155	156

(LTEP = suoritettu, pisteet ≥ 0 ; LTEM = suoritettu; pisteet < 0 , LTE- = keskeytetty)

Beaucenpaimenkoiran MH-luonnekuvauksen ihanneprofiili

Taulukko 9 Beaucenpaimenkoirien MH-luonnekuvaus 2010-2019

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Suoritettu	1	8	11	5	5	15	20	17	12	23
Ohj.kesk.									1	
Kuv.kesk.										
Yhteensä	1	8	11	5	5	16	20	17	13	23

2015-2019 on MH-luonnekuvauksia tehty 30 beaucenpaimenkoiralle. Kaikki suorittivat osa-alueet loppuun asti, eikä yhtään suoritusta keskeytetty. Alla olevassa taulukossa on esitetty luonnekuvattujen beaucenpaimenkoirien pisteet. Rodun MH-luonnekuvauksen ihanneprofiili merkitty vihreällä.

Taulukko 10 2015-2019 MH-luonnekuvattujen beauceronien pisteet osa-alueittain

1. KONTAKTI	1	kpl	2	kpl	3	kpl	4	kpl	5	kpl
a. tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra		Välttää kontaktia, väistää		Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	1	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	29	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkeä, haukkuu	
b. yhteistyö	Ei lähde vieraan ihmisen mukaan		Lähtee haluttomasti		Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	18	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	11	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta	1
c. käsittely	Torjuu murisemal-la ja/tai yrittää purra	2	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	2	Hyväksyy käsittelyn	18	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	7	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla	1
2. LEIKKI 1	1	kpl	2	kpl	3	kpl	4	kpl	5	kpl
a. leikkihalua	Ei leiki – ei osoita kiinnostusta		Ei leiki – osoittaa kiinnostusta	3	Leikkii – aktiivisuus lisääntyy/vähenee	15	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	11	Leikkii, aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen	1
b. tarttuminen	Ei tartu esineeseen	1	Ei tartu – nuuskii esinettä	2	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	15	Tarttuu heti koko suulla	9	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista	3
c. puruote ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	3	Tarttuu viiveellä	4	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudestaan	21	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	2	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo ravistaa kunnes TO	

									irrottaa	
3. TAKAA-AJO	1	kp I	2	kpl	3	kpl	4	kp I	5	kpl
a. takaa-ajo 1. kerta	Ei aloita	13	Aloittaa, mutta keskeyttää	5	Aloittaa etene- misen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	8	Aloittaa kovalla vauhdilla pää- määrähä- kuisesti, py- sähtyy saaliille	4	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille	
b. tarttuminen 1. kerta	Ei kiinnostu saaliista / Ei juokse perään	19	Ei tartu, nuuskii saalista	7	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	4	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	7	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suus- saan vä- hintään 3 sekuntia	
a. takaa-ajo 2. kerta	Ei aloita	19	Aloittaa, mutta keskeyttää	1	Aloittaa etene- misen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	6	Aloittaa kovalla vauhdilla pää- määrähä- kuisesti, py- sähtyy saaliille	2	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille	2
b. tarttuminen 2. kerta	Ei kiinnostu saaliista / Ei juokse perään	22	Ei tartu, nuuskii saalista	4	Tarttuu saaliiseen epäröiden tai viiveellä	2	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	1	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suus- saan vä- hintään 3 sekuntia	1
4. AKTIVITEETTITASO	1 Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	kp I	2 Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	kpl	3 Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	kpl	4 Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhatto- muus li- sääntyy vä- hitellen	kp I	5 Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana /rauhaton koko ajan	kpl
				6		13		11		
5. ETÄLEIKKI	1	kp I	2	kpl	3	kpl	4	kp I	5	kpl
a. kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	1	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	6	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	20	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	3	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä	
b. Uhka/ aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	27	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	2	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion 1. ja 2. osassa	1	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion 1. osassa		Osoittaa useampia uhkauseleitä osion 1. ja 2. osassa	
c. Uteliaisuus	Ei saavu avustajan luo	7	Saapuu linjalle aktiivisen	6	Saapuu piilossa olevan puhuvan avustajan luo		Saapuu avustajan luo	8	Saapuu avustajan luo suoraan ilman	9

			avus-tajan luo				epäröiden tai viiveellä		apua	
d. leikkihalu	Ei osoita kiinnostusta	7	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	9	Leikkii - voi tarttua varovasti muttei vedä	2	Tarttuu, vetää vastaan, voi irroittaa ja tarttua uudelleen	2	Tarttuu, vetää vastaan, ei irroita	10
e. yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	11	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	2	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	11	Kiinnostuu leikkivästä ja passiivisesta avustajasta	4	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään	2
6. YLLÄTYS	1	kp I	2	kpl	3	kpl	4	kp I	5	kpl
a. pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	3	Kyykistyy ja pysähtyy	9	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	15	Pakenee enintään 5m	2	Pakenee yli 5m	1
b. puolustus/ aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	26	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	3	Osoittaa useita uhkauseleitä	1	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä		Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra	
c. uteliaisuus	Menee haalarin luo kun se on laskeutu maahan	3	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee	9	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	6	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	6	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua	6
d. jäljelle jäävä pelko	Ei minkäänlaista liikumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	22	Pieni nii- aus tai liikumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	3	Pieni nii- aus tai liikumisnopeuden vaihtelu kerran, pienee toisen ohituskerran jälkeen	2	Nii- aus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	3	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla	
e. jäljelle jäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalariin	16	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	8	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	4	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	2	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla	
7. ÄÄNIHERKKYYS	1	kp I	2	kpl	3	kpl	4	kp I	5	kpl
a. pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	4	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	2	Väistää kääntämättä pois katsettaan	16	Pakenee enintään 5 m	4	Pakenee yli 5 m	4
b. uteliaisuus	Ei mene katsoomaan	1	Menee räminä-laitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja	6	Menee räminä-laitteen luo kun omistaja seisoo sen vieressä	3	Menee räminä-laitteen luo, kun omistaja on edennyt puoliväliin	4	Menee räminä-laitteen luo ilman apua	16

			houkuttelee koiraa							
c. jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita vai väistämistä	23	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	4	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu kerran, pienee toisen ohituskerran jälkeen	1	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	2	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla	
d. jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	26	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	2	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	2	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee		Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla	
8. AAVEET	1	kp I	2	kpl	3	kpl	4	kp I	5	kpl
a. puolustus/aggressio	Ei osoita uhkaus-eleitä	25	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	4	Osoittaa useita uhkauseleitä	1	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä		Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä	
b. tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja ja sen jälkeen ei kiinnostusta / ei kiinnostu lainkaan	1	Katselee aaveita silloin tällöin	5	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolet ajasta tai koko ajan toista	14	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	4	Tarkkailee molempia aaveita koko ajan	6
c. pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	11	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkan ottoa	11	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	4	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	3	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / pakenee	1
d. uteliaisuus	Menee katsomaan, kun ohjaaja on ottanut avustajalta hupun pois / ei mene ajoissa	4	Menee katsomaan, kun ohjaaja puhuu avustajan kanssa ja houkuttelee koiraa	4	Menee katsomaan kun ohjaaja seisoo avustajan vieressä	5	Menee katsomaan, kun ohjaaja on edennyt puoleen väliin	5	Menee katsomaan ilman apua	12
e. Kontaktinotto aavepukuiseen avustajaan	Torjuu kontaktia / ei mene ajoissa	1	Hyväksyy avustajan tarjoaman kontaktin, mutta ei vastaa siihen		Vastaa avustajan tarjoamaan kontaktiin	2	Ottaa itse kontaktia avustajaan	27	Innostunut kontaktinottoa avustajaan, esim. hyppii tai vinkuu	
9. LEIKKI 2	1	kp I	2	kpl	3	kpl	4	kp I	5	kpl
a. leikkihalu	Ei leiki – ei osoita kiinnostusta	6	Ei leiki – osoittaa kiinnostusta		Leikkii – aktiivisuus lisääntyy / vähenee	16	Leikkii – aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	8	Leikkii – aloittaa erittäin nopeasti ja	

									on hyvin aktiivinen	
b. tarttuminen	Ei tartu esineeseen	5	Ei tartu, nuuskii esinettä	2	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampailla	16	Tarttuu heti koko suulla	6	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdilla	1
10.AMPUMINE N	1	kpl	2	kpl	3	kpl	4	kpl	5	kpl
	Ei häiriinny, havaitsee nopeasti ja sen jälkeen täysin välinpitämätön	12	Häiritsevyyttä lisääntyy leikin/passiivisuuden aikana, sen jälkeen välinpitämätön	3	Kiinnostuu laukauksista, yleisöstä tms. mutta palaa leikkiin / passiivisuuteen	2	Keskeyttää leikin / passiivisuuden, lukkiutuu yleisöä, laukauksia tms. kohden, ei palaa leikkiin / passiivisuuteen	7	Häiriintynyt, pelokas / yrittää paeta / ohjaaja luopuu ampumisesta	6

Jalostustarkastus

Suomen Beauceron ry on järjestänyt kahden vuoden välein epävirallisen jalostustarkastuksen. Jalostustarkastuksen luonneosioon kuuluu käyttäytyminen ammuttaessa, vastaaminen uhkaan ja luoksepäästävyys. Hyväksytyjen tulosten arviointiasteikko on 4-10. Jalostustarkastukseen on osallistunut vuosien varrella myös joitakin ulkomaisia koiria. Määrä on kuitenkin niin vähäinen, etteivät ne vaikuta juurikaan keskiarvoihin tai mediaaneihin.

Taulukko 11 Jalostustarkastusten 2015, 2017 ja 2019 luonneosuuksien mediaanit ja keskiarvot

	2019		2017		2015	
	nartut	urokset	nartut	urokset	nartut	urokset
kpl	21	18	17	14	22	17
yleisarvosana, mediaani	ex	ex	ex	ex		
ampuminen, mediaani	8	9	8	8	8	9

ampuminen, keskiarvo	7,65	8,17	7,82	7,64	8,29	8,59
puolustus, mediaani	8	8	8	8	8	8
puolustus, keskiarvo	7,35	7,50	7,81	7,08	7,59	8,17
luoksepäästävyys, mediaani	8	9	8	8	8	8,5
luoksepäästävyys, keskiarvo	7,95	8,56	7,71	7,15	8,18	8,53

Pentuja tai junioreita ei ole otettu mukaan taulukkoon. Pentujen luonnearviointiin ei kuulu puolustushalun testaamista. Yksittäisten osuuksien arviointiskaala on 4-10. Yleisarvosanassa ex = erinomainen, tb = erittäin hyvä. 2015 vuodelta ei ole tietoja yleisarvosanoista. Mediaani on mielekäs tapa arvioida keskimääräistä koiraa, keskiarvoa laskevat varsin voimakkaasti yksittäisten koirien tulokset.

Jalostustarkastusten tuloksen perusteella koirien käyttäytyminen testissä on yhtenevää luonnetestien laajemmalle arvioinnille.

Kennelliiton jalostustarkastus

Suomen Kennelliitto on kehittänyt kaikille roduille jalostustarkastuksen, jonka mukaan ensimmäiset koirat jalostustarkastetaan 2015. Käyttäytymisen jalostustarkastus keskittyy erityisesti arkipäiväisiin tilanteisiin ja asioihin kuten käsiteltävyyteen, alusta-arkuuteen ja ääniherkkyyteen. Testiä voidaan käyttää täydentämään luonnetestin ja MH-kuvauksen tuloksia. Testi voidaan tehdä koiralle useampia kertoja. Tällä hetkellä ei beaucenpaimenkoirille ole Kennelliiton jalostustarkastuksia aloitettu.

Luonne näyttelyiden valossa

Vuosina 2010-2019 on näyttelyistä tullut 21 EVA (ei voida arvostella), mikä on 0,66 % kaikista näyttelytuloksista. Samana ajanjaksona on tullut 16 HYL (hylättyä) tulosta, mikä on 0,50 % kaikista tuloksista. Hylätyn saamiseen ovat vaikuttaneet koiran aggressiivisuus, arkuus ja pelokkuus, rotumääritelmän vastaisuus, peitsaaminen, karvanlaatu sekä purentavirheet. Pitemmällä aikavälillä tuloksissa ei ole tilastollisesti merkittäviä muutoksia.

Tuomarien reagointikynnys selkeästi pelkäävien koirien hylkäämiseen tuntuu madaltuneen, mikä on ehdottomasti hyvä suuntaus. Osa tuomareista laittaa luonteesta maininnan myös sanalliseen arviointiin.

Taulukko 12 HYL ja EVA näyttelytulokset vuosina 2010-2019 luokittain

	EVA	HYL
Junioriluokka	14	3
Nuorten luokka	5	2
Avoin luokka	2	11
Käyttöluokka	0	0
Valioluokka	0	0
Veteraaniluokka	0	0
Yhteensä	21	16

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Beaucenpaimenkoira on vahvasti ranskalainen rotu ja jalostus pohjautuu hyvin suurelta osin tuonteihin kaikissa rotua harrastavissa maissa. Luonne-eroja eri maiden populaatioiden välillä ei voida havaita.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rodun luonnetta tarkastellessa on hyvä huomioida rodun vuosisatoja vanha historia ja käyttötarkoitus. Beaucenpaimenkoira on ollut sekä laumaa ajava paimen että myös laumaa vartioiva ja suojeleva koira. Leimaa antavaa on tyypillinen vartiointi- ja puolustushalu. Beaucenpaimenkoirien paimennus- ja vartiointitehtäviin tarvittavat ominaisuudet ovat olleet rodun keskeisin alkuperäinen jalostusperuste.

Beaucenpaimenkoira on luonteeltaan vilkas ja toiminnanhaluinen ja se on kohtuullisen helposti koulutettavissa moniin eri harrastelajeihin. Koulutusmenetelmät ja oppimismotivointi eivät välttämättä ole yhtä helppoja tai kaavamaisesti toteutettavissa kuin joillekin muille paimenkoiraroduille.

Rotuun kuuluva puolustuskäyttäytymisen voimakkuus voidaan kokea ongelmaksi. Beaucenpaimenkoirien puolustustaipumus ei ole yliampuvaa, mutta se on reaktiona usein ensisijainen muihin reaktiotapoihin nähden. Vasta kokemus, varmuus ja ennen kaikkea turvallisuudentunne luottamuksesta ohjaajaan muuttaa tätä järjestystä. Henkisesti kuormittavissa tai ristiriitatilanteissa beaucenpaimenkoiralle luonteenomaista on ensisijaisesti oman lauman (ohjaaja, omistaja, perheenjäsen)

turvallisuudesta huolehtiminen. Harrastekäyttöön beaucenpaimenkoirat soveltuvat luonteensa puolesta hyvin. Oikea laji on parempi etsiä koirakohtaisesti vasta sen jälkeen, kun nähdään nuoren koiran ominaisuudet ja luonne.

Paimenkoira on toiminut paimenen kumppanina, toteuttanut paimenen ohjeita ja lukenut laumaa sekä tarvittaessa petojen käytöstä. Beaucenpaimenkoira tarvitsee luotettavan, oikeudenmukaisen ja määrätietoisin ohjaajan. Varsinkin vahvan puolustustaipumuksen omaavilla koirilla ohjaajan toiminnan merkitys korostuu. Kun ohjaajan ja koiran välillä on luottamuksellinen suhde, koira on rauhallinen ja rohkea ja työskentelee mielellään yhteistyössä ohjaajansa kanssa. Tällöin beaucenpaimenkoira on nöyrä ja pehmeä ohjaajaansa kohtaan ja helposti palkittavissa ja motivoitavissa.

Kuva 2.Paimenessa. Kuva Jaana Kinnunen

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Paimennus ja lauman suojelu on beaucenpaimenkoirien alkuperäinen tehtävä. Toimiminen karjan kanssa edellyttää kuuliaisuutta, hyvää hermorakennetta ja toimintakykyä.

Kokeet

Koiran koulutettavuutta voidaan arvioida palveluskoirakoetulosten perusteella ja paimennusominaisuuksia paimennustaipumustestin, paimennuskokeiden tai työkäytön avulla. Nykyään myös Suomen Kennelliiton paimennuskokeet ovat avoimia beaucenpaimenkoirille. Suomessa on järjestetty

muutaman kerran ranskalaistyyppisiä paimennustaipumustestejä (CANT). Rodun käyttöominaisuudet Suomessa eivät juuri eroa rodun kotimaan Ranskan tai muiden Keski-Euroopan maiden tilanteesta, koska edelleenkin suuri osa jalostuskoirista on ulkomaisia tai tuontikoiria ja Suomeen ei ole kehittynyt varsinaisesti omaa kantaa.

Suomessa beaucenpaimenkoirilla on kilpailuoikeus kansallisissa ja FCI:n kansainvälisissä palveluskoirakokeissa. Käyttövalion arvon (FI KVA) edellytyksenä on 3 kpl ylimmän luokan 1. palkintoa tai vähintään arvosana ”erittäin hyvä”, joka on vähintään 90 % kokeen maksimipistemäärästä, samasta palvelus- tai pelastuskoirakoe- lajista (IPOR). Tulosten pitää olla vähintään kahden eri kalenterivuoden ajalta ja vähintään kahdelta eri tuomarilta. Edellisen lisäksi koiran tulee saada näyttelystä vähintään laatuarvostelumaininta ’hyvä’ (H) vähintään 15 kk ikäisenä (NUO).

Muotovalion arvoa varten tarvitaan hyväksytty tulos palveluskoira- tai pelastuskoirakokeiden alimmasta luokasta (ei käyttäytymis- tai soveltuvuuskokeesta) tai luokanvaihtoon oikeuttava tulos paimennuskokeen alimmasta luokasta (ei esikoe) . Paimennuskoetuloksen lisäksi tarvitaan hyväksytty luonnetestitulok.

Rodun harrastajien aktiivisuus eri palveluskoiralajeissa on noussut 2000-luvun aikana huomattavasti, ja useissa palveluskoiralajeissa on saavutettu voittajaluokan koulutustunnuksia.

Taulukko 13 2010-2019 välillä tehtyjen koesuoritusten määrä

LAJI	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	LUOKK A
AGI	107	118	42	152	157	153	256	192	245		Suorituksia
	7/24/16	21/22/18	8/7/1	14/14/47	19/5/60	22/4/44	46/23/49	53/16/24	29/13/93		1lk/2lk/3lk
PAKK	13	17	12	22	13	10	33	18	16		Suorituksia
	12	16	10	22	13	9/10	28/31	16/17	8/14		BH/koiria
PAJÄ	7	16	16	18	19	21	21	19	16	16	Suorituksia
	0/1/10	2/1/6	2/2/3	2/1/4	1/1/4	5/0/2	3/3/1	3/3/0	3/1/4	6	JK1/JK2/JK3
PAHA	20	18	31	26	72	61	44	44	22	33	Suorituksia
	2/3/7	2/3/3	4/2/7	3/1/7	7/9/22	8/2/25	2/1/20	4/5/10	2/0/7	13	HK1/HK2/HK3
PASU	-	-	-	-	7	9	5	4	4	1	Suorituksia
	-	-	-	-	1/1/2	2/2/2	2/2/1		2/0/0		IP1/IP2/IP3
PAEK	3	7	4	3	1		1	2	3	2	Suorituksia
	3	5	1	2	0		0/0/1	1/1/0			EK1/EK27EK3
PAEJ	1	5	-	1	2	5	2				Suorituksia

LAJI	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	LUOKKA
	-	0/3	5	1/0	1/0	1/2	2/0				FH1/FH2
PAVI	0	1	2	4	4	5	3	4			Suorituksia
	0/0/0	0/0/0	0/0/1	0/0/0	1/0/0	1/1/0	0/1/1	1/0/0			VK1/VK2/VK3
PAVH	9	11	19	14	12	7	12	9	6		Suorituksia
VEPE	18	29	17	10	7	4	3	8	9	5	Suorituksia
	6/2/6/1	6/9/6/1	7/7/0/1	5/0/0/05	1/5/0/0		2	2/0/4	1/6/0		ALO/AVO/VOI/SOVE
MEJÄ							2	1	1		Suorituksia
							1				AVO
TOKO	34	41	67	58	79	107	123	111	68	42	Suorituksia
	17/AVLO	21/ALO	27/ALO	40/ALO	21/ALO	25/10/7	34/16/4	37/13/5	15/10/5		ALO1/2/3
	6/ALO	13/AVO	19/AVO	7/AVO	26/AVO	13/11/12	6/11/6	22/11/5	5/5/8		AVO1/2/3
	1/VOI	1/VOI	1/VOI	3/VOI	1/VOI	2/4/1	6/6/9	1/3/0	1/0/3	5	VOI1/2/3
	1/EVL	2/EVL	5/EVL	1/VOI	22/EVL	1/5/5	3/2/2	3/2/0	3/2/3	5	EVL1/2/3
PEKO	3	2	-	6	1	6	2	2	2		Suorituksia
	-	2									PEKO A/B
			-						1		PERA-B
			-					1			PEJÄ-A
				1		1	1				PEHA-A
IPO-R	-	3	1								Suorituksia
	-	1	-								Pera-A
	-	-	-								Peha-A
PAIM	7/7	8/6	9/6	19/8	2/0	9/4	2/2				Suorituksia/tuloksia
PAIM-E	5/4	0/0	2/0	1/2	4/4	2/2	3/3	1/0			Suorituksia/tuloksia
PAIM-T	8/8	1/1	1/1	1/1	4/4	3/3		1/1			Suorituksia/tuloksia
RT	144	70	109	53	34	15/7					Suorituksia
	30/25/13/28	22/14/4/7	31/24/15/11	21/9/9/0	20/13/1/0						ALO/AVO/VOI/MES
KT				4							Suorituksia

Alemmalla rivillä on hyväksytyjen tulosten määrä, viimeisiltä vuosilta luokittain ja TOKOssa myös tuloksittain. Pelastuskoirakokeiden tulos joko hyväksytty tai hylätty. AGI=agility, PAKK=palveluskoirien käyttäytymiskoe, hyväksytty koetunnus BH, MH=MH-luonnekuvaus, PAJÄ=

palveluskoirien jälkikoe, PAHA= palveluskoirien hakukoe, PASU= palveluskoirien suojelukoe, PAEK= palveluskoirien etsintäkoe, PAEJ= palveluskoirien erikoisjälki, PAVI= palveluskoirien viesti, PAVH= palveluskoirien valjakkohiihto, VEPE= vesipelastus, MEJÄ=metsästyskoirien jäljestämiskoe, TOKO=tottelevaisuuskoe, PEKO= pelastuskoira,

PERA=raunioetsintä, PEJÄ=maastojälki, PEHA=maastoetsintä, IPO-R -2017 Pelastuskoirakoe, PEKO= 2017 -PEKO A/B, PAIM-T,PAIM=paimennuskoe, PAIM-

E=paimennuksen esikoe, PAIM-T=paimennustaipumuskoe, RT=rallytoko ,KT=koiratanssi

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Poliisilla, tullilla tai rajalla ei beaucenpaimenkoiria tällä hetkellä ole. Hyötykäytössä olevista koirista ei ole kirjanpitoa. Tiedon kerääminen arjen käyttökoirista palvelisi tietoisuutta käyttöominaisuuksista. Käytännön paimenet eivät kuitenkaan usein osallistu taipumustesteihin tai kokeisiin.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Beaucenpaimenkoira on aktiivinen ja liikunnanhaluinen koira. Pelkkä lenkki beaucenpaimenkoiralle ei riitä, vaan älyllistä aktiviteettia tarvitaan myös, olipa se jokin ”virallinen” harrastus, lapsen rattaiden vahdinta tai vaikka koirien älypeliä pelaaminen. Mikäli sillä ei ole mielekästä tehtävää, keksii se helposti ei-niin-mielekkäitä toimintoja, esim. tyhjentää kuivausrummun omistajan suureksi iloksi, lähtee omatoimisesti lenkille (monet koirat osaavat avata ovet) tai juoksuuttaa vettä hanasta etteivät putket jäädy... Nämä esimerkit kuulostavat hauskoilta, mutta yleensä omistajat osaavat nauraa niille vasta hyvin pitkän ajan kuluttua.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Selkeää eroa narttujen ja urosten käyttäytymisessä ei rodussa ole. Sukupuoliaggressiota esiintyy joskus sekä uroksissa että nartuissa, mutta kyseessä on yksilöominaisuus eikä niinkään sukupuoleen liittyvä ominaisuus. Useissa roduissa narttuja pidetään helpompina koirina kuin uroksia. Beaucenpaimenkoiralla kyse on enemmän yksilöstä kuin sukupuolesta, narttu saattaa olla itsepäinen ja pip-purinen, uros rento ja rauhaa rakastava. Varsinkin uroksilla on erittäin voimakas taipumus suojella perheen heikoimpia jäseniä, erityisesti lapsia.

Astutus sujuu yleensä luontaisesti ja helposti. Nuorilla ja kokemattomilla uroksilla saattaa intoa olla enemmän kuin taitoa ja silloin saatetaan tarvita lähinnä henkistä apua, jotta maltti löytyy. Nartuilla ilmenee hyvin harvoin urokseen kohdistuvaa aggressiota, mikäli ajankohta on oikea. Joissakin tapauksissa luontainen astutus ei suju. Astumishaluttomuus tai -kyvyttömyys ei ole keinosiemennysperuste. Olipa kyse puutteellisesta libidosta, puuttuvasta rohkeudesta tai elimellisestä syystä (esim. selkäkipu), ei tällaista urosta tule käyttää.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Beaucenpaimenkoira on useimmiten tasapainoinen koira, jota eivät tavalliset elämään liittyvät asiat järkytä. Tilanteen ylläpitämiseksi tulee jalostuksessa välttää liiallista saalisvietteisyyttä ja terävyyttä, kohtuutonta vilkkautta sekä hermostuneita tai ääniarkuudesta kärsiviä koiria. Arkaa tai aggressiivista koira ei saa käyttää jalostukseen.

4.3 TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Rodun vakiinnuttua Suomeen 1990-luvulla liitettiin pian myös PEVISA-ohjelmaan. Alussa ohjelma pohjautui tiedon kartuttamiseen lonkista ja kyynärnivelistä (tutkimus rekisteröinnin ehtona). 2000-luvulla lonkkien suhteen ohjelmaan lisättiin rekisteröinnin rajoitusehto, molempien vanhempien lonkkien tulee olla C tai parempi. Rotukohtaisten erityisehtojen mukaan ulkomaisilta koirilta ei vaadita kyynärniveltutkimusta.

2017 PEVISA-ohjelmaan lisättiin selän röntgentutkimuspakko välimuotoisen lanneristiluunikaman (LTV) ja nikamien kehityshäiriön (VA) suhteen. Lonkka- ja kyynärkuvauksen alaikäraja nostettiin 18 kuukauteen, muutoin PEVISA-ohjelma säilyi ennallaan.

2022-2027 PEVISA säilytetään ennallaan.

Alla olevan tekstin lähteenä käytetty asiantuntija-artikkeleita sairauksista www.kennelliitto.fi -sivuilta elokuussa 2015.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

2017 voimaantulleeseen PEVISA-ohjelmaan sisältyvät lonkkaniveldysplasia (rajoitusehto vähintään C), kyynärniveldysplasia (tutkimuspakko) ja selän kehityshäiriöt LTV ja VA (tutkimuspakko).

Lonkkaniveldysplasia eli Lonkkanivelen kasvuhäiriö

Päivitetty 30.9.2013, ELT Anu Lappalainen

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli "lonkkavika", (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat

syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinvuokojen aikana.

Löyisyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutuminen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löyisyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, "pupuhypely", ylösnousuvaikkeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löyisyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisenä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys.

Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä.

Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Beaucenpaimenkoirat tutkitaan lonkkaniveldysplasian varalta varsin kattavasti. PEVISAohjelman tiukennus on aiemman JTO-kauden aikana kohentanut lonkkanivelterveyttä merkittävästi. Rodun lonkkanivelten terveys on ilmeisesti paranemassa myös kansainvälisesti. PennHIPlonkkatutkimusten distraktioindeksi (DI) mediaani on beaucenpaimenkoirilla parantunut 0,42:sta 0,38:aan. PennHIP-aineisto koostuu maailmanlaajuisesta populaatiosta. PennHIP-arvioinnilla DI 0,3 tarkoittaa 5 % nivelrikkoriskiä, DI 0,7 95 % nivelrikkoriskiä.

Huolellisella hoidolla (fysioterapia/lihashuolto ja tasainen kontrolloitu liikunta, tarvittaessa lääkitykset ja ravintolisät), koirat pärjäävät lievän lonkkaniveldysplasian ja lievän lonkkien nivelrikon kanssa kotikoirina kohtuullisen hyvin. Harrastuskäytössäkkin voidaan usein jatkaa osittain, ja esim. toko ja FHjälki käyvät pitempään kuin monet muut lajit. Lonkkanivelten kipu ja huono liikkuvuus johtavat kuitenkin selän ja etujalkojen lihaksiston asteittain pahenevaan rasitukseen ja nivelmuutokset voimistuvat iän myötä. Lonkkien keinonivelleikkauksia ei voida pitää toimivana ratkaisuna lonkkaniveldysplasian suhteen etenkin näin isolla ja fyysisesti aktiivisella rodulla.

Taulukossa 14 on esitetty 2008-2018 syntyneiden Suomeen rekisteröityjen beaucenpaimenkoirien lonkkaniveldysplasiakuvausten tulokset elokuuhun 2020 mennessä. Taulukon perusteella ko. ajanjaksona kuvatuista koirista terveitä (A tai B) on 81%. 2008-2018 virallisen tutkimustuloksen sai 69% ajanjaksolla syntyneistä koirista. Tilasto on pysynyt täysin ennallaan edellisestä 10 vuoden tarkastelujaksosta (2005-2014). PEVISA-ohjelmaan sisältyy rekisteröintiehtona kuvauspakko, raja-arvo C. Tutkimuksen alaikäraja on 18 kuukautta. Beuceroneilla lasketaan lonkista indeksit, suositus on, että yhdistelmän yhteenlasketun indeksin keskiarvo ei olisi alle 100.

Taulukko 14 Vuosina 2008-2018 syntyneiden beaucenpaimenkoirien lonkkaniveldysplasiakuvaustulokset

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	A	B	C	D	E	Yhteensä
2008	62	56%	18	8	6	2	1	35
2009	59	71%	26	10	4	2	0	42
2010	98	74%	47	17	8	1	0	73
2011	82	83%	36	19	8	5	0	68
2012	52	79%	26	11	4	0	0	41
2013	84	60%	26	13	8	3	0	50

Vuosi	Syn-ty-nei-tä	Tut-kittu	A	B	C	D	E	Yh-teensä
2014	109	70%	36	18	16	3	3	76
2015	78	71%	28	15	6	5	1	55
2016	58	67%	20	9	6	4	0	39
2017	70	74%	32	13	4	3	0	52
2018	71	54%	22	13	2	1	0	38
Yh-teensä	823		317	146	72	29	5	569
Yh-teensä		69%	56%	26%	13%	5%	1%	
Yh-teensä			terveitä 81%	lie-västi sairaita 13%	vakavasti sairaita 6%			

Kynnärniveldysplasia eli Kynnärnivelen kasvuhäiriöt

Päivitetty 30.9.2010, ELT Anu Lappalainen

Kynnärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kynnärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kynnärpään uloke (processus anconaeus). Kynnärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kynnärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kynnärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä.

Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen että aiheuttajina ovat eri geenit. Kynnärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on

suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelissä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koira yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteeseen koostumusta parantavia lääkkeitä ja ravintolisäitä.

Suomessa kyynärniveldysplasioiden arviointi perustuu pääasiassa nivelrikon merkkeihin, mutta myös muut kasvuhäiriöön viittaavat röntgenlöydökset huomioidaan. Jalostusarvoindeksit (BLUP-indeksit) tehostavat jalostusvalintaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran oman tuloksen lisäksi sen kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Kyynärniveldysplasian esiintyvyys on pysynyt kohtuullisen vähäisenä ja suurin osa muutoksista on lieväasteisia. Terveiden osuus on 82 %, lieviä muutoksia on 14 % ja kohtalaisia muutoksia 4 %. Jotta tilanne ei heikkene, tulee jalostukseen käyttää lähinnä vain kyynärterveitä (0/0) koiria. Jos toisella vanhemmista on lieviä muutoksia (0/1), tulee toisen vanhemman olla terve (0/0), joten suositus on jatkossa aiempaa tiukempi. PEVISA-ohjelmaan sisältyy rekisteröintiehtona kuvauspakko ilman raja-arvoa. Tutkimuksen alaikäraja on 18 kuukautta kuten muillakin isoilla roduilla. Kyynärniveldysplasian arvostelussa virallisten tutkimusten ikärajan nostettiin 2017 alkaneen PEVISA-ohjelman mukaisesti 12 kuukaudesta 18 kuukauteen, joka lisää arvosteluvarmuutta. Tässä vaiheessa on vielä avoinna, kuinka paljon ikärajan nosto tulee vaikuttamaan kuvaustuloksiin jatkossa.

Ulkomailla kyynärniveldysplasiaa ei yleensä tutkita ja rotukohtaisiin erityisehtoihin on lisätty, ettei kyynärniveltutkimusta vaadita ulkomaisilta uroksilta. Poikkeuslupa koskee ulkomailla tapahtuvia astutuksia ja tuontispermaa. Jos koira tulee Suomeen, pitää sillä olla PEVISA-tutkimukset (ulkomaisen omistajan koirista hyväksytään lonkkien osalta myös PennHIP-, OFA- yms. tuloksia) tai yhdistelmälle ennen astutusta saatu poikkeuslupa.

Taulukko 15 Kyynärniveldysplasiatulokset 2008-2018

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä	Tutkitut/syntyneet
2008	62	31	6	0	0	37	60%
2009	59	36	3	2	1	42	71%
2010	98	62	8	2	0	72	73%
2011	82	51	13	3	1	68	83%
2012	52	33	6	1	0	40	77%
2013	84	46	4	1	1	51	61%
2014	109	60	15	1	0	76	70%
2015	78	45	9	1	0	55	71%
2016	58	27	7	3	0	37	64%
2017	70	43	5	3	0	51	73%
2018	71	29	5	4	0	38	54%
Yhteensä	823	463	81	21	2	567	69%
Yhteensä tutkituista		82%	14%	4%	0%		
Yhteensä		terveitä 82 %	Sairaita 18 %				

LTV ja VA - Välimuotoinen lanne-ristinikama

ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Välimuotoinen lanne-ristinikama (*lumbosacral transitional vertebra, LTV*) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluu ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta ("ylhäältäpäin"). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 tai 6 lannenikamaa. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se voidaan nähdä sivusuunnasta otetusta röntgenkuvasta (koira on kuvattaessa kyljellään), jossa ristiluun lisäksi näkyy koko lanneranka.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

Terveyskyselyssä 2015 ilmoitettiin 2 %:lla (4/193) koirista nikamakehityshäiriöstä. Vuoden 2020 terveyskyselyssä nikamakehityshäiriöitä ilmoitettiin kolmella koiralla. LTV-muutoksen lisäksi beaucenpaimenkoirilla tavataan ainakin nikama-anomaliaa rinta- ja lannerangan rajalla (VA eli vertebraalianomalia) niin, että 13. rintanikamaan ei muodostu kylkiluita ja se muotoutuu rakenteeltaan lannenikamaksi.

Koska selän rakenneviat voivat aiheuttaa vakavaa kipua ja estää koiran normaalin liikunnan ja harrastuskäytön, ongelma on huomattava. Muutosten tiedetään olevan perinnöllisiä, mutta tois-taiseksi ei tiedetä, kuinka ne periytyvät ja kuinka eriasteisiin muutoksiin tulisi jalostuksessa suhtautua. Esiintyvyydestä ei ole vielä tarkkaa tietoa, koska standardoitu tutkimusmenetelmäkin on varsin uusi. Vuosien mittaan kertyneiden tietojen perusteella selkämuutosten seuranta on järkevää aloittaa ja pohtia jatkotoimenpiteitä sen jälkeen, kun tutkimustietoa on kerätty seuraavan JTO-kauden ajan. PEVISA-ohjelmaan liitetään tutkimuspakko selän LTV- ja VA-muutosten varalta.

LTV- ja VA-tutkimus voidaan tehdä lonkkakuvauksen yhteydessä muutamalla lisäkuvalla: Kaularangan, rintarangan ja lannerangan sivukuva. Lanne-ristiluualueen toinen kuvaussuunta saadaan tulkit-tua lonkkakuvasta. Kuvien aiheuttama lisäkustannus on kohtuullisen vähäinen muiden kuvien yh-teydessä. SKL:n selän röntgentutkimusohjeen mukaan kuvat voidaan ottaa jo 12 kk iässä.

Taulukko 16 vuosina 2008-2018 syntyneiden LTV tilastoista

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yh-teensä	Tutkitut/synty-neet
2008	62	4	0	0		0	4	6%
2009	59	4	0	0	0	0	4	7%
2010	98	15	2	8	0	0	17	17%
2011	82	14	2	0	1	0	17	21%
2012	52	22	22	1	0	0	23	44%
2013	84	29	5	0	1	0	35	43%
2014	109	51	6	1	3	0	61	56%
2015	78	40	5	0	0	0	45	58%
2016	58	32	3	0	0	0	35	60%
2017	70	46	1	0	1	1	51	73%

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä	Tutkitut/syntyneet
2018	71	30	4	1	0	0	35	50%
Yhteensä	823	287	29	2	6	3	327	40%
Yhteensä tutkituista		87,8%	8,9%	0,6%	1,8%	0,9%		
Yhteensä		terveitä 87,8%	Sairaita 12,2%					

LTV:n arvosteluasteikko

LTV 0	Ei muutoksia
LTV 1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
LTV 2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV 3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV 4	6 tai 8 lannenikamaa

PEVISA-ohjelmaan sisällytetään selkärangan röntgentutkimus LTV- ja VA- muutosten varalta ilman rekisteröinnin raja-arvoa. Jalostussuosituksena kuitenkin on, että LTV2 - 4 tuloksen saaneita koiria ei käytettäisi jalostukseen. LTV1 ja VA-tuloksen saaneita koiria tulee yhdistää vain selästään terveisiin koiriin. Rotukohtaisiin erityisehtoihin lisätään kynnärniveldysplasian tavoin, ettei selkätutkimusta vaadita ulkomaisilta uroksilta.

Taulukko 17 vuosina 2008-2018 syntyneiden VA tilastoista

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä	Tutkitut/syntyneet
2008	62	2	0	0	0	0	2	3%
2009	59	3	0	0	0	0	3	5%
2010	98	13	2	0	0	0	15	15%
2011	82	15	0	0	0	0	15	18%
2012	52	19	0	0	0	0	19	36%
2013	84	29	2	0	0	0	31	37%

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä	Tutkitut/syntyneet
2014	109	53	3	0	0	0	56	51%
2015	78	44	1	0	0	0	45	57%
2016	58	31	1	0	0	0	32	55%
2017	70	47	4	0	0	0	51	72%
2018	71	34	0	0	0	0	34	47%
Yhteensä	823	287	16	0	0	0	303	36%
Yhteensä tutkituista		95%	5%	0%	0%	0%		
Yhteensä		ter- veitä 95 %	Sairaita 5 %					

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Spondyloosi

ELT Anu Saikku-Bäckström

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta bokseilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi bokseilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokseilla on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärangan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat kun luutumisen etenee täydeksi

sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava bokseri voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

Spondyloosi on valitettavasti bokserilla jo niin yleistä, että pelkästään sen perusteella ei kannata koiraa sulkea pois jalostuksesta kuin vaikeissa tapauksissa, jotta jalostuskanta ei pienene liikaa. Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä

vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koiraa pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harvita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli myös vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiasun vaikutuksen arvioimiseksi.

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi.

Terveyskyselyssä 2015 5 %:lla koirista (9/193) ilmoitettiin spondyloosia. Terveyskyselyssä 2020 neljällä koiralla ilmoitettiin spondyloosista. Virallisia spondyloosilausuntoja on annettu 2008-2018 syntyneille koirille 27 prosentille. Näistä 190 koirasta 164 on ollut spondyloosin suhteen terveitä, SP1 17 kpl, SP2 5 kpl, SP3 3 kpl ja SP4 1 kpl.

Jalostuskoirien tutkimista myös spondyloosin varalta suositellaan viimeistään ennen toista pentuetta. Jalostussuosituksena on, että spondyloosin asteita SP2 – SP4 ei käytetä jalostukseen.

Taulukko 18. Vuosina 2008-2018 syntyneiden spondyloosikuvaustuloksista

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä	Tutkitut/syntyneet
2008	62	3	0	0	1	0	4	6%
2009	59	1	1	1	0	1	4	7%
2010	98	13	3	1	0	0	17	17%
2011	82	13	1	1	1	0	16	20%

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Yhteensä	Tutkitut/syntyneet
2012	52	16	2	0	0	0	18	35%
2013	84	15	2	0	0	0	17	20%
2014	109	28	4	1	1	0	34	31%
2015	78	15	1	0	0	0	16	21%
2016	58	19	0	0	0	0	19	33%
2017	70	23	3	0	0	0	26	37%
2018	71	18	0	1	0	0	19	27%
Yhteensä	823	164	17	5	3	1	190	27%
Yhteensä tutkituista		86%	9%	3%	2%	1%		
Yhteensä		terveitä 86 %	Sairaita 15 %					

Osteokondroosi

Osteokondroosi on nivelruston alla tapahtuvan luutumisen häiriö, jonka seurauksena normaali luutumisen muutosalueella estyy ja rusto vaurioalueella alkaa paksuuntua. Vauriokohta alkaa vähitellen aristaa ja paksuuntunut rusto saattaa irrota pohjaltaan luun pinnasta irti niin, että rustopaloja alkaa repeytyä irti nivelpinnasta. Tällöin puhutaan irtopalasta (osteokondrosis dissecans). Osteokondroosi on melko yleinen nopeakasvuisten koirien nivelsairaus kasvuiässä. Sitä esiintyy yleisimmin olkanivelessä, polvessa, kyynärnivelessä ja joskus myös kinnernivelessä. Olkanivelen osteokondroosi ei yleensä aiheuta pysyvää haittaa tai nivelrikkoa niveleen, mutta se saattaa vaatia leikkaushoitoa parantuakseen. Osa olkanivelen muutoksista on oireettomia. Muiden nivelten osalta nivelvauriot ovat yleensä vakavia ja leikkauksesta huolimatta niveliin kehittyä vaurion seurauksena nivelrikko. Polvinivelen osteokondroosi johtaa usein myöhemmin ristosidevaurioon.

Beaucenpaimenkoirilta leikataan 2015 terveystarkastuksen mukaan olkanivelen irtopaloja vähän (4 kpl/193 koiraa), vuoden 2020 kyselyssä ilmoitettiin yhdestä leikatusta yksilöstä, polvien osteokondroosi on harvinaisempaa. Oireilu alkaa olkanivelten osteokondroosissa tyypillisesti 5-7 kk:n iässä, polvien osalta 7-10 kk:n iässä. Leikatut edustavat vain osaa sairastuneista. Kyseessä on polygeenisesti periytyvä sairaus. Koiraa, jolta on jouduttu leikkaamaan irtopaloja, tai jonka pentueessa on ollut useampia osteokondroosia sairastaneita koiria, ei tule käyttää jalostukseen. Jos koiralla on todettu oireeton tai lieväoireinen ilman leikkaushoitoa parantunut olkanivelten osteokondroosi ja lähisukulaiset ovat terveitä, tulee yhdistelmän toisen osapuolen olla terve.

Ristosidevauriot

Ristisidevaurioille tiedetään olevan useita altistavia tekijöitä. Sivusuunnasta katsoen puutteellinen polvikulmaus eli liian suora takajalka aiheuttaa kuormitusta eturistisiteeseen. Tällöin reisiluu ei liikkeessä tukeudu sääriluun nivelpintaa vasten kunnolla, vaan pyrkii liukumaan sääriluun päällä taaksepäin, kunnes eturistiside rajoittaa liikkuvuutta. Saman kuormituksen voi aiheuttaa sääriluun yläosan kulmausvirhe. Suurin osa (80 %) ristisiteistä pettää vähitellen rappeutumalla. Tämän vuoksi kaikki polvinivelen sairaudet, kuten osteokondroosi tai nivelrikko voivat johtaa ristisidevaurioon. Perimä, polven rakenne ja aineenvaihdunta vaikuttavat yhdessä ristisiteen kohtaloon. Jos ristiside pettää, 50 %:lla koirista myös toinen polvi vaurioituu vuoden kuluessa.

Ristisidevaurio edellyttää kirurgista korjausta, jolla jalan kohtuullinen toimintakyky saadaan palautettua. Terveyskyselyssä 2015 esille tuotiin kuitenkin vain 3 kpl/193 koiraa ja vuonna 2020 yksi koira. Koska sairaus on perinnöllinen, ristisideleikattua koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Takajalan oikea rakenne tulee säilyttää, joten rakenteen merkitys täytyy huomioida tuomarikoulutusten yhteydessä.

Immunologiset sairaudet

Immunologiisiin sairauksiin kuuluu hyvin monimuotoinen joukko erilaisia sairauksia. Terveyskyselyssä 2015 vain kahdessa tapauksessa ilmoitettiin immunologisesta sairaudesta, vuonna 2020 yhdestä. Toisaalta kirjallisuuden ja yleisen keskustelun perusteella erilaisia immuuniperäisiä sairauksia on pidettävä rodulla merkittävänä sairausryhmänä. Ohessa käsitellään kirjallisuuden ja yleisen ro-tuun liittyvän keskustelun perusteella tavallisimpia sairauksia.

Atopia

ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruokaaineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atoopista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopi-koista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja

pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäryks), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atooppikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopidiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Beaucenpaimenkoirilla iho-oireiden ilmeneminen on suuruusluokaltaan terveystarkastuksen 2015 perusteella melko vähäistä, alle 10 % vastanneista. Vuonna 2020 kyselyn vastauksista kahdella koiralla oli diagnosoitu atopia ja lisäksi muita iho-oireilevia koiria oli 8 kappaletta. Koska iho-oireet alkavat usein (atoopikot) vasta 1-3 vuoden iässä, on iho-oireilevien määrä suhteutettava selkeästi aikuisten koirien määrään, mutta silloinkaan iho-oireilevien määrä ei nouse kyselyn perusteella yli 13 %. Iho-oireisia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Pinnal vasculitis, rabies-induced vasculitis

Rabiesrokotus saattaa indusoida immuunireaktion, jossa muodostuu virheellisiä vasta-aineita, kylmäagglutiniineja. Ne sakkautuvat ihon hiussuoniin niillä alueilla, missä iho on viileää. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mikäli sää on kylmää parin kuukauden kuluessa rokotuksen jälkeen, korvalehtien reunoihin saattaa kehittyä immuunikompleksien takia tulehdusreaktio ja jopa verisuonitukoksia ja kuolioita. Korvalehdet voivat turvottaa voimakkaasti, korvalehtien reunat ovat arat ja saattavat haavautua. Lääkityksenä on verenkiertoa tehostava lääkitys sekä kortisoni. Mikäli sairaus on puhjennut, oireet voivat uusiutua talvikaudella joskus myös ilman edeltävää rokotusta.

Kylmäagglutiniiniinien syntymisen yhteyttä muihin immunologisiin sairauksiin ei tiedetä. Sairauden yleisyyttä ja mahdollista yhteyttä muihin immunitetin häiriöihin kartoitetaan terveystarkastusten avulla. Terveystarkastuksessa 2015 oli kahdella (n. 1 %) ilmoitettu pinnal vasculitukseen liittyvistä oireista, mutta on todennäköistä, että sairautta ei vielä tunnisteta. Rodun alkuperämaassa sairautta ei välttämättä ilmene lämpimämmän ilmaston takia. Tällä hetkellä ei ole tarpeen suorittaa jalostuskarsintaa sairauden perusteella. Sairaus on kuitenkin tärkeää tunnistaa, niin että se voidaan hoitaa asianmukaisesti.

Immunologinen moniniveltulehdus

Immunologinen moniniveltulehdus on kohtuullisen harvinainen koirien reumasairaus. Tavallisimmin oireilevat pienet nivelet ja joskus myös isot raajanivelet, kuten lonkat. Sairaus diagnosoidaan tyypillisten oireiden, nivelnestenäytteen ja reuma-vasta-aineiden avulla. Erotusdiagnooseina on syytä sulkea pois tavallinen, esim. huonosta rakenteesta johtuva nivelrikko, borrelioosi ja lupustaudit. Kuten ihmisillä, reumasairauden diagnosointi voi olla työlästä, aikaa vievää ja haastavaa. Röntgenku- vissa muutokset näkyvät vasta, kun sairaus on vaivannut jo pitkään. Vanhemmalla iällä alkava oi- reilu on usein lievempää ja kipu helpommin hallittavaa. Sairastuneita ei tule käyttää jalostukseen. Vuoden 2020 terveystarkastuksessa kolmella koiralla ilmoitettiin kyseisestä sairaudesta.

Immunologinen maksatulehdus

Kirrotisoiva immuuniperäinen maksatulehdus on ikääntyvillä yksilöillä melko yleistä. Maksa-arvojen nousu todetaan usein oireettomilla koirilla rutiinitutkimuksissa. Ultraäänilöydöksenä todetaan tyy- pillisesti maksan osittainen sidekudostuminen. Sidekudostuminen alkaa tavallisimmin maksan kau- daalilohkosta. Kirroosi on tulehdusreaktion seurauksena etenevä sairaus, mutta ruokavaliolla, mak- sasolujen aineenvaihduntaa parantavalla lääkityksellä/ravintolisällä ja verenkiertoa parantavalla lääkityksellä sekä tarvittaessa kortisonilla hoidettuina koirat elävät useimmiten useita vuosia oireet- tomina. Erotusdiagnoosina on syytä huomioida maksan kasvainsairaudet ja -bakteeritulehdukset. Tarvittaessa sairaus on syytä varmistaa maksabiopsialla. Mikäli maksapotilas oireilee voimakkaasti eikä vastaa nopeasti hoitoon, on syytä päätyä eutanasiaan. Osalla potilaista todetaan myös sappiki- viä. Mikäli sappikiviä on, saattaa kipuoireilu olla hyvinkin voimakasta, taudinkuva akuutti ja maksa- entsyymien nousu voimakas. Tilanne kuitenkin helpottaa kivien liuettua. Maksatulehdus ilmenee usein vasta mahdollisen jalostuskäytön jälkeen. Mikäli sairaus on tiedossa, koira ei saa käyttää ja- lostukseen.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Kilpirauhasen vajaatoiminta on koiran yleisin sisäerityssairaus. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2 – 0,4 % kaikista koirista, mutta joissakin roduissa esiintyminen on huomattavasti yleisempää.

Kilpirauhasen vajaatoiminnan taustalla on tavallisimmin immunologinen kilpirauhasen tulehdusre- aktio, lymfosytaarinen tyreoidiitti. Kilpirauhasen vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jolla on ge- neettistä taustaa. Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa poteva koira on tyypillisesti kooltaan keskikokoinen tai suuri ja iältään keski-ikäinen (4-11 -vuotias). Kliiniset oireet kehittyvät, kun noin 75 % kilpirauhashudoksesta on tu- houtunut, joten sairaus on voinut olla olemassa kuukausia tai vuosia ennen oireiden puhkeamista. Riskirotujen yksilöt voivat sairastua muita nuorempina, mutta vajaatoiminta on harvinainen alle kahden vuoden ikäisillä koirilla.

Kilpirauhashormonia tarvitaan kaikkialla elimistössä aineenvaihdunnan ylläpitämiseen. Siksi vajaatoiminnan oireet ovat moninaiset. Aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyvät oireet, kuten uneliaisuus, lihavuus ja liikunnan siedon aleneminen, ovat yleisimmät. Lähes yhtä paljon esiintyy ihooireita, kuten karvapeitteen ohenemista, kaljuutta ja huonokuntoisuutta sekä ihon tummumista, seborreaa ja pinnallisia ihotulehduksia. Edellä mainittuja harvemmin esiintyy hermostollisia, silmiin, sydämen toimintaan, käyttäytymiseen, lisääntymiseen tai ruuansulatuskanavan toimintaan liittyviä oireita.

Kilpirauhasen toiminnan mittaamiseen on käytössä useita eri testejä, joista tavallisimmin käytetään T4 ja TSH määrittämiä. Jos tulos on ristiriitainen, uusintatutkimus suoritetaan 4-8 viikon kuluttua tai määritetään vapaa-T4 pitoisuus. Lymfosytääristä tyreoidiittia epäiltäessä voidaan mitata tyreoglobuliinivasta-aineiden määrä (TGA). Negatiivinen tulos ei kuitenkaan sulje pois autoimmuunityypin sairautta. Hoitona käytetään elinikäistä levotyroksiinikorvaushoitoa.

Terveyskyselyssä 2015 ilmoitettiin 2 kilpirauhasen vajaatoimintapotilaasta (2/193, 1 %). Toisella oli kilpirauhasen vajaatoimintaa varsin tavallisesti komplisoiva keratokonjunktivitis sicca (kuivasilmäisyys). Kummallakaan ei ollut kurkunpäähalvausta, joka useilla roduilla yhdistetään kilpirauhasen vajaatoimintaan. Vuoden 2020 kyselyssä ilmoitettiin yhdestä kilpirauhasen vajaatoimintapotilaasta.

Kurkunpäähalvaus

Ikääntyvillä beaucenpaimenkoirilla esiintyy usein lieväoireista kurkunpäähalvausta. Sairautta pidetään neurologisena rappeutumissairautena, jonka taustalla ilmeisesti on jokin immuunireaktio. Oireilu alkaa ylähengitysteiden rohinalla rasituksessa ja saattaa edetä jatkuvaksi oireiluksi. Pahimmillaan kurkunpäähalvaus saattaa johtaa aspiraatioon (ruokaa joutuu keuhkoihin kun kurkunpää ei toimi kunnolla). Aspiraatioon johtaneita tilanteita ei ole Suomessa tiedossa. Usein vaivaa saadaan helpotettua riittävästi, kun liikarazitusta ja kuumia ja kosteita olosuhteita vältetään, lääkityksiäkin voidaan käyttää. Kurkunpäähalvausta on mahdollista hoitaa myös leikkauksella, mutta siihen hyvin harvoin päädytään. Kurkunpäähalvaus ilmenee usein vasta varsin iäkkäillä koirilla, n. 9 vuodesta eteenpäin. Tällöin jalostuskäyttö on jo useimmiten ohi. Mikäli kurkunpäähalvausta ilmenee nuoremalla koiralla, sitä ei tule käyttää jalostukseen.

Epilepsia

Eläinlääkäri Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat.

Paikallisalkuinen kohtaaminen voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsia-kohtaaminen tulee useimmiten nuorena, 1-5 -vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jos ei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsia-kohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kesto lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

Epilepsiaa rodulla ilmenee varsin vähän. Epileptikkoja ei tule käyttää jalostukseen. Epileptikkojen sisarusten suhteen tulee odottaa nartuillakin lähelle neljää vuotta ennen jalostuskäyttöä, jotta mahdollinen epilepsia olisi todennäköisesti puhjennut, mikäli on puhjetakseen. Mikäli epilepsiaa ilmenee useammalla koiralla samassa pentueessa, ei koko pentuetta tule käyttää jalostukseen.

Silmäsairaudet

Virallisia silmätutkimuksia rodussa tehdään jonkin verran. Kannassa ei ole todettu perinnöllisiä silmäsairauksia yksittäistä districhiasista (virheasentoinen ripsi) lukuun ottamatta. Jotta tilanne säilynäin hyvänä, tulisi kannan terveyden seurannaksi 10-20 % ikäluokasta tutkia. Jalostuskoirille suositellaan virallista silmälausuntoa viimeistään ennen toista pentuetta. Näin mahdolliset ongelmat havaitaan ja vastustus päästään aloittamaan ennen niiden levittymistä kovin laajasti populaatioon. Ainakin perinnöllistä kaihia tiedetään esiintyvän Ranskan kannassa.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Keskimäärin beaucenpaimenkoirat elävät isoksi roduksi varsin pitkään. Kuolinsyytilaston perusteella voidaan todeta, että riski kuolla melko nuorena on suuri koirilla, joilla on tuki- ja liikuntaelimistön ongelmia (luusto- ja nivelsairaus tai selkäsairaus, yhteensä 17 % ilmoitetuista). Nuorena koiria lopetetaan myös käyttäytymishäiriöiden takia, n. 7 % ilmoitetuista. Tapaturmien takia menetetään nuoria koiria myös melko paljon, 5 % ilmoitetuista. Kasvainten takia lopetettujen keski-ikä on lähes 10 vuotta. Terveyskyselyn 2015 perusteella n. neljäsosa koirista steriloidaan tai kastroidaan, mikä vähentää kuolleisuutta märkäkohtuihin ja utarekasvaimiin. Valitettavan suuri osa jättää ilmoittamatta koiran kuolinsyyntä tai koira on lopettu ilman sairauden diagnosointia, yhteensä 21%. Koirien kokonaismäärään nähden kuolinsyyt ilmoitetaan melko vähän, jalostustoimikunnan tulee lisätä tiedotusta jäsenistölle kuolinsyyden kirjaamisen tärkeydestä.

Kuolinsyytilaston perusteella tuki- ja liikuntaelimistön ongelmiin keskittyvä PEVISA-ohjelma on mielekäs.

Taulukko 19 Kuolinsyytilasto 27.8.2020

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä	% ilmoitettua, huomiotavimmat
Hengitystiesairaus	9 vuotta 10 kuukautta	5	
Hermostollinen sairaus	8 vuotta 10 kuukautta	5	
Immunologinen sairaus	5 vuotta 4 kuukautta	7	
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 10 kk	49	19%
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	3 vuotta 0 kuukautta	2	
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	6 vuotta 11 kuukautta	12	
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 11 kuukautta	17	6,6%
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 4 kk	28	11%
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	8 vuotta 11 kuukautta	5	
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 9 kuukautta	12	
Selkäsairaus	8 vuotta 4 kuukautta	16	6.2%
Sisäeritysrauhasten sairaus	7 vuotta 3 kuukautta	4	
Sydänsairaus	9 vuotta 7 kuukautta	8	
Tapaturma tai liikennevahinko	6 vuotta 1 kuukautta	14	5%
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 3 kk	58	22%
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	11 vuotta 11 kk	3	
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 3 kk	40	15,5%
Kaikki yhteensä	8 vuotta 10 kk	258	

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Keskimääräinen pentuekoko on 2010-2019 ollut 7,1 pentua. Tavallisia ovat yli kymmenenkin pennun pentueet, mutta harvinaisemmat yhden – kahden pennun pentueet laskevat keskiarvoa. Pentuekokoä käsitellään tarkemmin jto kohdassa 4.1 ja liitteessä D ja E.

Astumisvaikeudet

Terveyskyselyssä 2015 oli vain yksi ilmoitus astumisvaikeudesta. Vaikeus oli liittynyt eturauhasen liikakasvuun ja -tulehdukseen. 2020 terveystarkastuksessa ilmoitettiin yhdestä nartusta joka ei anna

astua ja yhdestä joka on siemennetty astumisvaikeuksien takia. Muita mahdollisia terveydellisiä tekijöitä saattaisivat olla selkäkipu sekä nartulla hormonaaliset ongelmat. Pääsääntöisesti terveydellisiä astumisvaikeuksia ei ole.

Tiinehtymisvaikeudet

Terveyskyselyssä 2015 ilmoitettiin kahdesta nartusta, jotka eivät ole tiinehtyneet. Näistä ei ollut ilmoitettu mahdollista syytä tai yritysten määrää. Yksi uros oli todettu steriiliksi spermanäytteen perusteella. Yksi narttu oli saanut märkäkohdun tiineysaikana. 2020 kyselyssä ilmoitettiin kolmesta nartusta, jotka eivät olleet tulleet tiineiksi.

Terveystietokannassa on kaksi steriiliksi merkittyä urosta ja kolmella nartulla toistuva juoksukierron häiriö. Lisäksi kahdella uroksella on merkintä, että narttu ei ole jäänyt astumisesta kantavaksi, molemmilla kyseessä olevilla uroksilla on kuitenkin pentue/ita.

Tiinehtymisvaikeudet ovat erittäin vähäisiä ja useimmiten johtuvat väärästä astutusajankohdasta.

Synnytysongelmat

Synnytysvaikeuksia rodulla ilmenee oikeastaan ainoastaan tilanteissa, joissa pentuja on vain yksi. Tällöin pentu kasvaa kohdussa usein hyvin isoksi ja toisaalta yksi pentu ei pysty valmistamaan narttua kunnolla hormonaalisesti synnytykseen. Yleistä polteheikkoutta ei juuri ilmene. 2015 terveyskyselyssä on ilmoitettu yhdestä polttoheikkouden takia keisaroidusta nartusta ja vuoden 2020 terveyskyselyssä ilmoitettiin yhdestä keisarinleikkauksesta, joka jouduttu tekemään supistusten heikentymisen vuoksi. Lisäksi terveystietokannassa ilmoitettu kolme narttua, jotka on jouduttu leikkaamaan yhden pennun pentueen tai pennun virheasennon vuoksi.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Pentujen hoitaminen sujuu yleensä normaalisti ja riskit ovat samanlaisia kuin muilla roduilla ja liittyvät lähinnä tulehduksellisiin tekijöihin, esim. utaretulehdukseen.

Pentukuolleisuus

Pentueet ovat keskimäärin isoja eikä pentukuolleisuus ole merkittävää. Mikäli ternimaidon saanti on riittävää ja emä hyvässä kunnossa, ei hyvin suuristakaan pentueista yleensä menetetä pentuja.

Synnyttäiset viat ja epämuodostumat

Tavallisimmat synnyttäiset viat ovat napatyriä. Terveyskyselyssä 2015 ilmoitettiin napatyriä n. 8 % koirista. Muita ilmoitettuja olivat kannusvirheet (puutteelliset takakannukset, edessä tuplat), jokuhammaspuutos, yksittäinen piilokives, muutama häntämutka ja selkämuutos. Synnyttäisiä sydänvikoja oli ilmoitettu myös muutama sekä yksittäinen palleatyriä. Nivustyriä ei ole ilmoitettu. Terveyskysely oli suunnattu omistajille, joten ilmoitetut koirat on vieroitettu ja eläneet uusissa perheissään. Yhtenäistä linjaa ei myöskään ilmoittamisessa ole, joku on ilmoittanut esim. VA:n sekä

synnynnäisenä että selkäsairautena, joku oireettomana tai ei lainkaan. Terveyskyselyssä 2020 ilmoitettiin viidestä koirasta, jolla on napatyrä. Muita synnynnäisiä vikoja ilmoitettiin kahdeksalla koiralla. Niitä olivat kannusvirheet, hammaspuutokset, häntämutka sekä virheellinen purenta.

Jalostustoimikunta suunnittelee kasvattajille suunnattua kyselyä astutus ja synnytysvaikeuksista, sekä synnynnäisistä vioista.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Rodulla ei ole merkittäviä anatomisia piirteitä, jotka altistavat sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista; terveys ja lisääntyminen

Keskeisimmät ongelmakohdat

Tuki- ja liikuntaelimestön ongelmat ovat edelleen keskeisimmät hyvinvointia haittaavat sekä keskimääräistä elinikää lyhentävät tekijät. Lonkkaterveydessä on saavutettu edistymistä, kyynärterveys on pysynyt pitkään samalla tasolla. Selkiä tutkitaan ja tuloksia seurataan. Muita merkittäviä terveysongelmia ei tällä hetkellä ole havaittavissa, mutta tilannetta tulee seurata tiiviisti.

Ongelmien mahdollisia syitä

Selän kehityshäiriöitä ei ole osattu huomioida ennen Anu Lappalaisen tekemää väitöskirjaa saksanpaimenkoirien LTV:stä. Tästä syystä kehityshäiriöihin ei ole kiinnitetty huomiota eikä niiden merkitystä ole ymmärretty edes nykytietämyksen vertaa. Nyt tilannetta osataan seurata ja sopivat rajoitusehdot harkitaan tarvittaessa. Kyynärniveldysplasia tilannetta seurataan tiiviisti ja tarvittaessa asetetaan raja-arvo. Rodussa käytetään jalostukseen paljon ulkomaisia koiria, joista ei ole tiedossa tutkimustuloksia kyynäristä ja selistä, niiden periyttämistä ongelmista saadaan tietoa vasta jälkeläisten tulosten perusteella. Myös sukutauluista terveystietojen seuranta on mahdotonta, koska sukutauluissa esiintyy lähinnä ulkomaisia koiria, joista on tiedossa ainoastaan lonkkaniveldysplasia tulokset.

4.4 ULKOMUOTO

4.4.1 Rotumääritelmä

Beaucenpaimenkoira, beauceron (berger de beauce)

ALKUPERÄMAA JA KÄYTTÖTARKOITUS

Alkuperämaa on Ranska. Käyttötarkoitus on paimen- ja vahtikoira.

LYHYT HISTORIAOSUUS

Chien de Beauce (Beaucen koira), Beauceron ja Bas-Rouge ('punasukka') ovat nimiä, joita käytettiin 1800-luvun lopulla kuvaamaan ikivanhoja ranskalaisia tasankopaimenkoiria. Ne olivat keskenään samantyyppisiä, niillä oli sileäkarvainen naama, kova ja lyhyt karva sekä tyvistetyt korvat. Rungossa oli punaiset merkit, erityisesti kaikkien kypälien kärjessä olevat merkit saivat sen ajan kasvattajat kutsumaan koiria "punasukiksi". Karvapeite oli tavallisesti musta punaisin merkein, mutta oli myös harmaita ja yksivärisiä mustia, jopa yksivärisiä punaruskeita koiria. Näitä koiria kasvatettiin ja valittiin jalostukseen niiden laumanajo- ja laumanvartioimiskyvyn perusteella.

YLEISVAIKUTELMA

Kookas, vankka, maatiaismainen, voimakas, hyvärakenteinen ja lihaksikas, ei raskas.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA

Normaalirakenteinen. Rungon pituus mitattuna olkanivelestä istuinluun kärkeen on hieman säkäkorkeutta suurempi. Pää on pitkä, 2/5 säkäkorkeudesta. Kallon leveys ja syvyys ovat hieman alle puolet pään kokonaispituudesta. Kallo ja kuono ovat yhtä pitkät.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE

Luoksepäästävä ja peloton, ystävällinen ja rohkea. Ilme on avoin, ei koskaan vihainen, pelokas eikä levoton.

PÄÄ

Hyvin meislautunut ja tasapainoinen. Sivusta katsottuna kuonon ja kallon ylälinjat ovat lähes yhden-suuntaiset.

KALLO-OSA

Kallo edestä katsottuna tasainen tai hiukan kaareutunut. Otsauurre on vain hieman erottuva, niskakyhmy erottuva.

OTSAPENGER

Vain hieman erottuva, sijaitsee niskakyhmy ja kirsun puolivälissä.

KUONO-OSA

Kirsu: Suhteessa kuono-osaan, suuri, aina musta; ei koskaan halkinainen.

Kuono-osa: Ei kapea eikä suippo.

Huulet: Tiiviit ja aina hyvin pigmentoituneet. Ylähuulen tulee peittää alahuuli tiiviisti; huulten tulee muodostaa suupielessä hyvin vähäinen, aina kiinteä poimu.

HAMPAAT/PURENTA

Hampaat ovat vahvat; purenta leikkaava.

SILMÄT

Vaakasuurat ja hieman soikeat. Iiristen tulee olla tummanruskeat, ei koskaan tummaa pähkinänruskeaa vaaleammat, vaikka punaiset merkit olisivat vaaleahkot. Harlekiinivärisillä hyväksytään herasilmä.

KORVAT

Ylöskiinnittyneet, puolipystyt tai riippuvat, eivät tiiviisti poskenmyötäiset. Ne ovat litteät ja melko lyhyet, puolet pään pituudesta.

KAULA

Lihaksikas ja pitkä, tasapainoisesti lapoihin liittyvä.

RUNKO

Ylälinja: Selkä on suora. Lanne on lyhyt, leveä ja lihaksikas. Lantio vain hieman laskeva.

Säkä: Selvästi erottuva.

Rintakehä: Ympärysmitaltaan 1/5 säkäkorkeutta suurempi, kyynärpäiden tasolle ulottuva, leveä, syvä ja pitkä.

HÄNTÄ

Typistämätön, matala-asentoinen ja vähintään kintereisiin ulottuva, suoraan alaspäin riippuva, muodostaa loivan j-koukun. Koiran liikkuessa häntä voi nousta selkälínjan jatkeeksi.

ETURAAJAT

Eturaajat ovat edestä ja sivulta katsottuna pystysuorat.

Lavat: Viistot ja keskipitkät.

Kyynärvarret: Lihaksikkaat.

Etukäpälät: Vahvat, pyöreät ja tiiviit; kynnet ovat aina mustat; päkiät lujat mutta kuitenkin joustavat.

TAKARAAJAT

Takaraajat ovat sivulta ja takaa katsottuna täysin suorat.

Reidet: Leveät ja lihaksikkaat.

Kintereet: Vahvat, eivät liian matalat; kärki sijaitsee noin 1/4 korkeudella säkäkorkeudesta; välijalka muodostaa säären kanssa avoimen kulmauksen.

Väljalat: Lähes pystysuorat, hieman istuinluun kärkeä taaempänä.

Takakäpälät: Vahvat, pyöreät ja tiiviit.

Kannukset: Kaksoiskannukset, joita paimenet ovat perinteisesti vaalineet, muodostuvat selvästi toisistaan erillään ja melko lähellä käpälää olevista kynnellisistä varpaista.

LIIKKEET

Joustavat, vapaat ja yhdensuuntaiset. Beaucenpaimenkoiran ravin tulee olla pitkää ja maatavoittavaa.

KARVAPEITE

Karva: Päässä sileää, rungossa vahvaa, lyhyttä, paksua, tiivistä, pinnanmyötäistä ja 3–4 cm:n mitaista; reisien takaosassa ja hännän alapuolella on aina hieman hapsuja. Aluskarva on lyhyttä, hienolaatuista, tiheää ja untuvaista, mieluiten hiirenharmaata, erittäin tiivistä; sitä ei saa näkyä peitinkarvan läpi.

Väri:

- a. musta punaisin merkein, ns. punasukka; musta väri on hyvin puhdas, punaisen tulee olla oravanpunainen. Punaiset merkit jakautuvat seuraavanlaisesti: täplät silmien yläpuolella, väriä kuonon sivuilla vähentyen tasaisesti poskia kohti ulottumatta koskaan korvien alapuolelle. Rinnassa mieluiten kaksi laikua, merkit kurkunalusessa ja hännän alapuolella. Raajoissa punainen väri vähenee tasaisesti ylöspäin, ei ulotu yli kolmasosaan, raajojen sisäpuolella punainen väri ulottuu hieman ylemmäksi.
- b. harlekiini (sinikirjava punaruskein merkein) eli harmaa, musta ja punainen; karvapeitteessä on yhtä paljon mustia ja harmaita laikkuja tasaisesti jakautuneina, joskus mustaa on enemmän kuin harmaata. Punaista väriä samoissa kohdissa kuin kaksivärisellä. Eturinnassa sallitaan vähäinen valkoinen laikku.

KOKO

Säkäkorkeus: Urokset 65–70 cm, nartut 61–68 cm.

VIRHEET

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

VAKAVAT VIRHEET

- aggressiivisuus tai voimakas arkuus
- annetuista rajoista poikkeava säkäkorkeus
- erittäin kevyt luusto
- liian vaaleat silmät, herasilmä (ei koske harlekiineja)
- halkinainen, lihanvärinen tai muu kuin täysin musta kirsu
- ylä- tai alapurenta, kun etuhammasrivit eivät kosketa toisiaan; kolmen tai useamman hampaan puuttuminen (P1 hampaita ei huomioida);
- täysin pystyt korvat
- voimakkaasti ulkokierteiset takaraajat
- yksinkertaiset tai kokonaan puuttuvat kannukset takaraajoissa
- tyvistetty tai selän päälle kiertyvä häntä

- karvapeite: muu kuin rotumääritelmässä mainittu karvapeitteen väri, punaisten merkkien täydellinen puuttuminen, pörröinen karva, selvästi valkoinen, selvärajainen laikku rinnassa; harlekiineilla liikaa harmaata, toinen kylki musta ja toinen harmaa, täysin harmaa pää (mustan puuttuminen).

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen on hylkäävä virhe.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalista kehittyneestä kivistä.

Kuva 3. Harlekiinivärinen narttu C.I.E HeJW-13 HeW-13 Hew-14 BaltW-15 Racron Hardi Amie 5 kuukauden iässä. Kuva Hanna Hautamäki

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Viimeisen 5 vuoden aikana beaucenpaimenkoirien näyttelykäynnit ovat kasvaneet tasaista vauhtia. Vuosina 2015–2020 näyttelytuloksia on kirjattu 1670 kappaletta. Näyttelykäyntien pääpaino on kansainvälisissä ja erikoisnäyttelyissä, joista eniten tuloksia. Tähän kasvuun on vaikuttanut mm. beaucenpaimenkoirien määrän kasvu ja tuomareiden taso kyseisissä näyttelyissä.

Tarkasteltaessa näyttelytulosten jakaantumista näyttelytyypeittäin voidaan todeta, että lähes puolet kaikista tuloksista on peräisin kansainvälisistä näyttelyistä. Toisella sijalla on erikoisnäyttelyt. Suomen Beauceron -yhdistyksen järjestämät erikoisnäyttelyt ranskalaisine erikoistuomareineen ovatkin keränneet kiitettävästi beaucenpaimenkoirien harrastajia paikalle.

Eniten koiria on osallistunut avoimeen luokkaan näyttelyissä. Toiseksi eniten on ollut juniorikoiria. Vähiten tuloksia on tullut valioluokassa. Kun tarkastellaan näyttelytuloksia arvosteluluokittain, niin reilusti yli puolet koirista (70 %) on saanut arvosanan ERI. EH:n on saanut 25 % koirista. Alle 5 % koirista on saanut arvosanakseen H tai sitä alemman.

Vuosina 2015–2020 on näyttelyistä tullut 1 % EVA (ei voida arvostella). Samana ajanjaksona on tullut 1 % HYL (hylättyä) tulosta, kaikista tuloksista.

Yleisimmät syyt EVA: n saamiseen tarkastelujaksolla ovat koiran liikkeet tai niiden arvostelun hankaluus (koira pomppii, ontuu tai liikkuu sellaisella tavalla, että sitä ei voida arvostella) sekä se, että koira väistää tuomaria. Hylätyn saamiseen ovat vaikuttaneet eniten koiran aggressiivisuus (muutamassa tapauksessa tuomaria on jopa purtu). Muita syitä olivat arkuus ja pelokkuus, rotumääritelmän vastaisuus, peitsaaminen, karvanlaatu sekä purentavirheet.

Valiot

Viimeisen viiden vuoden aikana beaucenpaimenkoirat ovat saavuttaneet 273 valionarvoa. Näistä ehdottomasti eniten, Kansainvälisiä näyttelyvalioita (C.I.E) sekä kansainvälisiä muotovaliota (C.I.B) saavutettiin kumpiakin. Suomen käyttövalioita saavutettiin 3 kpl, Suomen tottelevaisuusvalioita 1 kpl. ja Rally -toko valioita 1 kpl. Paimennusvaliota 1 kpl. Agility harrastaminen on vähentynyt ja paimennuskäynnit lisääntyneet. Suomalaiset beauceronit ovat ahkerasti vierailleet ulkomailla näyttelyissä.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Suomen Beauceron ry on järjestänyt neljästi kahden vuoden välein epävirallisen jalostustarkastuksen. Jalostustarkastukseen kuuluu kolme osa-aluetta: mittaus, ulkonäkö ja luonne.

Mittauksista olemme keränneet tähän tiedot säkäkorkeuksista. Erityisesti uroksissa on runsaasti ylikorkeita yksilöitä. Yhtään alimittaista ei ole ollut kummassakaan sukupuolossa. Koon kasvu ei ole toivottavaa, joten ylikorkeiden koirien jalostuskäyttöä ei saa suosia. Näyttelyissä matalimpia koiria näkee mitattavan huomattavasti useammin kuin silmämääräisesti ylikorkeita. Tähän täytyy myös kotimaisten tuomarien koulutuksessa kiinnittää huomiota.

Ulkomuodon arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota pään linjojen yhdenmukaisuuteen, pää ei saa olla kupera mutta ei etenkään kovera. Tähän tuomarit harvoin ottavat kantaa ja

jalostustarkastuksissakin melko harvalla on merkintä asiasta. Pohjavillan määrä kuten todettua riippunee melko paljon vuodesta, 2009 molemmilla sukupuolilla mediaani ollut tb (erittäin hyvä), 2011 ex (erinomainen), 2013 ei ole kirjattu. Liikkeistä jalostustarkastetut koirat ovat pääsääntöisesti saaneet kehuja, samoin kuin erinomaisen kokonaisarvosanan.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Paimenkoiran tulee olla jaksava ja nopea, liikkeen maata voittava, turkin säänkestävä. Beaucenpaimenkoiran ulkomuoto palvelee hyvin tarkoitustaan.

Tuomarikoulutus

Suomalaiset näyttelytuomarit ovat kansainvälisesti arvostettuja. Koska beaucenpaimenkoiran arviointia sattuu yksittäisen tuomarin kohdalle kuitenkin harvoin, on Suomen Beauceron ry:n jalostustoimikunnalla suunnitteilla lisätä tuomareille suunnattua koulutusta.

Tällä hetkellä rodun kotimaan erikoistuomarit kiinnittävät erityishuomiota puutteelliseen pohjavillan sekä hännän asentoon. Koska talvikauden näyttelyissä ei mainintoja puutteellisesta pohjavillasta juurikaan tule, maininnat puutteellisesta pohjavillasta saattavat johtua enemmän voimakkaammasta vuodenaikaisvaihtelusta kuin varsinaisesta pohjavillan puuttumisesta. Hännän asentoon on myös kiinnitetty melko paljon huomiota. Rotumääritelmässä sanotaan, että häntä saa liikkeessä nousta selän jatkeeksi. Tätä on osin tulkittu niin, että liikkeessä koko hännän tulee pysyä selkälinjan alapuolella. Liikkeessä hännän pään nouseminen, ns. ”iloinen häntä”, kertoo kuitenkin enemmän luonteesta ja reippaudesta kuin rakenteellisesta ongelmasta.

Suuri osa tuomareista laittaa arvosteluun maininnan luonteesta. Luonteeseen tulee kiinnittää huomiota enenevässä määrin, sekä toivottavaan että ei-toivottavaan. Arkuus ja pidättyväisyys tulee myös erottaa: arka tai puutteellisesti opetettu koira koittaa pois tilanteesta, pidättyväinen on välipitämätön. Paimenkoira saa olla pidättyväinen, mutta arkuus on hylkäävä ominaisuus.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

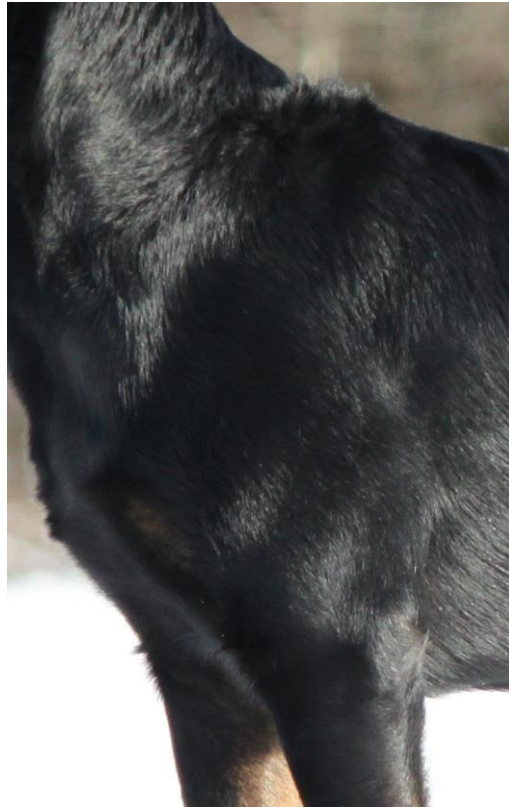
Keskeisimmät ongelmakohdat

Koon kasvu on merkittävä ongelma. Koska näyttelykehässä suuret yksilöt ovat näyttävämmän näköisiä kuin hiukan pienemmät, tulisikin aiempaa herkemmin suuret yksilöt mitata. Ylikorkeita yksilöitä ei tule sijoittaa palkintosijoille.

Rotumääritelmässä mainitaan, että sekä etu- että takajalkojen tulee olla paitsi edestä/takaa suorat, myös sivulta suorat. Rakenteen joustavuuden ja terveyden kannalta tulee kuitenkin olkakulmistaan liian suorien koirien käyttöä jalostuksessa välttää. Samoin liian suora takajalka on herkempi mm. polven risticidevaurioille. Säären pidentymistä ja kintereen ylikulmautumista tulee jalostuksellisin valinnoin ehkäistä.

Kuva 4. Turhan suora olkakulma. Kynnärpää selvästi rintalinjan kohdalla tai alapuolella.

Kuva 5. Hyvin kulmautunut olka. Rintakynnärpään alapuolella.

Ongelmien mahdollisia syitä

Koon kasvun taustalla on suurelta osin suurten koirien pärjääminen näyttelyissä. Koon kasvua on rodun kotimaassa hillitty linjasiitoksella, mutta koon kasvun suhteen heteroosin vähentäminen ei ole oikea ratkaisu, vaan jalostuksessa tulee käyttää myös pienempiä, ei niin näyttelymenestyneitä koiria.

Kulmausten suhteen rotumääritelmän mukainen jalkojen suoruus sivulta tulee tulkita siten, että beaucenpaimenkoira ei saa olla ylikulmautunut.

5 YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on päivitetty 2017 ja se on voimassa 2021 loppuun.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Rodun ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma on tehty ja hyväksytty 1996. Jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa 10 vuotta, päivitys viiden vuoden välein.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Lonkkien suhteen jalostuskoirien taso on varsin hyvä. Lonkkien suhteen A ja B ovat terveitä, C, D ja E sairaita. Kokoluokan koiraroduilla useimmiten n. puolet on A tai B, puolet huonompia. Tämän suhteen tilanne on varsin hyvä, sairaita on urosten virallisesti tutkituista jälkeläisistä 0-27 % niillä uroksilla joilla on kuvaustulosten määrän perusteella tuloksella luotettavuutta. Ongelmana on kuitenkin, että erityisesti uroksilla näyttäisi olevan varsin suuri riski päätyä uudelleen isäksi ennen kuin edellisestä/edellisistä pentueista on välttämättä lainkaan tutkimustuloksia. Taulukon 21 uroksesta vain kahden osalta on odotettu ensimmäisten jälkeläisten terveystulokset ennen toista astutusta.

Kynnärnivelten suhteen 0 on terve, 1-3 sairaita. Kynnärniveltulokset ovat pääsääntöisesti samaa luokkaa tai hiukan parempia kuin lonkkatulokset, mutta joidenkin jalostuskoirien kohdalla erinomaisesta lonkkaterveydestä huolimatta todetaan jälkeläisillä kynnärpäiden lievää muutosta (1). 1:stä vakavampiasteisia kynnärmuutoksia on beaucenpaimenkoiralla erittäin harvoin. Kynnärterveydessä on kuitenkin havaittavissa koirakohtaisesti heikkoja periyttäjiä, on vaarana, että kynnärsairaiden koirien määrä lisääntyy.

Tilaston perusteella aiempien pentueiden terveystilanne on tutkittu ennen seuraavaa pentuetta kattavammin emien kuin isien osalta. Suurimmalla osalla nartuista, joilla on teetetty enemmän kuin yksi pentue ja joilla tutkittujen jälkeläisten osuus kaikista jälkeläisistä on edes kohtalainen, sijoittuu lonkka- ja/tai kynnärterveydeltään sairaiden jälkeläisten osuus pääosin 0-30 % välille. Osalla nartuista seuraava pentue on teetetty ilman riittävää tietoa edellisen pentueen terveystuloksista. Taulukoissa 21 ja 22 on merkitty tutkimusikäisten jälkeläisten määrä. Niillä koirilla, joilla kaikki jälkeläiset eivät taulukon tekohetkellä ole tutkimusikäisiä on laskettu tutkimusprosentti myös kuvausikäisten jälkeläisten määrälle. Taulukkoon on otettu jalostuskoirat käytetyimpien urosten ja narttujen listoista ja joilla on vähintään 2 pentuetta.

Taulukko 21 käytetyimpien jalostusurosten jälkeläisten HD/ED 10/2020

	uros	Synt	pennut				lonkat				kynnäret			
			pen- tueet	yht	Tutki- mus ikäisiä	2. pol- vessa	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras %	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras %
1	Japper du Dragon Noir	2010	3	27	27	33	23	5	85%	22%	21	10	78%	48%
2	U'hugobas Rouges de Lisica	2009	5	24	24	65	13	3	54%	23%	13	1	54%	8%
3	Bataille des Assiers	2006	5	24	24	66	18	0	75%	0%	19	4	79%	21%
4	Grand Lutinyeff	2008	2	21	21	19	21	1	100%	5%	21	1	100%	5%
5	Moseronin Arakki	2016	2	19	9	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*
6	Pikkujalon Flat Call	2010	2	19	19	7	13	3	68%	23%	13	3	68%	23%
7	D'roi des Matins de l'Abbe Rozier	2008	3	18	18	1	10	5	56%	50%	10	4	56%	40%
8	Gift for Black Carabas Cendre de la Noe d'Orient	2011	2	18	18	10	11	3	61%	27%	11	4	61%	36%
9	Elion le Coeur Pur	2014	3	23	16	9	10	2	43% 63%	20%	9	2	39% 56%	22%
10	Haldir Warrior Soul	2009	2	16	16	0	11	3	69%	27%	11	3	69%	27%
11	Fagir du Murier de Sordeille	2010	2	15	15	37	15	2	100%	13%	15	2	100%	13%
13	Repoke-tun Luoti	2012	2	14	14	0	6	1	43%	17%	6	1	43%	17%
14	Cyrus du Pla de la Jasse	2007	5	15	15	24	11	2	73%	18%	11	1	73%	9%

	uros	Synt	pennut				lonkat				kynnärät			
			pen- tueet	yht	Tutki- mus- ikäisiä	2. pol- vessa	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras %	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras %
15	Hactarus de la Noe d'Orient	2012	2	13	6	0	2	2	33%	100%	2	0	33%	0%
16	Famas de la Noe d'Orient	2012	3	12	12	8	8	0	67%	0%	8	3	67%	38%
19	Moision- mäen Fii- lis	2010	2	11	11	9	10	1	91%	10%	10	2	91%	20%

Taulukko 22 Käytetyimpien jalostusnarttujen jälkeläisten HD/ED 10/2020

	narttu	synt	pennut				lonkat				kynnärät			
			pen- tueet	yht	Tutki- mu- sikäisiä	2. pol- vessa	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras%	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras%
1	Black Carambas Roasted Mad Croc	2011	3	27	27	26	20	3	74%	15%	17	8	63%	47%
2	Tigra bas Rou- ges de Lisica	2008	3	22	22	7	13	4	59%	31%	13	2	59%	15%
3	Pikkujalon Bluff	2006	4	25	25	62	22	3	88%	14%	22	4	88%	18%
4	Gloire Garde de la Vie	2011	3	17	17	23	9	5	53%	56%	9	1	53%	11%
5	Tomeran Clo- sieres	2007	2	17	17	32	12	3	71%	25%	12	2	71%	17%
6	Charmante de la Noe d'Orient	2007	3	17	17	0	11	0	65%	0%	11	2	65%	18%
7	Carnimries Heartbreaker	2012	2	16	16	18	8	0	50%	0%	8	2	50%	25%

	narttu	synt	pennut				lonkat				kyynärät			
			pen- tueet	yht	Tutki- mu- sikäisiä	2. pol- vessa	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras%	tut- kittu	sai- ras	Tut- kittu %	Sai- ras%
9	Hit Girl de la Noe d'Orient	2012	2	21	14	17	10	3	48% 71%	30%	10	1	48% 71%	10%
10	Racron Fantaisie	2011	3	14	14	9	14	1	100%	7%	14	3	100%	21%
11	Moisionmäen Imelda	2013	2	13	13	6	12	0	92%	0%	12	1	92%	8%
15	Racron Hardi Amie	2012	2	11	11	0	4	1	36%	25%	4	1	36%	25%
23	Racron Chance	2007	2	10	10	31	10	1	100%	10%	9	3	90%	33%

Muita tapoja arvioida käytetyimpien jalostuskoirien laatua on esim. kuinka moni jälkeläinen on valikoitunut jalostuskäyttöön, näyttelytulosten perusteella, hyväksytyjen luonnetestien ja käyttötulosten sekä pentuekoon perusteella. Jälkeläismäärät ovat tilastollista merkittävyyttä ajatellen pieniä. Pennunomistajien aktiivisuus käyttää koiraa aikuisena näyttelyissä tai kokeissa tai teettää koirasta tarvittavat terveystutkimukset on vaihtelevaa. Koirien tason arviointi on siten haasteellista ja subjektiivista.

15 käytetyimmällä uroksella on lisääntymisikäisiä jälkeläisiä yhteensä 241 ja jalostuskäytössä jälkeläisistä on ollut yhteensä 32 eli 13%. Nämä 32 koiraa ovat kuitenkin vain 10 uroksen jälkeläisiä. 15 käytetyimmällä nartulla on lisääntymisikäisiä jälkeläisiä yhteensä 223 ja näistä jalostuskäytössä jälkeläisiä 28 eli 13%. Nämä 28 koiraa ovat 11 nartun jälkeläisiä.

Uroksista viidellä ja nartuista neljällä yksilöllä jälkeläismäärä ylittää edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa mainitun korkeintaan 20 jälkeläisen määrän. Uroksista sukupolven aikana on käytetty 10-18 % ja nartuista 16-23% (taulukko 3). Käytetyimpien urosten jälkeläisten päätyminen jalostukseen on rodun keskitasoa, käytetyimpien narttujen jälkeläisten päätyminen jalostukseen keskimääräistä vähäisempää. Niillä nartuilla, joilla tuotetaan eniten pentuja, tuotetaan siis keskimääräistä vähemmän jatkojalostukseen käytettäviä koiria.

Yli 9 kk:n ikäisiä jälkeläisiä 15 käytetyimmällä uroksella on 278kpl. Näistä näyttelyssä vähintään ERIn (laatuarvostelu: erinomainen) on saanut 113 yksilöä eli 41%. 15 käytetyimmällä nartulla yli 9 kk:n ikäisiä jälkeläisiä on yhteensä 251kpl. Näistä näyttelyssä vähintään ERIn on saanut 121 yksilöä eli 48%. Ulkomuodollisesti erinomaisten jälkeläisten määrä on varsin suuri. Suuruusluokka on hiukan suurempi kuin harvemmin käytetyillä koirilla. 2010-2019 syntyneissä pentueissa, joissa kumpikaan osapuoli ei kuulu käytetyimpien koirien listoille on ollut 208 pentua. Näistä pennuista 64 on saanut laatuarvostelun ERI, eli 31%

Keskimääräinen pentuekoko ei ole ainakaan toistaiseksi merkittävä jalostuskriteeri, koska pentueet ovat keskimäärin suuria. Käytetyimpien koirien suhteen sitä on kuitenkin mielekäästä seurata, jotta

havaitaan mahdolliset johonkin sukuun liittyvät hedelmällisyyden heikkenemisen ajoissa. Yksittäisellä koiralla keskimääräiseen pentuekokoon alentavasti vaikuttaa voimakkaasti yksikin epäonnistunut astutusajoitus tai nartun tai uroksen infektio. Käytetyimpien 15 koiran luetteloissa urosten keskimääräinen pentuekoko vaihtelee 4,4 ja 14 välillä, urosten pentuekoon ka 8,1. Narttujen keskimääräinen pentuekoko vaihtelee 4,7 ja 15 välillä, ka ollessa 8,8.

Käytetyimpien urosten ja narttujen jälkeläisten käytöstä, näyttelymenestyksestä, pentuekoosta ja selkäkuvaustuloksista liitteessä C ja D.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet olivat melko maltilliset. Jo aiemmin oli tehty lonkaniveldysplasian suhteen rekisteröintiehto dysplasia-aste C ja sen vaikutusta tilanteeseen seurattiin ennen seuraavia isompia toimenpiteitä.

Lonkkaterveyden edistymisen lisäksi merkittävin saavutettu tavoite on geenipohjan laajentaminen: tehollinen populaatio on kaksinkertaistunut kymmenen vuoden aikana. Yksittäisten koirien liikakäytölle asetettiin varsin korkea raja, 20 yksilöä, joka on ylittynyt 2005-2014 kolmella uroksella ja kolmella nartulla. Kannan kokoon suhteutettu terve käyttö tarkoittaisi korkeintaan 5 % 1.polven jälkeläisiä/sukupolvenväli tai 10 % 2. polven jälkeläisiä/sukupolvenväli. 2005-2014 tämä tarkoittaa 14 1. polven jälkeläisiä ja 28 2. polven jälkeläistä. 2005-2014 nämä määrät ylittyvät 11 uroksella ja 15 nartulla. Myös tuontien geenipohjaa laajentava vaikutus on jäänyt suuresta yksilömäärästä huolimatta toivottua vähäisemmäksi.

Rotu on säilynyt yhtenäisenä eikä linjoihin jakautumista esim. käyttötarkoituksen mukaan ole tapahtunut. Näyttelymenestys on kansainvälisestikin tunnustettua. Koirien keskimääräinen luoksepäästävyys on parantunut.

2017 voimaan tulleen tavoiteohjelman keskeisimmät uudet tavoitteet olivat selkäterveyden kartoittaminen ja kotimaisten urosten käytön lisääminen. Muut tavoitteet olivat jatkoa edelliseltä tavoiteohjelmakaudelta.

Jalostuspohjan laajentaminen ei ole toteutunut aivan toiveiden mukaan, edelleen jalostuksessa käytetään hyvin paljon saman sukuisia tuontikoiria ja ulkomaisia uroksia kuin täällä jo aikaisemmin käytössä olleet koirat. Kotimaisten urosten käyttö ja arvostus on kuitenkin hiukan lisääntynyt ja toivottavasti jatkaa lisääntymistään.

Selkänomalioiden kartoitus on päässyt hyvään alkuun, ja tulokset ovat olleet odotettua huikeasti parempia. Beauceroneilla ei juurikaan esiinny VA ja LTV muutoksia. Selkien tutkimisen ohessa on saatu paljon lisää tietoa myös rodun tilanteesta spondyloosin osalta. Terveystietokannan perustaminen on onnistunut, mutta sen käyttöaste ei ole vielä noussut kovin korkeaksi. Tietokannan maintenance ja kehittämistä tulee jatkaa, jotta tietokanta antaisi luotettavan kuvan rodun terveystilanteesta.

Taulukko 23 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteita ja niiden toteutuminen

Tavoite	Tulos	Toimenpide
Jalostuspohjan laajentaminen	<p>Jalostuspohjan laajentaminen ei ole aivan onnistunut. Tehollinen populaatiokoko on pysynyt suurin piirtein samoissa lukemissa, reilussa 40 yksilössä. Isä-isänisä ja isä-emänisä luvut ovat kuitenkin hiukan parantuneet edellisestä tarkastelujaksosta.</p> <p>Tuontikoiria ja ulkomaisia uroksia on käytetty paljon, mutta ne ovat pääosin saman sukuisia kuin jo aiemmat suomessa vaikuttavat koirat.</p> <p>Suomessa syntyneiden urosten jalostus käytössä on pientä nousua, kotimaisten urosten jalostusuroslistaa uudistetaan.</p>	Kehotetaan kasvattajia huomioimaan aiempaa paremmin uuden geneettisen perimän tuominen tuonneissa ja ulkomaisissa käytöissä. Kotimaisten urosten käyttömahdollisuutta kartoitetaan jalostuspohjan laajentamiseksi.
Jälkeläismääräsuositus 2 pentuetta	Isät-emät suhde on tarkasteluvälillä 2010-2019 pysynyt hyvänä, 0,9. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta pentuemäärä on pysynyt max kahdessa/jalostuskoira. Pentueiden ollessa suuria, 5%/sukupolven väli 1. polven jälkeläisiä (14) ja 10% sukupolven väli 2. polven jälkeläisiä (28) ylittävät 12 uroksella ja 9 nartulla.	JTO:ssa jälkeläismääräsuositus 14 pentua tai 2 pentuetta.
Terveystietokanta	Rodulla on kaikille avoin terveystietokanta, joka on otettu käyttöön 6.11. 2016. Tietokannassa on tällä hetkellä 11/2020 koiranetin virallisten terveystulosten lisäksi omistajan ilmoittamia tietoja 165 beauceronilla.	Rodulle avoin terveystietokanta otettu käyttöön 6.11.2016. Tästä tiedotetaan aktiivisesti beauceron omistajille.
PEVISA ja selkäongelmien kartoitus	Lonkka- ja kyynärterveys on pysynyt ennallaan. Koiria on tutkittu selistä erittäin kattavasti (2013-2016 147kpl ja 2017-2019 148kpl), eikä terveyshaittoja ole juurikaan löytynyt. Tutkituista terveitä LTV osalta 90% ja VA osalta 95%.	Pevisaan lisättiin 2017 vuoden alusta tutkimusvelvoite selän LTV ja VA tutkimuksiin.
Ulkomuodon säilyttäminen	Ulkomuoto pysynyt hyvällä tasolla, myös kansainvälisesti on tullut menestystä.	Koirien kokoon ja rakenteeseen kiinnitettävä riittävästi huomiota.
Ulkomuototuomarikoulutus	Tuomarikoulutus ja koearvostelu on järjestetty 6.9.2017 Lahdessa, sekä toinen tuomarikoulutus Veikkolassa 20.11.2019.	Järjestetään tuomarikoulutusta ja koearvostelua.
Hermorakenteen heikkouden karsiminen	Luonnetestatuista 2015-2019 suurin ryhmä (55 %) + 1a hieman rauhaton, ja toiseksi suurin ryhmä (37 %) +1b hermostunein pyrkimyksin. Luoksepäästävyys on suurimmalla osalla hyvällä tasolla.	Suosittelaa jalostukseen käytettävien koirien luonteen tarkkaa huomioimista. (LT; MH;PK-lajit, Jalostustarkastus ym) Koirien hermorakenne otettava paremmin huomioon jalostusvalintoja tehtäessä.

Aggressiivisuus- ja ääniarkuuskysely	Kyselyn tulosten perusteella tilanne on hyvä. Tarkempien kyselyiden ja kartoitusten järjestäminen ja tulosten analysointi ja tarvittaessa toimenpiteiden suunnittelu siirtyvät seuraavalle tavoiteohjelmakaudelle 2022.	Terveyskyselyyn lisätään aggressiivisuus- ja ääniarkuuskysely tilanteen selvittämiseksi.
--------------------------------------	---	--

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Aiemmat jalostussuositukset tai PEVISA-ohjelmat eivät ole merkittävästi kaventaneet jalostuspohjaa eivätkä lisänneet sukusiitosta. Jalostuksen ulkopuolelle jää paljon jalostuskriteerit täyttäviä koiria muista kuin jalostuksellisesta valinnasta johtuvista syistä.

Mahdollisuutta aiempaa useampien narttujen saamiseksi tarvittaessa jalostuskäyttöön voidaan parantaa sijoitussopimuksin ja yhteistyöllä kasvatuksesta itse kiinnostumattomien omistajien kanssa. Kotimaisten urosten laajempaan käyttöön on hyvät mahdollisuudet ja se olisi perusteltua.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

PEVISA säilytetään ennallaan 2022-2027 jalostuksen tavoiteohjelma kaudella. Seuraavalle 2027 alkavalle kaudelle otetaan tarkasteluun, onko selkätutkimusten jatkamiselle perusteita ja miten kuvausnäytteen nosto on vaikuttanut kyynärtuloksiin. Terveys ja luonnekyselyiden perusteella voidaan miettiä muita mahdollisia PEVISA rajoituksia.

Jalostussuosituksiin ei ole päivityksessä tehty merkittäviä muutoksia, eikä niihin ole aihettakaan.

6 JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Jalostuspohjan laajentamiseksi pyritään saamaan lisää koiria jalostukseen erityisesti kartoittamalla kotimaisten urosten käyttömahdollisuuksia. Tuonneissa ja ulkomaisissa käytöissä kasvattajien tulee huomioida aiempaa paremmin uuden geneettisen materiaalin tuominen. Koska jalostuspohja on kapea ja jatkuvasti riskirajalla, suunnitelmallinen geeniperimän laajentaminen harkitulla roturisteytyksellä huomioidaan mahdollisuutena.

Käyttäytyminen ja luonne

Aggressiivisesti käyttäytyvien, aggressiolla kipuaan osoittavien tai pelkopurijoiden osuus täytyy saada minimoitua. Hermorakennetta tulee saada parannettua ja tavoitteena onkin, että seuraavaa jalostuksen tavoiteohjelmaa tehtäessä luonnetestissä aiempaa suurempi osa saisi kohdasta 5: Hermorakenne +2 tasapainoinen. Ääniherkkyyteen kiinnitetään erityishuomiota samoin kuin häiritsevään vilkkauteen.

Käyttöominaisuudet

Käyttöominaisuuksien ylläpitämiseksi tulee vaalia yhteistyöhaluisia, laumasosiaalisia, jaksavia koiria. Muiden palveluskoiraominaisuuksien lisäksi pyritään erityisesti säilyttämään paimennusominaisuudet.

Terveys ja lisääntyminen

Lonkaniveldysplasian ja kyynärniveldysplasian suhteen nykyinen hyvä taso pyritään säilyttämään ja mieluiten hiljalleen edelleen parantamaan. Selkäterveyttä on saatava paremmaksi ja tässä vaiheessa ensimmäinen askel on LTV- ja VA-tutkimukset ilman rekisteröintiä rajoittavia ehtoja toistaiseksi. Lisääntymiselle ei ole tarvetta asettaa erityistavoitteita.

Ulkomuoto

Koirien koon tulee pysyä kohtuullisena ja rotumääritelmän puitteissa. Rakenteen kestävyuden suhteen olkakulmauksien parantuminen on suotavaa.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

PEVISA-ohjelman rekisteröintiehtojen lisäksi suositellaan, että lonkaniveldysplasiatuloksen C saanut koira yhdistetään vain A-lonkkaisen koiran kanssa. Yhdistelmän BLUP-indeksin keskiarvon tulee olla vähintään 100. Kyynärniveldysplasian aste 1 saa yhdistää vain terveeseen, astetta 2 ei tule käyttää jalostukseen. Jalostuksessa suositaan selkätutkimusten perusteella normaalirakenteiseksi todettuja koiria. Selkäongelman takia oireilevaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. LTV1 tai VA 1- tuloksen saaneita voi käyttää jalostukseen mutta ne tulee yhdistää selältäään terveisiin. VA 2-4 (epämuodostuneita nikamia 3 tai enemmän) ja LTV 2-4 ei käytetä jalostukseen. Ennen toista pentuetta tulee olla korkeintaan kaksi vuotta vanha virallinen spondyloosilausunto.

Aiempi sukusiitosasteen yläraja ja Kennelliiton hyväksymä sukusiitosprosenttisuositus on 6,25 %. Tämä tarkoittaa serkusparitusta tilanteessa, joissa koirilla ei ole aiempia yhteisiä sukulaisia. Serkusparituksen rajaa ei tule missään olosuhteissa ylittää. Jalostussuosituksena on, että sukusiitosprosentti olisi korkeintaan 3,5 % viidellä sukupolvella laskettuna. Jos sukusiitosastetta ei saada määritettyä, yhdistelmän sukukatokertoimen tulisi olla vähintään 0,85 kuudella sukupolvella laskettuna.

Jalostuksesta tulee ehdottomasti karsia aggressiivisesti käyttäytyvät, salakavalat sekä pelkopurijat. Jalostukseen ei saa käyttää koiraa, jonka toimintakyky kärsii ääniherkkyydestä. Myöskään kahta häiritsevän vilkasta ei tule yhdistää. Jalostuskoiralla tulee olla näyttönä luonteestaan joko luonnetestitulokset, MH-luonnekuvaustulos tai suoritettu Kennelliiton virallisen jalostustarkastuksen [käyttäytymisosoitus](#) tai rodunomainen palveluskoira- tai pelastuskoirakoe.

Jalostusurosta tulee käyttää vain kerran ennen viiden vuoden ikää. Viiden vuoden iän jälkeenkin tulee vähintään puolet edellisestä pentueesta olla dysplasia-, LTV- ja VA-kuvattuja.

Jalostukseen ensimmäistä kertaa käytettävän nartun tulee olla alle viisivuotias. Toisen kerran nartun jalostuskäyttöä tulee harkita vasta, kun ensimmäisestä pentueesta on kuvattu virallisesti vähintään puolet.

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla saanut näyttelystä vähintään H (hyvä).

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Suositus yksittäisin koiran jälkeläismäärälle on korkeintaan 5 % sukupolvenvälin pentutuotoksesta. 2015 laskettuna se tarkoittaisi korkeintaan 14 jälkeläistä/koira. Koska beaucenpaimenkoiran pentueet ovat keskimäärin suuria, on suositus kaksi pentuetta/koira.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotua harrastavalla yhdistyksellä on suunnitteilla tuomarikoulutusta, jossa on mm. tarkoitus kiinnittää tuomarien huomiota esim. kokoon ja luonteeseen, jotka usein jäävät turhan vähälle huomiolle arvostelussa.

Aggressiivisen käytöksen kartoittamiseksi tehdään kysely, jonka tuloksia pyritään jatkossa hyödyntämään jalostuksessa sekä mahdollisesti esim. koirien omistajille tai kasvattajille suunnatuissa ohjeissa.

Jalostustoimikunta alkaa kerätä kotimaisten, jalostukseen toistaiseksi käyttämättömien urosten omistajien yhteystietoja. Jalostustoimikunta harkitsee, mitkä kriteerit ovat PEVISA-ohjelman lisäksi. Julkista listaa jalostusuroksista omistajien ilmoittamilla tiedoilla pidetään jatkossakin.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Jalostuksellisesti suurin uhka on jalostuspohjan liian pieni laajuus: yksilömäärä on vähäinen ja koirat ovat usein sukua keskenään. Tuontikoiria, joilla olisi geneettisesti uutta annettavaa, on vaikea löytää.

Jalostuspohjan laajentamiseen on kuitenkin varsin yksinkertaisesti etsittäväissä PEVISA-ohjelman täyttäviä koiria, joita ei ole vielä käytetty jalostukseen. Narttujen saaminen jalostuskäyttöön ilman sijoitussopimuksia tms. on usein vaikeaa, mutta urosten saaminen lienee helpompaa. Suomessa perinteenä on kuvauttaa koirat, joten tietoa koirien sukulaisistakin löytyy luotettavalta taholta.

Immunologiset sairaudet, jotka ilmenevät mahdollisesti vasta jalostuskäytön jälkeen, on vaikea vastustaa. Toisaalta monilta periytyviltä sairauksilta, esim. silmänsairauksilta, on kanta toistaiseksi säilynyt.

Mikäli aggressiivisesti käyttäytyvät tai häiritsevän vilkkaat koirat leimaavat rodun vaikeaksi, saattaa pentukysyntä romahtaa. Toisaalta rotu on ulkonäöltään kiinnostava ja vetää katsojia ja keskustelijoita esim. erilaisissa koiratapahtumissa. Suurin osa koirista käyttäytyy myös vieraita kohtaan hyvin.

Toisaalta, mikäli kysyntä lisääntyy voimakkaasti, pystyvät lisääntyneeseen kysyntään vastaamaan usein vain kasvattajat, joilla muutenkin on paljon pentuja. Tällöin jalostusmateriaali ei juurikaan lisääntyy teetettäessä samoilla koirilla määrällisesti lisää pentuja. Mikäli kasvatustoiminta laajenisi lisääntyneen kysynnän takia laajemmalti, laajenisi todennäköisesti myös jalostuspohja.

Koska beaucenpaimenkoira sopii moniin harrastuslajeihin, eivät esim. maankäytölliset asiat painosta rodun harrastajia vaihtamaan rotua jonkin palveluskoiralajin harrastamisen muuttuessa hankalaksi.

Varautuminen ongelmiin

Ohjelmaa laatiessa kovin suuria uhkia rodun tulevaisuudelle ei ole käsillä. Terveiden suhteen keskeistä on selkämuutosten seurannan aloittaminen ja aiempaa tiukempi suositus kyynärniveldysplasian suhteen. Tämä on mahdollista nyt, kun lonkkanivelterveys on kohentunut niin paljon, ettei se enää karsi jalostukseen käytettäviä koiria kovin voimakkaasti. Käyttöominaisuuksien ja luonteen suhteen tilannetta seurataan tiiviisti, vaikka tilanne ei ole miltään osin kovin huono. Yhteiskunnan muutokset eivät merkittävästi vaikuta rodun tulevaisuuteen, koska rotua käytetään monipuolisesti erilaisissa harrastuksissa ja käyttötarkoituksissa ja rotu on varsin yhteiskuntakelpoinen.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

2022 alkavan jalostuksen tavoiteohjelman kaudella on suunnitteilla kehittää ja lisätä terveys- ja luonnekyselyitä, sekä jäsenistön tiedotusta jalostukseen liittyvistä asioista yhdistyksen lehdessä ja kotisivuilla. Tarkoitus on myös lisätä yhteistyötä jalostustoimikunnan ja rodun kasvattajien välillä.

Tavoitteena on edistää luonteen testauksessa käyvien koirien määrää järjestämällä luonnetestejä ja MH-kuvauksia ja yhdistyksen omia jalostustarkastuksia, sekä tiedottamalla jäsenistöä testien tarpeellisuudesta rodun kannalta. Vain testattujen koirien määrää lisäämällä voidaan saada kokonaiskuva populaation ominaisuuksista ja sen jälkeen pyrkiä vaikuttamaan esimerkiksi hermorakenteen ongelmiin, mikäli tarvetta ilmenee.

Edellisellä tavoiteohjelmakaudella kesken jääneitä projekteja jatketaan, kuten esimerkiksi kotimais-ten urosten jalostuskäytön lisäämiseen tähtäävää työtä ja jalostuspohjan laajentamiseen liittyvää tiedotusta. Yhteistyötä muiden ranskalaisten rotujen rotuyhdistysten sekä rotujärjestöjen kanssa sekä tuomarikoulutusta.

Taulukko 24 Toimintasuunnitelman aikataulua

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2022 ->	Yhteisnäyttelyn suunnittelu muiden ranskalaisten paimenkoirien kanssa ja muutenkin yhteistyön lisääminen
2023	Kennelliiton jalostustarkastusten vastaanottajien koulutus

2021 ->	Kotimaisten urosten listan kriteerien harkinta, listan suunnittelu ja yhteydenotto omistajiin
2022	Tuomarikoulutuksen suunnittelu
2023	Tuomarikoulutuksen toteutus
2021-2024	Terveys- ja luonnekyselyitä, kysely kasvattajille
2024	Terveys- ja luonnekyselyiden tulosten koostaminen ja analysointi
2025	Jalostuksen tavoiteohjelman uusiminen. Uusittu ohjelma alkaa 2027.

JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksen seuraaminen

Jalostustoimikunta seuraa vuosittain terveystuloksia. Mikäli lonkka- tai kyynärnivelterveyden suhteen tapahtuu käänne huonompaan, tilanne selvitetään ja suunnitellaan tarvittavat korjaavat toimenpiteet. Selän terveystutkimustuloksia seurataan ja mikäli pelkkä tieto selkämuutoksista ei ohjaa jalostusta oikein, voidaan harkita PEVISA-ohjelmaan rekisteröintirajoitusta selkäterveyden suhteen. Jalostustoimikunta seuraa tiiviisti terveystietokantaan ilmoitettujen muiden sairauksien esiintyvyyttä ja mikäli joku terveysongelma vaikuttaa lisääntyvän kannassa, aletaan toimenpiteisiin ongelman kartoittamiseksi ja pysäyttämiseksi.

Aiempiin viiden vuoden välein järjestettyihin terveys- ja luonnekyselyihin on tullut vastauksia valittavan vähän. Jalostustoimikunta suunnittelee ja mahdollisuuksien mukaan toteuttaa pidempään avoimena olevaa kyselyä, johon toivotaan saatavan tietoja useammista koirista kun vastausaikaa on runsaasti. Terveystietokannan mainostamista tehostetaan ja terveystietokannassa olevia tietoja hyödynnetään järjestelmällisesti esimerkiksi kirjoittamalla artikkeleita lehteen ja yhdistyksen kotisivuille. Lisäksi jalostustoimikunta järjestää sähköposti kyselyn kasvattajille, liittyen astutus/synnytys/pentuajan ongelmiin, sekä kartoittaakseen kasvattajien tiedossa olevia terveysasioita kasvateistaan. Tällä pyritään saamaan parempaa kokonaiskuvaa sairauksista, jotka eivät kuulu PEVISAan ja joista ei ole saatavilla kennelliiton virallisia lausuntoja (esimerkiksi allergiat, ristisideongelmat jne.)

Jalostuspohjan laajuutta ja jalostukseen valikoituvien koirien sukulaisuussuhteita jalostustoimikunta tulee jatkossa seuraamaan tarkasti vuosittain. Aiheesta kirjoitetaan artikkeli vähintään vuosittain rotua harrastavan yhdistyksen lehteen ja pyritään siten ohjaamaan jalostusvalintoja.

Luonneominaisuuksia jalostustoimikunta seuraa tiiviisti luonnetestitulosten, suoritettujen MH-kuvausten, Ranskalaistyyllisen TAN-testin (SBY epävirallinen jalostustarkastus) ja luonnekyselyiden perusteella. Jalostustoimikunta pyrkii lisäämään koirien luonteen testausta tiedottamalla jäsenistöä testien tärkeydestä ja eroista yhdistyksen lehdessä ja kotisivuilla.

Kasvattajat muodostavat koirien omistajiin merkittävimmän linkin. Vaikka koiran omistaja olisi rotuyhdistyksen jäsen, on kasvattajalta saatu palaute usein tärkeämpää kuin julkinen tieto. Tästä syystä yhteistyö kasvattajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta jatkossa esim. saataisiin aiempaa runsaammin terveystietokyselyihin vastauksia ja siten luotettavuutta.

Kuva 6. Työskentelyn iloa. Kuva Jaana Kinnunen.

Lähteet

About beaucerons -verkkosivusto. <http://www.aboutbeaucerons.com>

KoiraNet -jalostustietojärjestelmä. <https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx>

Kennelliiton verkkosivut. <https://www.kennelliitto.fi>

ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

ELL Nina Menna, Vetcare Oy ja Mäntsälän eläinlääkäriasema

ELT Anu Saikku-Bäckström

Suomen Palveluskoiraliiton verkkosivut. <https://www.palveluskoiraliitto.fi>

Tikka, L. (ND) Tutkitusti tervepäinen. Artikkelit Masseter -verkkosivuilla. <https://www.massester.fi>

Liitteet

Liite 1. Koirien keskinäinen sukulaisuus

Isäuroslistoissa linja lähtee liikkeelle suomen kannassa merkittävästä uroksesta. Jälkeläislistoissa on samalla värillä merkitty saman pentueen koiria. Listassa on tummennetulla koirat, joita on käytetty Suomessa jalostukseen. Liitteeseen on otettu pätkiä kokonaisista listoista. Kokonaiset listat ovat nähtävillä yhdistyksen [www-sivuilla](http://www.sivuilla).

Roi du Ru d'Oly s.1980

Vauban

Gershwin de la Cite des Grands Feux

Nanou du Pla de la Jasse

Timour de la Grange Colombe

Vanille de la Miche Doree

Casanova du Royaume des Feux Noirs

Vanouh

Feu des Gardiens des Freux

Ufana de la Grange Colombe

Brohn de la Grange Colombe

U'Hugo bas Rouges de Lisica

Black Carambas Zico

Frosty Charm Femme Flamboyante

Fiery Fellow Oyster

Black Carambas Upcider

Black Carambas Uppercut

Kultahelmi Absolutely Amazing

Kultahelmi Chili

Kultahelmi Cinnamon

Diorella des Feuilleuses

Bayjet JoanCollins

Bayjet JasonStatham

Tai'ss de la Grange Colombe

Diorella des Feuilleuses

Bayjet JoenCollins

Bayjet JasonStatham

Ulka de la Grange Colombe

Bog des Marais de Diable

Jippu de L'Amouraudiere

Paisley du Pla de la Jasse

Udson du Murier de Sordeille

Aluna Warrior Soul

Avataran Brooklyn

Avataran Felicia

Feeling du Fond des Camps

Jaeger du Murier de Sordeille

Fakir du Murier de Sordeille

Dale Defender Lighthearted Lobster

Dale Defender Longsighted Lodestar

Dale Defender Lonawaited Looker

Dale Defender Lovely Lassie

Acanthe Warrior Soul

Desire Warrior Soul

Soleil Warrior Soul

Ullan du Pla de la Jasse

Belote Dite Ronja du Pla de la Jasse

**Oracle Warrior Soul
Kipikiin Ukon Uniikki
Haldir Warrior Soul**

Roi du Ru d'Oly s.1980

Adam's de la Cite des Grands Feux

Ce de la Cite des Grands Feux

Murphy de la Cite des Grands Feux

Newton du Ru d'Oly

Vita du Gex D'Emplume

Cyno du Gex D'Emplume

Alpha du Gex D'Emplume

F'Tarmo des Campagnards de la Valette

Moisionmäen Imelda

Bog des Marais de Diable

Jippu de L'Amouraudiere

Seneque de Dame de Coeur

Grand Lutin Yapp

Grand Lutin Yeff

Akhilleus Juni

Akhilleus Jang

Repoketun Iso-Iita

Adventure Troy de la Pointe du Meingat

Ikar Warrior Soul

Ame Magnanime Gardien Icarios

Pikkujalon Flush

Carnimiries Heartbreaker

Dale Defender Longawaited

Looker

Dale Defender Lovely Lassie

Pikkujalon Flat Call

Taabernakkelin Violet Valentyn

Artzain du Domaine des Gardiens de la Vallee

D'Roi des Matins de L'Abbe Rozier

Heidi du Fond des Camps

Idylle de le Roi de Coeur

Moseronin Angostuura

Moseronin Arrakki

Bayjet Carnot

Avataran Brooklyn

Avataran Felicia

Farisa des Sentinelles du Val Perdu

Hypnose des Bergers du Mont Angele

Paimentassun Kassu-Liina

Dune du Murier de Sordeille

F'Karma du Manoir des Gandines

N'Lewis L'Ami de la Campagne

Jaeger du Murier de Sordeille

Ciara le Coeur Pur

Elion le Coeur Pur

Black Carambas Battle Born

Casan Els Pastors de la Sandra

Gloire Garde de la Vie

Black Carambas Upcider

Black Carambas Uppercut

Cat's Eyes du Domaine des Gardiens de la Vallee

F'Tarmo des Campagnards de la Valette

Moisionmäen Imelda

Jody de la Cite des Grands Feux (Ce-Dora)

Urus de la Vallee des Maronniers

Tomeran Closieres

Tomeran Granaatti

Tomeran Fenakiitti

Tomeran Fiasko

Tomeran Caapo

Unique de la Vallee des Maronniers

Grand Lutin Yapp

Grand Lutin Yeff

Akhilleus Juni

Akhilleus Jang

Repoketun Iso-Iita

Urak de la Caste du Clos Thomas

Sinsline Qleo-H

Tyson de la Caste du Clos Thomas

Galik du Diable de Morval

Avataran Felicia

Liite 2. Luonnekysely 2020 rodun terveystarkastuksen yhteydessä

Tulokset vuonna 2020 rodun terveystarkastuksen yhteydessä tehdystä luonnekyselystä.

kysymys	5 =täysin samaa mieltä		4 = Enemmän samaa kuin eri mieltä		3 =en osaa sanoa		2 = Enemmän eri kuin samaa mieltä		1 = täysin eri mieltä	
	pist.	%	pist.	%	pist.	%	pist.	%	pist.	%
1	50	57,5	28	32,2	5	5,7	3	3,4	1	1,1
2	40	46,0	29	33,3	5	5,7	11	12,6	2	2,3
3	60	69,0	15	17,2	11	12,6	0	0,0	1	1,1
4	58	66,7	23	26,4	3	3,4	3	3,4	0	0,0
5	24	27,6	27	31,0	12	13,8	17	19,5	7	8,0
6	76	87,4	6	6,9	1	1,1	2	2,3	2	2,3
7	2	2,3	3	3,4	3	3,4	12	13,8	67	77,0
8	1	1,1	9	10,3	4	4,6	13	14,9	60	69,0
9	7	8,0	16	18,4	2	2,3	7	8,0	55	63,2
10	41	47,1	31	35,6	9	10,3	5	5,7	1	1,1

1. Koira vastasi odotuksiani ja käsityksiäni rodusta.
2. Koira oli helppo kasvattaa arkielämään ja perheeseen sopeutuvaksi.
3. Koira tulee toimeen lasten kanssa.
4. Koira tulee toimeen toisten koirien kanssa, jos ne ovat eri sukupuolta.
5. Koira tulee toimeen toisten koirien kanssa, jos ne ovat samaa sukupuolta.
6. Koira ei ole aggressiivinen vieraita ihmisiä kohtaan ilman syytä.
7. Koiran puolustushalu on liian voimakas ja hankaloittaa arkielämää.
8. Koira on pelokas tai arka arkielämän tilanteissa.
9. Koira on herkkä koville äänille, esim. Laukaukset, raketit, ukkonen.
10. Koira sopii hyvin harrastuskoiraksi esim, palveluskoiralajeihin.

Liite 3. Terveystarkastuksen yhteenveto

Terveystarkastus tehtiin keväällä 2020. Vastauksia saatiin 87 koirasta.

Syynnäiset viat 12 koiralla eli 14 %:lla

Koiralla on todettu

- Napatyrä 5 kpl
- häntämutka, koukkuhäntä 1 kpl
- virheellinen purenta 1 kpl
- pysyvän hampaan puutos 3 kpl
- puutteelliset kaksoiskannukset takajaloissa 1 kpl
- muu: Hännän loppupäästä laskien 2.,3.,4. ja 5. nikama yhteenluutuneet, mahd. trauma synnytyksen yhteydessä. Lausuja Annie Liman 21.9.16.

Iho, mukaan lukien korvat ja tassut 12 koiralla eli 14 %:lla

Havaitut iho-ongelmat

- toistuva tai jatkuva ihon kutina, hilseily tai punoitus ilman selvää syytä 5 kpl
- toistuva tai jatkuva tassujen kutina, nuoleminen, punoitus tai tulehdus, "furunkuloosi" 2 kpl
- toistuvia tai kroonisia ulkokorvan tulehduksia 1 kpl
- korvalehtien kärkien haavaumia 1 kpl
- muu ihosairaus: mainittuja diagnosoitu atopia, split pawpad, anaalirauhasongelmat

Jos iho-ongelmia on todettu, onko oireilu

- voimakkaampaa tai yleisempää tiettyyn vuodenaikaan 4 kpl
- selvästi ruokavalioon liittyvää 2 kpl

Jos hoitoa vaativa pitkäkestoinen ihosairaus on todettu, sitä on hoidettu:

- pitkäaikaisella tai jatkuvalla kortisonilääkityksellä/muulla immuniteettiin vaikuttavalla lääkityksellä 3 kpl
- toistuvilla tai pitkällä antibioottilääkityksillä 1 kpl
- erikoisruokavaliolla 6 kpl
- ravintolisävalmisteilla 1 kpl
- säännöllisellä paikallishoidolla, esim. pesu alle kuukauden välein 1 kpl
- muulla: siedätyshoidolla 1 kpl, Hydrokortison 1 kpl, Cytopoint injektio 1 kpl

Silmät ja silmäluomet 7 koiralla eli 8 %:lla

- alle 2-v ikäisenä toistuvia tai kroonisia sidekalvontulehduksia 4 kpl -
- Oireita aiheuttavia ylimääräisiä tai virheellisesti suuntautuvia ripsiä 1 kpl
- muu silmien tai silmäluomien sairaus: 1 kpl follikulaarinen konjunktiviitti, todettu rakkuloita luomien alla 8 kk iässä 1 kpl.

Suu, hampaat ja nielu 9 koiralla eli 10 %:lla

Todetut suuongelmat

- pentuna jouduttu poistamaan maitokulmahampaita 1 kpl (katkennut maitokulmuri)
- kiillevaurio 1 kpl
- joudutaan poistamaan hammaskiveä alle 5 v ikäisenä 1 kpl
- on jouduttu poistamaan pysyviä hampaita huonon suuterveyden takia 1 kpl
- Tapaturmaisista hammaspuutoksista 4 kpl
- muu suun tai nielun alueen sairaus: Hammasjuuripaise 1 kpl

Ruoansulatuskanava 9 koiralla eli 10 %:lla

- jatkuvaa tai toistuvaa herkkämahaisuutta, oksentelee tai ripuloi usein, on herkkä ruokavalion muutoksille 6 kpl.
- muu ruoansulatuskanavan sairaus: Närästys 2 kpl, lievä krooninen enteropatia sekä ruokatorven hernia (8,5 vuotiaana todettu) 1 kpl

Tuki- ja liikuntaelimistö 19 koiralla eli 22 %:lla

Koiralta on diagnosoitu:

- Kyynärnivelen kasvuhäiriö I. kyynärniveldysplasia 1 kpl
- Lonkkanivelen kasvuhäiriö I. lonkkaniveldysplasia 2 kpl
- Polven ristisidevaurio 1 kpl.
- Välimuotoinen lanne-ristinikama LTV 1 kpl
- Irtopala, osteokondroosi, OCD, missä nivelessä: Molemmat olkanivelet 1 kpl
- Nivelrikko, missä nivelissä: Varpaat 1 kpl
- välilevytyrä, "mäyräkoirahalvaus" 1 kpl

- Spondyloosi, nikamien luusilloittuma 4 kpl
- Nikamien kehityshäiriö: VA 1 kpl
- Immunologinen niveltulehdus, ”reuma” 2 kpl
- muu: Lumbosakraalistenooosi 1 kpl, uudisluumuodostus lannerangan L3-L4 fasettinielissä 1 kpl, nivelten väli ka-ventunut 1 kpl (ei ilmoitettu mikä nivel kyseessä), pentuaikana tapahtunut traumaperäinen olkanivelen pieni nivel-pinnan vaurio, joka sittemmin parantunut itseksensä 1 kpl.

Tuki- ja liikuntaelinsairaus on:

- Aiheuttanut koiralle pysyvää haittaa, pitkäaikaista tai voimakasta kipua 3 kpl
- edellyttänyt leikkaushoitoa : 1 kpl
- vaatii jatkuvaa/säännöllistä lääkettä 4 kpl.
- aiheuttanut koiralle pysyvää haittaa, pitkäaikaista tai voimakasta kipua 3 kpl
- rajoittanut pysyvästi koiran harrastuskäyttöä 1 kpl
- haitannut pitkään tai pysyvästi koiran liikkumista tai heikentänyt sen elämänlaatua 3 kpl
- ollut kokonaan oireeton tai on pysynyt lieväoireisena hoidon tai lääkityksen avulla 8 kpl

Sydän ja verenkierto 2 koiralla

Koiralla on todettu

- sydämen läppävuoto, endokardoosi 1 kpl, diagnosoitu 7 v iässä
- kammiorytmihäiriö 1 kpl, diagnosoitu 7 v iässä

Hengityselimistö 1 koiralla

Koiralla on todettu hengitysteihin liittyviä sairauksia tai ongelmia:

- hengitystiet vaikuttavat ahtailta, hengitys tuhisee ja koira kuorsaa 1 kpl

Virtsatiet ja lisääntyminen 13 koiralla eli 15 %:lla

Koiralla on todettu

- toistuvia virtsatietulehduksia 2 kpl
- kohtutulehdus: märkäkohtu, endometriitti, pyometra (nartut) 1 kpl
- haitallisen voimakkaita valeraskausoireita (nartut) 1 kpl
- eturauhasen laajentuma tai eturauhastulehdus (urokset) 4 kpl
- virtsakiteitä tai virtsakiviä 3 kpl
- muu: 2 kpl: Kystiinititeitä virtsassa 1kpl, virtsanpidätysongelma 1 kpl

Jalostuskäytön ongelmat: 60 käytetty jalostukseen/yrityttyä käyttä. Näistä 10:llä eli 17%:lla ollut ongelmia.

- narttu ei ole tullut kantavaksi 2 kpl ○ narttu ei ole antanut uroksen astua 1 kpl ○ uros ei ole halunnut astua - ○ jouduttu turvautumaan keinosiemennykseen, koska luonnollinen astutus ei onnistu 1 kpl ○ turvaututtu keisarinleikkaukseen, syy: 5 kpl: 2 kpl yksi pentu, 2 kpl iso/kuollut tai virheasentoinen pentu tukkii, toinen 3 pennun toinen 10 pennun pentue, 1 kpl polteheikkous
- muu ongelma: 1 uros steriili, yhdellä nartulla kehittynyt märkäkohtu tiineyden aikana - ei lisääntymisongelmia 50 kpl /60 kpl jalostukseen koitettua

Sterilisaatio (narttu) /kastroatio (uros) 11 koiraa eli 13 %.

Sterilisaatio vähentää kohtutulehdus-, valeraskaus-, utarekasvain-, eturauhas- ja kiveskasvainriskiä.

Koirani on steriloitu/kastroitu

- käytännön syistä arkielämän helpottamiseksi 1 kpl
- kohtutulehduksen takia (nartut) 1 kpl
- utarekasvainten takia (nartut) 1 kpl
- haitallisen voimakkaiden valeraskausoireiden takia (nartut) 1 kpl
- eturauhasvaivat (urokset) 2 kpl
- arkielämän helpottaminen 1kpl

- luonteen tai käytöksen ongelman takia 1 kpl
- Juoksun jälkeen tulleiden virtsatietulehdusten takia 1 kpl
- ei jalostuskelpoinen atopian takia 1 kpl, ei jalostuskelpoinen olkapään OC:n takia 1 kpl

Lisääntyminen 5 koiraa eli 6 %

- narttu ei ole tullut kantavaksi 3 kpl
- Turvauduttu keisarinleikkaukseen 1 kpl, syy: suuri sikiöiden määrä (13), joista yksi kuollut. Kohtu venynyt äärimilleen, 2 pentua syntynyt normaalisti, jonka jälkeen supistukset heikkenet ja turvauduttu keisarinleikkaukseen.
- Muu ongelma, tiineysaikana tullut märkäkohtu 1 kpl

Hermostolliset sairaudet 1 koiralla

Koiralla on todettu:

- muu hermostollinen sairaus: Takajalkojen tärinää, ei diagnosoitu 1 kpl

Hormonaaliset sairaudet (muut kuin sukuhormonaaliset) 3 koiralla

Koiralla on todettu

- kilpirauhasen vajaatoiminta, hypotyreoosi 1 kpl
- Addisonin tauti, lisämunuaiskuoren vajaatoiminta 1 kpl
- muu hormonaalinen sairaus: häntärauhasen liikatoiminta 1 kpl

Immuunijärjestelmän sairaudet 1 koiralla

Koiralla on todettu

- moniniveltulehdus, IMPA 1 kpl

Kasvainsairaudet 6 koiralla

Koiralla on todettu

- ihokasvain, hyvänlaatuinen 2 kpl
- maitorauhaskasvain 2 kpl
- muu kasvain: anaaliadenooma 1 kpl, ihokasvain ? 1 kpl

Liite 4. Käytetyimpien jalostusurosten laatu

Jalostukseen eniten käytettyjen koirien laatua on tarkasteltu pentuekoon, selkäkuvaustulosten, käyttäytymiskokeen, paimennustai-pumuskokeen ja luonteen testauksen, näyttelymenestyksen ja jälkeläisten jatkokäytön valossa. Taulukko ei kuitenkaan kerro juuri-kaan koirien laadusta vaan enemmänkin omistajien ja kasvattajien aktiivisuudesta viedä koiria kokeisiin ja testeihin.

Uros	Pentue koko ka.	Jälkeläisiä	Selkätutkittu kpl	LTV0	LTV 1-4	VA0	VA 1-4	BH/PAK K	PAIM-T	ERI näytetyssä	LTE	MH suoritetu	Jälkeläistä käytetty jalostukseen kpl
Japper du Dragon Noir	9	27	17 63%	14	3	16	0	2	1	16 59%	2	3	3/27 11%
U'Hugo Bas Rouges de Lisica	5,6	24	9 38%	8	1	7	1	5	0	12 50%	5	1	6/24 25%
Bataille des As-siers	7,3	24	7 29%	7	0	6	0	5	0	13 54%	7	2	7/24 29%
Grand Lutin Yeff	10,5	21	15 71%	12	3	13	0	9	0	13 62%	11	5	3/21 14%
Mosero-nin Ar-rakki	9,5	19	0/9	-	-	-	-	0	0	4 21%	0	0	-/9
Pikkujalon Flat Call	9,5	19	12 63%	11	1	12	0	0	1	1 5%	0	0	1/19 5%
D'Roi des Ma-tins de L'Abbe Rozier	6	18	9 50%	6	3	9	0	8	0	6 33%	3	3	0/18
Gift for Black Caram-bas Cendre de la Noe D'Orient	9	18	10 56%	8	2	10	0	2	0	5 28%	3	3	1/18 6%
Elion le Coeur Pur	7,7	23	10 43%	9	1	8	2	1	4	5 22%	1	1	1/16 6%
Haldir Warrior Soul	8	16	3 19%	2	1	1	0	2	1	5 31%	3	3	0/16
Fagir du Murier de Sor-deille	7,5	15	15 100%	15	0	15	0	4	1	9 60%	7	7	4/15 27%
Kulta-helmi Absolu-tely Amazing	14	14	7 50%	4	3	7	0	2	0	10 71%	7	0	2/14 14%
Repoke-tun Luoti	7	14	6 43%	6	0	5	1	0	0	1 7%	2	3	0/8
Cyrus du Pla de la Jasse	4,4	15	4 27%	4	0	4	0	3	0	8 53%	5	1	4/15 27%

Uros	Pentue koko ka.	Jälkeläisiä	Selkätutkittu kpl	LTV0	LTV 1-4	VA0	VA 1-4	BH/PAK K	PAIM-T	ERinäytelyssä	LTE	MHsuoritetu	Jälkeläistä käytetty jalostukseen kpl
Hactarus de la Noe D'Orient	6,5	13	2 15%	2	0	2	0	0	1	5 38%	1	0	0/6

Liite 5. Käytetyimpien jalostusnarttujen laatu

Jalostukseen eniten käytettyjen koirien laatua on tarkasteltu pentuekoon, selkäkuvaustulosten, käyttäytymiskokeen, paimennustai-
pumuskokeen ja luonteen testauksen, näyttelymenestyksen ja jälkeläisten jatkokäytön valossa. Taulukko ei kuitenkaan kerro juuri-
kaan koirien laadusta vaan enemmänkin omistajien ja kasvattajien aktiivisuudesta viedä koiria kokeisiin ja testeihin.

narttu	pentue- koko ka.	jälke- läisiä	selkä- tutkittu	LTV 0	LTV 1-4	VA 0	VA 1-4	BH	PAIM- T	ERI näyt- telystä	LTE	MH suo- ritettu	jälkeläisiä käytetty
Black Carambas Mad Croc	9	27	16 59%	14	2	15	1	2	2	13 48%	4	5	3/27 11%
Tigra bas Rouges de Lizica	7,3	22	6 27%	5	1	6	-	2	0	3 14%	5	1	3/22 14%
Pikkujalon Bluff	6,3	25	3 12%	3	-	3	-	5	0	15 60%	9	4	6/25 24%
Gloire Garde de la Vie	8,5	17	6 35%	6	-	5	1	2	1	11 65%	5	-	2/17 12%
Tomeran Closieres	8,5	17	5 29%	4	1	5	-	4	0	6 35%	7	12	3/17 18%
Charmante de la Noe D'orient	5,7	17	5 29%	5	-	4	1	1	1	8 47%	3	1	0/17
Carnimeries Heart- breaker	8	16	7 44%	7	-	7	-	2	1	6 38%	4	6	2/7 29%
Akhilleus Grace	15	15	14 93%	12	2	12	-	5	0	10 67%	9	1	2/15 13%
Hit Girl de la Noe D'orient	10,5	21	7 50%	4	3	7	-	2	0	10 48%	7	-	2/14 14%
Racron Fantaisie	4,7	14	12 86%	11	1	11	1	2	3	10 71%	1	-	1/14 7%
Moisionmäen Imelda	6,5	13	12 92%	11	1	12	-	-	6	4 31%	-	-	1/7 14%
Sinsline Qleo-H	12	12	5 42%	5	-	4	-	2	0	4 33%	5	1	0/12
Dale Defender Longawaited Loo- ker	12	12	8 67%	7	1	6	2	4	2	8 67%	-	-	0/12
Sucikan Enigma	12	12	5 42%	5	-	4	-	3	0	7 58%	3	1	3/12 25%
Racron Hardi Amie	5,5	11	4 36%	4	-	4	-	1	3	6 55%	2	-	0/5